U Crkvi se sve više naglašava potreba katekumenata, u kojem bi odrasli prijavljeni za krštenje sticali osnovnu pouku za primanje sakramenata kršćanske inicijacije. Dakako, kroz to vrijeme bi se polako imali uživljavati u crkvenu zajednicu sudjelujući koliko je to moguće u njezinom liturgijskom životu.

U velikim gradovima otvaraju se za to prikladni centri gdje katekumeni uz pomoć kateheta stasaju prema crkvenom zajedništvu. Vrhunac svega toga je slavljenje euharistije sa svojom župskom zajednicom.

I ovima kao i onima pojedinačnim katekumenima koji se jave u mnogoj našoj župi, želeći stupiti u Crkvu, dobro će doći ovaj mali priručnik. U njemu su sadržane one sržne stvari koje katekumen mora usvojiti tijekom svoje pripravne pouke. Njome se mnogo služe francuzi u svom katekumenskom nastojanju. Vjerujemo da će pomoći i našim katekumenima a i svim odraslim kršćanima u učvršćivanju svoga vjerskog znanja i rastu u vlastitoj vjeri.

André Duchemin • VJEROVATI I LJUBITI

ANDRÉ DUCHEMIN

VJEROVATI I LJUBITI

KRATKA VJERSKO-MORALNA NAUKA CRKVE ZA ODRASLE

Knjižnica

U PRAVI TRENUTAK
101

Uređuje i odgovara
IVAN ZIRDUM

Izdavač
BISKUPSKI ORDINARIJAT
ĐAKOVO

Tisak
»TIME«, ĐAKOVO

ANDRÉ DUCHEMIN

VJEROVATI I LJUBITI

Kratka vjersko-moralna nauka Crkve za odrasle

Treće izdanje

ĐAKOVO 1995

Naziv izvornika
Pour être catholique:
CROIRE ET AIMER

Francuski izdavač
TÈQUI
82, rue Bonaparte, 75006 Paris

2. édition
revue et augmentée

S francuskog preveo
Dr. SREĆKO BOŠNJAK

Knjiga se može naručiti na adresu:
Knjižnica
U PRAVI TRENUTAK
54400 ĐAKOVO, pp 51
Tel./fax (031) 843-049

PREDGOVOR HRVATSKOM IZDANJU

Pariška izdavačka kuća katoličkih knjiga, Pierre Tèqui, izdaje samo najbolje stvari. Evo opet jedne vrlo vrijedne knjige, koju je napisao svećenik André Duchemin, teoretičar i praktičar. Nosi naslov: Biti katolik znači VJEROVATI I LJUBITI.

Kome je namijenjena? Kome će biti od koristi u našim prilikama i krajevima?

Srednjoškolcima i studentima!

Zaručnicima i bračnim drugovima!

Odraslima, a još nekrštenima!

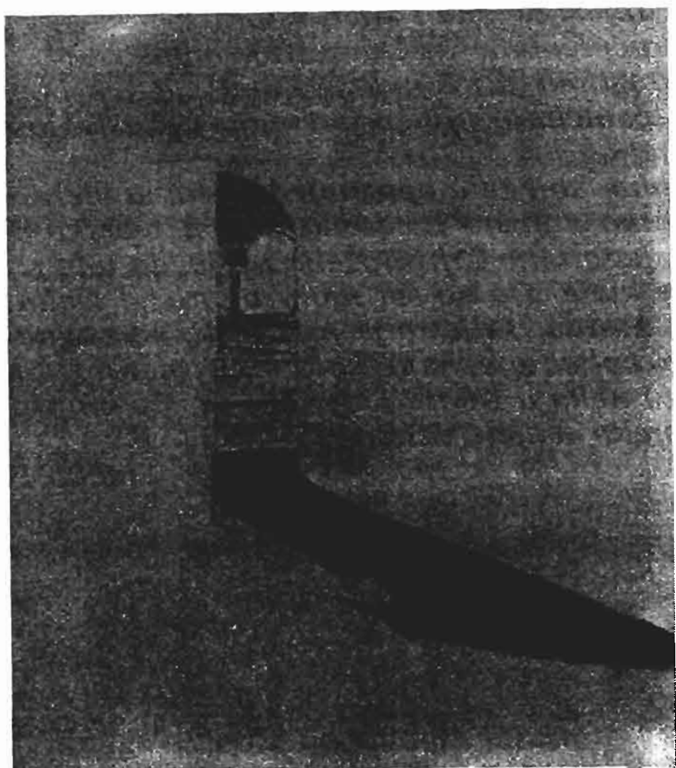
Svećenicima, koji pripremaju odrasle još nekrštene!

Svima, koji žele upoznati katoličku vjeru!

Kratko i jasno iznesena je sva vjersko-moralna nauka katoličke Crkve! Želja mi je, da uđe u sve katoličke kuće. Da se svi njom okoriste! Neka Majka Crkve, Marija, Prijestolje mudrosti, pomogne svima, da što bolje upoznaju katoličku vjeru i katoličku Crkvu. I neka u životu provode sve, što im pruža Isus Krist preko svoje Crkve!

Srećko Bošnjak

P. Congar je govorio jednom zgodom da smo donedavno imali »divan katekizam, kao što je divno sve bogatstvo katoličke nauke, ali u njemu nismo nalazili živo uvjerenje nekoga čovjeka«. Ova knjižica želi odgovoriti na tu želju velikoga teologa izlažući misao Crkve u njenoj punini i čistoći, u živoj povezanosti s naukom Papa. A ta je nauka izložena s dubokim uvjerenjem čovjeka koji je svoj život dao Kristu.

UVOD

»Ima dosta svjetla za one, koji žele vidjeti« (Pascal, *Misli*).

U ovoj maloj knjizi htio bih pomoći onima, koji traže istinu u vjerskim stvarima. Velika nam se pitanja postavljaju: Postoji li Bog? Isus, koji se zove Krist, da li je On Bog, koji je sišao na zemlju? Je li On ustanovio kršćansku katoličku Crkvu?

Odmah na početku želio bih odgovoriti na ta pitanja. Tako će se vidjeti da katolici imaju čvrste razloge da vjeruju i kako je razumno, pametno biti katolik.

Da se to dokaže, postoje knjige učenjaka, koji opširno iznose dokaze da Bog postoji. Donose uvjerljive dokaze o božanstvu Isusa Krista. Čitao sam te knjige i razmišljao o njihovom sadržaju, pa mogu ponoviti riječi velikog učenjaka Blaise Pascal-a: »Postoje samo dvije vrste ljudi, koji se mogu nazvati mudrima: Oni koji služe Bogu svim srcem, jer Ga poznaju, te oni, koji Ga traže svim srcem, jer Ga ne poznaju« (Pascal, *Misli*).

U ovoj knjizi iznijet ću, što je moguće kraće, sadržaj Katoličke Vjere. Nadam se, da će biti od koristi onima, koji su odlučili da postanu katolici, i koji se spremaju da prime Sakramenat Krsta. Ova knjižica moći će biti njihov priručnik. Bez sumnje, bit će dobro da im jedan svećenik bude predvodnik u čitanju, kako bi im dao potrebna tumačenja i uputio u čitanje opširnijih knjiga. Kao najvažnija od tih knjiga jest Evanđelje.

U svom izlaganju u ovoj knjizi nastojao sam biti što jasniji i jednostavniji, kako bi knjiga bila pristupačna svima.

A. D.

TEMELJNE ISTINE

»Velite: Da je Bog htio, da ga upoznam i da Mu se klanjam, ostavio bi mi znakove svoje volje! – On je to i učinio, ali vi te znakove zanemarujete. Dakle, potražite ih. To Bog traži od vas« (Pascal, *Misli*).

I. BOŽJA OPSTOJNOST

Postoji li Bog? To je najglavnije pitanje, na koje dolazi svatko tko razmišlja.

Da se na to odgovori, treba najprije promatrati ono što postoji oko nas: Svijet neživih bića s milijardama zvijezda. Svijet živih bića sa stotinama tisuća vrsta biljki i životinja, te napokon sâm čovjek.

Zatim primijeniti veliko načelo, pravilo našeg razuma: sve što počinje postojati, mora imati uzrok svog postojanja. To se zove pravilo uzročnosti. Veliki filozofi pokazali su da je načelo uzročnosti temeljni zakon, temeljno pravilo ljudskog duha.

Pred svemirom s bezbrojnim zvijezdama, pred čudesnim sunčanim sistemom, nije moguće ne pomisliti, da sve to mora imati svoj uzrok. I sâm Voltaire priznao je: »Okružuje me svemir i ne mogu pomisliti da ta veličanstvena ura može biti bez urara!« Armstrong, prvi čovjek, koji je stupio na mjesec, reče: »Vidio sam djelo Božje u veličanstvenom prizoru meizmjernog svemira!«

I veliki učenjak Newton rekao je: »Ovaj divni red sunca i planeta mora biti djelo svemoćnog i razumnog, inteligentnog bića!«

Pasteur, kojega se ime posebno ističe u povijesti prirodnih znanosti govorio je: »Znanost čovjeka približuje Bogu!«

Na zemlji, biljni i životinjski svijet i ljudska bića nameću nam ista pitanja.

Znanost nas uči, da život nije uvijek postojao na zemlji. Kakve god bile hipoteze, pretpostavke učenjaka o porijeklu života na zemlji, počevši od atoma ugljika, i kakva god bila evolucija, razvitak bića na zemlji od tri milijarde godina, sigurno je da bijaše dugo razdoblje od prilike dvije milijarde godina, da na zemlji ne bijaše nikakva živog bića. Nakon tako dugog razdoblja mogle su se na površini kugle zemaljske vidjeti svakovrsne stijene, hridine. Kao što je i danas na površini mjeseca, kako su ustanovili američki kosmonauti, koji su kroz svemir doletjeli i stali svojim nogama na mjesečevu površinu. Ne nađoše tamo ni najmanjeg traga života. Međutim, sada na zemlji postoji život. Kako je počeo?

Nikad se nije moglo ustanoviti, da bi se pojavilo neko živo biće, a da ne potječe od drugog živog bića. Svaka biljka potječe od sjemenke, od zrna. Svaka životinja od oca i majke. Tako je i s ljudskim bićem! Na život na zemlji može se primijeniti ono što reče Leibnitz o svim bićima: »Što bi samo jednog momenta bilo ništa, vječno će biti ništa!«

Budući da sada na zemlji postoje živa bića, sigurni smo da od vječnosti postoji jedno živo Biće, koje je imalo moć da ih stvori, da im dadne život, pa makar to bilo kroz polaganu, dugu evoluciju, razvitak. Sva druga bića nisu morala postojati, a vječno Biće nužno postoji.

Budući da na zemlji postoje inteligentna, razumna bića, a to su ljudi, sigurni smo da je to nužno Biće živo i vječno, od koga potječe sav život na zemlji, pa je i samo inteligentno, razumno.

Dakle, to nadmoćno, vječno, živo i razumno Biće od kojega potječu sva bića na zemlji, zovemo Bog!

Ako promotrimo svaki organ, svaki dio našeg ljudskog tijela, doći ćemo do istog zaključka.

Naše oko jedna je vrsta fotografskog aparata, koji u satu primi na tisuće otisaka, snimaka i to s takvom osjetljivošću, koja izaziva čuđenje i divljenje učenjaka. Očito je da je oko stvoreno za gledanje. Na isti način uho je izrađeno, stvoreno za slušanje. Tako je na svim organima, sa svim dijelovima ljudskog tijela. Sve nas to navodi na zaključak da postoji Redatelj, koji je sve to uredio.

Zato je Montesquieu rekao: »Kako li je velika ludost i besmislica da je neka materijalna sudbina mogla proizvesti razumna bića!« Dakle, naš razum nas vodi do sigurnosti Božjeg opstojanja! Zato je veliki filozof Descartes mogao napisati: »Postojanje Boga sigurnije je nego najsigurnije geometrijske teoreme, geometrijski poučci!«

I Drugi Vatikanski Sabor preuzeo je nauku Prvog Vatikanskog Sabora izjavivši: »Bog, počelo i svrha svih stvari, može se iz stvorenja sa sigurnošću spoznati prirodnim svjetlom ljudskog razuma« (*Dogmatska Konstitucija o Božjoj objavi,* br. 6. Usp. Rim 1,20).

Osvrt na problem zla

Čest prigovor protiv Božjeg postojanja jest činjenica, da postoji zlo u svijetu, na zemlji. »Kad bi Bog postojao, zar On ne bi vidio tolike ratove, tolike nepravde, tolika zla?«

Takva misao često se čuje.

Govorit ćemo o tom problemu, o tom pitanju.

Recimo ovdje jednostavno da postojanje zla (zločini, ratovi, patnje svake vrste) nije valjan razlog da

se sumnja u postojanje Boga. Tko drukčije misli, isto je to kad bi se reklo da ne postoji kuhar, jer juha nije dobra!

Zlo ne priječi da postoje bića, živa bića u divno uređenom tijelu, razumna bića, sposobna za razmišljanje i napredak. Postojanje tih bića ne može se rastumačiti bez postojanja Boga, makar postoji zlo na zemlji.

»Nije istina, da sve otkriva Boga i nije istina, da sve sakriva Boga. Podjednako je istina i da se On sakriva od onih, koji Ga kušaju, i da se otkriva onima, koji ga traže, jer su ljudi u isto vrijeme nedostojni Boga i pristupačni Bogu. Nedostojni svojom izopačenošću, pristupačni svojom prvobitnom naravi« (Pascal, *Misli*).

II. ISUS KRIST, SIN BOŽJI

Biti kršćanin ne znači samo vjerovati u Boga. Židovi i muslimani vjeruju u Boga.

Biti kršćanin znači vjerovati u Krista, Sina Božjega i Spasitelja ljudi.

Da upoznamo Isusa, treba čitati Evanđelja, u kojima se nalazi glavni sadržaj kršćanskog propovijedanja u prvim vremenima kršćanstva.

Matej bijaše poreznik prije nego ga je Isus izabrao među svoje apostole, a bijaše svjedok-očevidac činjenica o kojima govori.

Ivan, također apostol, bijaše pomorac-ribar na tiberijadskom jezeru. Bijaše također svjedok Isusova javnog života.

Marko bijaše pratilac svetog Petra. Napisao je u svom evanđelju uspomene na Petra.

Luka bijaše liječnik, koji je doznao od različitih svjedoka ono, što iznosi o Isusovu životu.

On ovako započinje svoje Evanđelje:

»Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima, koji se ispuniše među nama – kako nam to predadoše oni, koji od početka bijahu očevici i sluge Riječi – pošto sam sve, od početka, pomno ispitao, odlučio sam i ja tebi, dobri Teofile, sve po redu napisati, da se tako osvjedočiš o pouzdanosti svega, u čemu si poučen (Lk 1,1-4).

Upoznajemo Isusa i po svetom Pavlu. Židov, vrlo upućen u poznavanje Biblije, Pavao najprije bijaše ogorčen progonitelj kršćana. Ali obratio se na putu u Damask viđenjem uskrslog Isusa. Od tada postade misionar Evanđelja, te uspostavi brojne kršćanske zajednice, osobito u Maloj Aziji i u Grčkoj. Sačuvano je od njega trinaest Pisama, Poslanica upu-

ćenih nekima od tih zajednica ili nekome od svojih učenika.

Vrijeme, u kojem se Isus pokazao u javnosti, savršeno nam je poznato. Sveti Luka ovako o tome piše: »Petnaeste godine vladanja cara Tiberija, dok je upravitelj Judeje bio Poncije Pilat, tetrah Galileje Herod, a njegov brat Filip tetrah Itureje i zemlje trahonitidske, i Lizanije tetrah Abilene, za velikog svećenika Ane i Kaife...« (Lk 3,1-2).

Dakle, znade se da je petnaesta godina Tiberija 28. godina naše ere, da je Pilat bio prokurator Judeje od 26–36, a Herod tetrah Galileje od 4. godine prije Krista do 39. godine poslije Krista.

Očekivanje Mesije

2000 godina prije Krista izraelski narod, općenito nazivan »Židovi« živio je u Palestini. Dok su svi ostali narodi vjerovali u mnogobrojna božanstva, u idole, izraelski narod priznavao je jedinog pravog Boga i Njemu se klanjao. On se objavio najprije Abrahamu, a zatim Mojsiju. Mojsije uz pomoć Božju izbavio je Izraelićane iz egipatskog ropstva i njemu je Bog objavio svoje ime: »Ja sam onaj koji jesam«, to jest VJEČNI!

Ljudi Izraela, koji se zovu proroci, često su govorili narodu u ime Božje. Tako Izaija, Jeremija, Ezekijel, Amos, Miheja i drugi, a njihova su proročanstva sačuvana u Bibliji. Proroci su za svoje riječi govorili da dolaze od Boga. Pozivali su narod da ostane vjeran živom Bogu, gospodaru svijeta, koji je sklopio Savez s Izraelom na Sinaju i dao mu Zakon preko Mojsija. U isto vrijeme navješćivali su da će Bog jednog dana poslati jednog proroka i kralja, koji će biti Mesija (grčki Krist, Pomazanik), to jest Onoga, koji će osnovati pravo Božje Kraljevstvo.

U Isusovo vrijeme Židovi su, dakle, očekivali Mesiju. Svake sedmice, posebno u subotni dan, u svojim bogomoljama nazvanima sinagoge, slušali su čitanja iz svojih svetih knjiga, iz Biblije, posebno spise proroka.

Isus

Dakle, Isus se pokazao i predstavio kao onaj, koga su proroci navješćivali (Vidi: Mt 11,3-6; Iz 26, 29, 35, 61).

Njegov život svetosti, njegova izvanredna nauka, njegova čudesa, sve je to bilo jasno da su slušatelji mogli razumjeti da je on očekivani Mesija.

Što je Isus govorio o samom sebi?

Isus veli da je On osobno onaj tajanstveni »Sin Čovječji«, kojega je u Bibliji Daniel opisao kako dolazi na oblacima nebeskim i kome je vlast dana nad svim narodima (Dn 7,13-14).

Isus veli Židovima: »Kad biste vjerovali Mojsiju, i meni biste vjerovali, jer on je o meni pisao« (Iv 5,46). Nakon što je rekao: »Ja sam svjetlo svijeta. Tko mene slijedi, neće hodati u tami« (Iv 8,12) veli im »Tko čuva moju riječ, neće okusiti smrti dovijeka« (Iv 8,52), pa kad se Židovi suprostaviše: »Zar si ti veći od oca našega Abrahama, koji je umro?«, on im odgovara: »Ako ja sam sebe slavim, moja slava nije ništa. Ima koji me slavi – Otac moj, a vi velite da je on vaš Bog, ali vi ga ne poznajete, a ja ga znam. Ako vam reknem da ga ne znam, bit ću lažac jednak vama. Ali znam ga i riječ njegovu čuvam. Abraham, otac vaš, usklikta u želji da vidi moj dan. I vidje i obradova se«. Židovi mu na to rekoše: »Nemaš još ni pedeset godina, a vidio si Abrahama!« Isus ih dočeka govoreći: »Zaista, zaista ka-

žem vam: prije nego Abraham postade, JA JESAM« (Iv 8,51-58). »Ja jesam«, zar to nije ime, kojim se Bog predstavio u gorućem grmu na Horebu? (Izl 3,14).

Čudesa

Isus nije samo govorio, da je On Sin Božji, nego je to potvrđivao svetošću svog života, uzvišenom naukom, uzvišenim moralom. Ali Isus je dao jasne znakove svog božanstva posebno svojim čudesima.

Čudo, u pravom smislu riječi, jest vidljivo i utvrđeno djelo, koje nadilazi snagu svake naravne moći i koje ne može nastati bez samoga Boga.

Tako, ako se radi o tjelesnom ozdravljenju, da to ozdravljenje bude trenutačno, naglo, odjednom, bez ikakva lijeka, a radi se o teškoj organskoj bolesti. Poznato je više takvih ozdravljenja, koja su se dogodila u Lurdu od 1858. pa dalje do naših dana, a ustanovili su ih liječnici-stručnjaci, vjernici i nevjernici.

Isus je činio takva čudesa za svog života. Samo činom svoje volje liječio je gubavce, slijepce, bolesnike svih vrsta. Čak je uskrsavao mrtve. Tako je Lazara u Betaniji, kojeg se nakon četiri dana tijelo počelo raspadati u grobu.

Evo kako sveti Luka pripovijeda o nekim takvim čudesima.

Čudesni ribolov

Jednog dana mnoštvo je navaljivalo, okupljajući se oko Isusa da čuje riječ Božju. On se nalazio na obali Genezaretskog jezera i vidjevši dvije barke i ribare, koji su izašli da peru svoje mreže, približi se i ušavši u Šimunovu barku reče Šimunu, da se udalji s barkom malo od obale. Zatim je sjeo i poučavao mnoštvo, koje ga je slušalo s obale.

Kad je svršio, rekao je Šimunu: »Zavezi na pučinu i baci mreže za lov«. Šimun mu reče: »Gospodine, cijelu smo se noć mučili i ništa nismo ulovili, ali na tvoju riječ, bacit ću mreže«. Učinivši tako, ribari uloviše veliko mnoštvo riba, da su im mreže počele pucati.

Zato pozvaše druge ribare, koji su bili u drugoj barci, da im dođu u pomoć. Oni dođoše i napuniše obje barke, da su skoro tonule. Vidjevši to Šimun-Petar, baci se na koljena pred Isusa govoreći: Gospodine, udalji se od mene, jer sam čovjek grješnik!«

Strah je obuzeo njega i ostale ribare pred čudesnim lovom. I Jakova i Ivana, sinove Zebedejeve, koji su bili sudrugovi Šimunovi. Onda Isus reče Šimunu: »Ne boj se. Odsad ćeš loviti ljude!« Privezavši barke uz obalu, ostaviše sve i pođoše za Isusom (Lk 5,1-11).

Ozdravljenje jednog gubavca

Isus se nalazio u jednom gradu, kad stiže neki čovjek pokriven gubom. Gubavac! Ugledavši Isusa, pokloni mu se i zamoli ga: »Gospodine, ako hoćeš možeš me izliječiti«.

Pruživši ruku, Isus ga dotače i reče mu: »Hoću. Vraćam ti zdravlje«. U tom času nestade gube s njega. Isus mu zapovijedi, da to nikome ne kazuje, ali dodade: »Idi, pokaži se svećeniku i daj mu za svoje ozdravljenje što Mojsije propisuje, njima za svjedočanstvo« (Lk 5,12-14).

Ozdravljenje jednog padavičara

Jednog dana Isus je sjedio i poučavao. Farizeji i učitelji zakona iz svih sela Galileje, Judeje i Jeruza-

lema našli su se tu. Isus je pokazivao svoju moć liječeći bolesnike.

Tako dođoše ljudi noseći na nosiljci padavičara, pokušaše s njim doći pred Isusa, ali ne mogavši ući u kuću zbog mnoštva, popeše se na krov kuće, spustiše ga na nosiljci pred Isusa.

Isus videći njihovu vjeru, reče bolesniku: »Oprošteni su tvoji grijesi.« Na te riječi u sebi su mrmljali učitelji zakona i farizeji: »Tko je taj čovjek, koji huli i vrijeđa Boga? Tko može oprostiti grijehe, osim jedino Bog?«

Isus, pronikavši njihovo mozganje, upita ih: »Što mozgate u srcima svojim? Što je lakše? Reći: Otpušteni su ti grijesi, ili: Ustani i hodi? Ali da znate: Vlastan je Sin Čovječji na zemlji opraštati grijehe! I reče uzetome: Tebi zapovijedam: Ustani, uzmi nosiljku i idi kući! I on odmah ustane pred njima, uze nosiljku i ode kući slaveći Boga. A sve obuze zanos, te su slavili Boga i puni straha govorili su: Danas vidjesmo nešto neviđeno!« (Lk 5,17-26).

Ozdravljenje sluge rimskog časnika

Isus dođe u grad Kafarnaum. Nekom satniku bijaše bolestan sluga, na smrt bolestan, a bijaše mu veoma drag. Kad je satnik čuo za Isusa, posla k njemu židovske prvake, moleći ga da dođe i izliječi mu slugu. Kad oni dođoše k Isusu, usrdno su ga molili: Dostojan je da mu to učiniš, jer voli naš narod, i sinagogu nam je sredio. Isus se uputi s njima. I kad bijaše već kući na domak, posla satnik prijatelje s porukom: Gospodine, ne muči se. Nisam dostojan da uđeš pod krov moj. Zato se i nisam smatrao dostojnim doći k tebi. Nego reci riječ da ozdravi moj sluga. I ja, premda sam vlasti podređen, imam pod sobom vojnike, pa reknem ovomu: Idi, i ode. Drugomu: Dođi, i dođe. A sluzi svome: Učini to, i učini!

Kad je Isus čuo, zadivi se, pa okrenuvši se mnoštvu, koje je išlo za njim, reče: Kažem vam, ni u Izraelu ne nađoh toliko vjere.

Kad se oni, koji su bili poslani, vratiše kući, nađoše slugu zdrava« (Mt 8,5-13).

Uskrsnuće sina udovice iz Naima

Nakon toga uputi se Isus u grad zvani Naim. Pratili su ga učenici i silan svijet. Kad se približi gradskim vratima, upravo su iznosili mrtvaca, sina jedinca u majke, majke udovice. S njom je išlo mnogo naroda iz grada. Kad je Isus ugleda, sažali se nad njom i reče joj: »Ne plači!« Pristupi zatim i dotače se nosila. Nosioci stadoše, a on reče: »Mladiću, kažem ti, ustani!« I mrtvac se podiže i progovori, a on ga dade njegovoj majci. Sve obuze strah, te su slavili Boga govoreći: »Prorok velik ustade među nama. Bog pohodi svoj narod!« I proširi se taj glas o njemu po svoj Judeji, i po svoj okolici (Lk 7,11-17).

Ozdravljenje desetorice gubavaca

Idući u Jeruzalem, prolazio je Isus između Samarije i Galileje. Kad je ulazio u neko selo, dođe mu u susret deset gubavaca. Zaustave se podaleko i zavape: »Isuse, učitelju, smiluj nam se!« Kad ih Isus ugleda, reče im: »Idite, pokažite se svećenicima!« I dok su išli očistiše se. Jedan od njih, vidjevši, da je ozdravio, vrati se, slaveći Boga u sav glas. Baci se ničice k Isusovim nogama, zahvaljujući mu. A to bijaše neki Samarijanac. Na to Isus primijeti: »Zar se nisu očistila desetorica? A gdje su ona devetorica? Ne nađe se nijedan, koji bi se vratio i dao slavu Bogu,

osim ovog tuđinca? A njemu reče: »Ustani! Idi! Tvoja te je vjera spasila!« (Lk 17,11-19).

Ozdravljenje jednog slijepca

Kad se Isus približavao Jerihonu, neki slijepac sjedio je kraj puta i prosio. Čuvši gdje mnoštvo prolazi, raspitivaše se što je to. Rekoše mu: »Prolazi Isus Nazarećanin!« Tada on povika: »Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se«. Oni sprijeda ušutkivali su ga, ali on je još jače vikao: »Sine Davidov, smiluj mi se!«

Isus se zaustavi i zapovijedi da ga dovedu k njemu. Kad se on približi, upita ga: »Što želiš da ti učinim?« On odgovori: »Gospodine, da progledam!« Isus mu reče: »Progledaj! Vjera te je tvoja spasila!« I odmah progleda i uputi se za njim, slaveći Boga. I sav narod koji to vidje dade hvalu Bogu (Lk 18, 35-43).

* * *

I mnoga druga čudesa donose Evanđelja. Isus ih nije činio kao nekoć proroci. Kao Izaija i Elizej, moleći Boga dugo zaklinjući ga, da ih učini na njihovu molbu. Isus čini čudesa vlastitim autoritetom, samo jednim jednostavnim činom ili riječju. Na njegovu riječ čudo se ostvaruje (Mk 1,31; 1,41; 2,11; 3,5 4,39 itd.).

Ova čudesa pokazuju da se radi o Božjoj svemogućnosti. On ih je i činio, da ljudi vjeruju u nj ne samo kao u Mesiju, nego kao u Sina Božjega u pravom smislu riječi. To su znakovi njegova Božanstva. Kad ne bi bio Sin Božji, Stvoritelj svijeta ne bi mu nikad dao moć da čini čudesa kakva je činio.

Isus govori i djeluje kao Sin Božji

Isus je govorio Židovima, koji nisu htjeli u nj vjerovati: »Kad kažem: Sin sam Božji, govorite da hulim, da vrijeđam Boga. Vjerujte mojim djelima i znajte da je Otac u meni i ja u Ocu« (Iv 10,36-38). On tako svjedoči o svom jedinstvenom sjedinjenju s Ocem, koje ga izjednačuje s Božanstvom Oca, veli bibličar P. Beniot.

On svjesno govori: »Sve je meni predao Otac moj, i nitko ne pozna Sina nego Otac, i nitko ne pozna Oca nego Sin i onaj, kome Sin hoće objaviti« (Mt 11,27; Lk 10,22).

Osim toga Isus sebi pripisuje moć, koja pripada samo Bogu, počevši od vlasti opraštanja grijeha (Mk 2,1-12; vidi Mt 9,1-8; Lk 5,17-26).

Isus još veli da je On »Gospodar subote« (Mk 2,28; Mt 12,8; Lk 6,5. Vidi Iv 5,16-17), a subotu je ustanovio Bog, kako je dobro poznato svim Isusovim slušateljima.

Završujući svoj govor o svršetku svijeta, Isus izjavljuje: »Nebo i zemlja proći će, a moje riječi neće proći« (Lk 21,33).

U Govoru na Gori ne predstavlja se samo kao tumač Zakona, kojeg je Bog nekoć dao izraelskom narodu, nego Isus govori da ima pravo ispravljati i promijeniti taj Zakon govoreći: »Čuli ste da je rečeno starima... A ja vam kažem...« i Isus opetuje te riječi u šest različitih predmeta (Mt 5,21-48). Predstavlja se kao Zakonodavac, jednak Bogu. I napokon, na kraju govora, spominjući sudnji dan, jasno govori: »Mnogi će mi u onaj dan reći: Gospodine! ... a ja ću im odgovoriti: Nikad vas nisam poznavao! Nosite se od mene, vi bezakonici« (Mt 7,22-23).

Isusovo Uskrsnuće

Postoji još jedan jači razlog za vjerovanje u božanstvo Isusovo, a to je Isusovo Uskrsnuće.

Unatoč Isusovih kreposti, unatoč njegovih čudesa, prvaci njegova naroda nisu htjeli vjerovati u Njega. Uhvatiše Ga i dovedoše pred Sinedrij, vrhovni židovski sud.

»A kad se razdanilo, sabra se starješinstvo narodno, glavari svećenički i pismoznanci, te ga dovedoše pred svoje Vijeće i rekoše:

»Ako si ti Krist, reci nam! A on im odgovori: Ako vam reknem, nećete mi vjerovati, ako vas zapitam, nećete mi odgovoriti. Ali od sada, SIN ČOVJEČJI SJEDIT ĆE ZDESNA SILE BOŽJE! Na to svi rekoše: Dakle, ti si Sin Božji! On im reče: Vi velite! JA JESAM! Oni dodadoše: Što nam još treba svjedočanstvo? Sami smo čuli iz njegovih usta!« (Lk 22, 66-71).

I OSUDIŠE GA NA SMRT! U petak razapeše ga na križ. Prije noći njegovo mrtvo tijelo bilo je skinuto s križa i stavljeno u grob, uz koji su postavljeni stražari.

Ali u nedjelju jutro, On se pokazao živ izvan groba!

Nekoliko žena, Marija Magdalena i još neke s njom vrlo rano dođoše na grob, ali na njihovo iznenađenje vidješe, kako je s groba otkoturan veliki kamen, kojim je grob bio zatvoren, a grob bijaše prazan. U njemu ne nađoše više Isusova tijela (Mt 28,1-2; Mk 16,1-8; Lk 24,1-8; Iv 20,1-10).

Tijekom dana uskrsli Isus ukazao se Petru (Lk 24,34), Mariji Magdaleni (Lk 20,11-18), dvojici učenika, koji su išli u selo Emaus (Lk 24,13-35) te uvečer desetorici apostola, koji su bili na okupu u velikoj dvorani zvanoj Ceanaculum, Pričesna dvorana (Lk 24,36-49; Mk 16,14-18; Iv 20,19-23).

Evo kako sveti Luka prikazuje to ukazanje: Dok su oni razgovarali, stane Isus posred njih i reče im: Mir vama! Oni, zbunjeni i prestrašeni, pomisliše da vide duha, prikazu. Reče im Isus: Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce? Pogledajte moje ruke i moje noge. Ja sam to. Stavite ruke i uvjerite se, jer duh nema tijela ni kostiju kao što vidite da ja imam.

Rekavši to, pokaza im ruke i noge. I dok oni od radosti još ne vjerovahu, nego se čudom čudili, on im reče: Imate li ovdje što za jelo? Oni mu pruže komad pečene ribe. On uzme i pred njima pojede. Onda im reče: To je ono što sam vam govorio dok sam još bio s vama: »Treba da se ispuni sve što je u Mojsijevu Zakonu, u Prorocima i Psalmima o meni napisano. To se ispunilo. Tada im se otvori pamet da razumiju Pisma« (Lk 24,36-45).

»Ali Toma, zvani Blizanac, jedan od Dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Drugi učenici su mu govorili: Vidjeli smo Gospodina! On im odgovori: Dok ne vidim na njegovim rukama biljeg od čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, dok ne stavim svoju ruku u njegova rebra, neću vjerovati.

Nakon osam dana njegovi učenici bili su opet unutra, a s njima i Toma. Vrata su bila zatvorena, a Isus dođe, stane na sredinu i reče: Mir vama! Zatim reče Tomi: Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moja rebra i ne budi nevjeran nego vjeran. Odgovori Toma: Gospodin moj i Bog moj! Reče mu Isus: Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!« (Iv 20,24-29).

Uskrsli Isus još se ukazivao u drugim prilikama. Sveti Pavao, dvadeset godina kasnije, pišući Korinćanima govori o jednom takvom ukazanju braći, kojih bijaše više od pet stotina zajedno. Većina ih još i sada živi, piše Pavao (1 Kor 15,6).

Četrdeset dana nakon Uskrsnuća, ukazavši se Isus svojim apostolima, reče im: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u Ime Oca i Sina i Duha Svetoga, i učeći ih da drže sve što sam vam zapovijedio. I evo ja sam s vama u sve dane, do svršetka svijeta« (Mt 28,18-20).

Neki nevjernici pitaju: Je li sigurno, da apostoli nisu bili žrtva halucinacije, obmane osjetila vjerujući da vide uskrslog Isusa? Na to se može odgovoriti da na dan Uskrsa apostoli nisu nikako očekivali Isusovo uskrsnuće. Kad im se Isus ukazao, nisu povjerovali u stvarnost ukazanja i Isus im to predbacuje (Lk 24,12-25).

Učenjak Yves Congar veli: »Najprije učenici ne prepoznaju Isusa. On im se ukazuje drukčijim nego su ga poznavali. Ukazanje nije projekcija uspomene, koju oni imaju o njemu niti želja da bi ga mogli vidjeti...«. Nepristrano proučavanje tekstova i povijesti daje nam sigurnost: Isus nije samo prorok ni veliki duh. Svojim životom, čudesima i svojim Uskrsnućem pokazao je da je govorio istinu tvrdeći da je ne samo obećani Mesija, koga su proroci navijestili, nego i Sin Božji u najuzvišenijem smislu, u pravom smislu. Zato možemo imati u Nj potpuno pouzdanje.

Dobro je rekao Francois Mauriac: »Kršćanin ne pristaje uz vjeru jer je slatka, nego jer je istinita«.

III. KATOLIČKA CRKVA

Biti kršćanin znači vjerovati u Boga, Stvoritelja svega. Znači vjerovati u Krista, Sina Božjega, koji je za nas umro na Križu i uskrsnuo treći dan.

To znači također vjerovati u Kristovu Crkvu, koju zovemo Katolička Crkva, to jest sveopća.

Isus Krist nije nas htio ostaviti same pred problemima zemaljskog života i vječnog spasenja.

Ustanovio je Crkvu, »Božji narod«, u koji želi skupiti sve ljude u vjeri i ljubavi.

Zbog toga izabrao je dvanaest ljudi, koje je nazvao apostolima: Petra i Andriju njegova brata, Jakova i Ivana njegova brata, Filipa i Bartolomeja, Tomu i Mateja poreznika, Jakova sina Alfejeva i Tadiju, Šimuna Revnitelja i Judu Iškariotskoga, koji ga izdade (Mt 10,2-4; Mk 3,14-15; Lk 6,12-16).

Ovih dvanaest apostola bit će prvi poglavari Crkve. Kroz tri godine Isus ih priprema za tu službu i objavljuje im »Tajne Kraljevstva Božjega« (Mt 13, 10-17). Obvezuje ih da krštavaju (Iv 4,2) i šalje ih da propovijedaju i da izgone zle duhove (Mk 6,7-13) učeći ih da ne traže časti, nego da služe (Mk 9,35) dajući prednost izgubljenim ovcama (Mt 10,6), te da se ne boje neizbježivih progonstava (Mt 10,16-25). Poglavari moraju imati i vlast. Da mognu čuvati kršćanski narod u Istini, koju je Isus objavio i da tom narodu mognu davati božanski život, koji je On donio, Krist je dao apostolima i njihovim nasljednicima – biskupima duhovne ovlasti: »Zaista, zaista vam kažem: Što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu. Što god odriješite na zemlji, bit će odriješeno i na nebu« (Mt 18,18). Što apostoli odrede bit će isto kao da je Bog odredio.

Na čelo apostola Isus postavlja Šimuna, koga nazivlje Petar, to jest Stijena. Ti si Petar i na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu i vrata paklena neće je nadvladati. I tebi ću dati ključeve Kraljevstva nebeskoga: Što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima. Što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima (Mt 16,18). Vrhovna vlast Petrova bit će Stijena, na kojoj će trajno počivati jakost i čvrstoća Kristove Crkve. Litica, čvrsta stijena podržavat će zgradu. Što je Isus rekao Petru, to vrijedi i za sve njegove nasljednike, za rimske pape, jer Isus jasno pokazuje svoju nakanu da osigura svoju Crkvu u budućnosti, da je ne bi paklene sile uništile.

Zaista, mnoge činjenice u Evanđelju potvrđuju važno mjesto Petra u apostolskom zboru tijekom javnog Isusova života. Njegovo hodanje po vodi pokazuje nam da je Petar vatreniji i spremniji od drugih da slijedi Krista i da je ojačan od Isusa u vjeri (Mt 14,28-33). Slučaj, kad Isus šalje Petra da čudom nađeni stater (novčić) dade za Isusa i za se, pokazuje kako je Petar tijesno povezan s Isusom (Mt 17,24-28). Spomenimo još i slučaj kod čudesnog ribolova (Lk 5,1-11), a ima ih još mnogo drugih.

Prije nego će podnijeti muke, reče Isus Petru: »Molio sam za te, da ne malakše tvoja vjera. Pa kad k sebi dođeš, učvršćuj svoju braću« (Lk 22,31). Dakle Petar će biti čuvar vjere drugih apostola.

Iza Uskrsnuća, prigodom jednog ukazanja, Isus još reče Petru: »Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me više nego ovi? Odgovori mu Petar: Da, Gospodine, ti znaš, da te volim. Reče mu Isus: Pasi jaganjce moje! Upita ga po drugi put: Šimune Ivanov, ljubiš li me? Odgovori mu Šimun Petar: Da, Gospodine, ti znaš da te volim! Reče mu na to: Pasi ovce moje! Upita ga treći put! Šimune Ivanov, voliš li me? Ražalosti se Petar što ga upita po treći put, pa mu od-

govori: Gospodine, ti sve znaš! Tebi je poznato da te volim. Reče mu Isus: Pasi ovce moje« (Iv 21,15-17).

Prema semitskom običaju Isusovo trostruko pitanje znak je ugovora, postavljanje Petra kao predvodnika svega stada Kristova, kao poglavara sve Crkve. Pastirova je briga da vodi sav Božji narod. Poslanstvo, koje će uvijek trajati.

Koliko li je dobrote Isus pokazao postavivši ga konačno kao vrhovnog poglavara svoje Crkve, njega, koji je pokazao slabost zanijekavši ga tijekom njegove Múke.

Već smo spomenuli, kako je Isus kod svog posljednjeg ukazanja apostolima na brdu kod rastanka rekao svima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih da čuvaju sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta« (Mt 28,18-20).

U ovim riječima nalazi se sadržaj svega poslanstva Crkve. To poslanstvo mora trajati do svršetka svijeta. Poslanstvo i vlast apostola preći će, dakle, na njihove nasljednike.

Petar je uvijek živ u osobi svog nasljednika, Pape! Biskupi nastavljaju poslanstvo apostola. Zato Papu i biskupe sjedinjene s Papom moramo slušati u vjerskim stvarima. Slušajući njih, slušamo samoga Krista.

NAUKA CRKVE

Izloživši ukratko razloge našeg vjerovanja, postigli smo tri sigurnosti: Bog postoji. Isus Krist je Sin Božji, koji je osnovao Katoličku Crkvu i ovlastio je da nam govori u Njegovo Ime.

Od Crkve ćemo naučiti što nam treba vjerovati i kako moramo živjeti. Nije, naime, dosta upoznati sadržaj kršćanske vjere, nego treba po toj vjeri i živjeti.

U kratkim poglavljima ćemo, dakle, izložiti po redu:

1. Koje nas ISTINE Crkva uči (Dogma).
2. Koja nam sredstva spasenja pruža Crkva (Molitva i Sakramenti).
3. Koje nam dužnosti prema Evanđelju nameće (Moral).

Tijekom slijedećih stranica susretat ćemo se često s tekstovima (riječima) iz Evanđelja i Poslanica.

Prvo poglavlje

VJERA

Naši razlozi da vjerujemo, čvrsti su. Međutim, vjera nije nikad jednostavan rezultat dokazivanja. Vjera je dar Božji. Neki obraćenici taj dar primili su na munjevit način. Iznenada. Glavne istine, koje Crkva naučava, sadržane su u riječima, koje sežu od prvih vjekova kršćanstva, a to zovemo VJEROVANJE ili Vjerovanje apostolsko. Evo riječi Vjerovanja:

VJERUJEM U BOGA, OCA SVEMOGUĆEGA, STVORITELJA NEBA I ZEMLJE, I U ISUSA KRISTA SINA NJEGOVA JEDINOGA, GOSPODINA NAŠEGA, KOJI JE ZAČET PO DUHU SVETOM, ROĐEN OD MARIJE DJEVICE, MUČEN POD PONCIJEM PILATOM, RASPET! UMRO I POKOPAN, SAŠAO NAD PAKAO, TREĆI DAN USKRSNUO OD MRTVIH, UZAŠAO NA NEBESA, SJEDI ZDESNA BOGA OCA SVEMOGUĆEGA, ODONUD ĆE DOĆI SUDITI ŽIVE I MRTVE. VJERUJEM U DUHA SVETOGA, SVETU CRKVU KATOLIČKU, OPĆINSTVO SVETIH, OPROŠTENJE GRIJEHA, USKRSNUĆE TIJELA I ŽIVOT VJEČNI. AMEN.

Krepost, po kojoj vjerujemo u istine od Boga objavljene, koje je Isus naučavao, zove se VJERA.

U svojim Bilješkama veliki ruski pisac Dostojevski zapisao je: »Glavna stvar je u ovome: čovjek moderne civilizacije, Evropljanin, može li još vjerovati u Božanstvo Sina Božjega, Isusa Krista? Jer, napokon, sva je Vjera u tome«.

Na to pitanje, već tijekom Isusova javnog života, bili su različiti odgovori: jedni su govorili da je Isus Ilija, koji se vratio na zemlju. Drugi opet bili su mišljenja da je to Ivan Krstitelj, koji je ustao iz groba. A jedni opet mislili su da je On jedan od proroka.

Jednog dana apostoli su iznijeli pred Isusa ova različita mišljenja. Trojica evanđelista, Matej, Marko i Luka sačuvali su nam Isusov odgovor i pitanje: »A vi, što vi kažete, tko sam JA?«

Na to Petar, u ime svih apostola, reče: »Ti si Krist, Sin Boga živoga« (Mt 16,13-16).

Kasnije će Petar reći: »Isusa Nazarećanina, čovjeka, kojega Bog pred vama potvrdi silnim djelima, čudesima i znamenjima, koja, kao što znate, po njemu učini među vama...« (Dj 2,22).

Da čovjek bude kršćanin nije glavno imati u glavi skup ideja, misli. Nije ni u tome da izvrši neki vanjski čin.

Za kršćanina je bitno, glavno da vjeruje u Krista, Sina Božjega, koji je došao k nama, koji nas je ljubio, za nas umro i uskrsnuo. Poput sv. Pavla možemo reći: »Znam u koga sam povjerovao« (2 Tim 1,12). Nije to samo pristajanje razumom, nego svim bićem. To je pristanak koji nas posve obuzimlje da slijedimo Krista.

Prema Evanđelju, prava je vjera ona, koja čovjeka pronikne potpunim pouzdanjem u Isusa, našeg Spasitelja. Ta vjera obuhvaća cijelo naše biće i postaje izvorom cjelokupnog našeg vjerskog života. Makar ne vidimo posve jasno, možemo reći s propovjednikom Bossuet: »Vjerujem u Onoga, koji sve vidi«. Pristajući uz Krista, stavljamo u Nj svu ljubav svog srca kajući se iskreno za svoje grijehe.

U St. Zavjetu uzori vjere u Boga jesu: Abraham »praotac vjernika«, Mojsije i proroci kao Ilija, Izaija i Jeremija...

U prvotnoj Crkvi apostoli su propovijedali vjeru u Krista kao »svjedoci Njegova Uskrsnuća«. Krv su svoju prolijevali osuđeni na smrt svjedočeći do kraja za Krista. Zato je veliki Pascal govorio: »Vjerujem u svjedočanstvo onih, koji su se dali za to svjedočanstvo usmrtiti« (Pascal, *Misli*). Takvo su svjedočanstvo dali apostoli. Tko umire za neku ideju, može se prevariti, ali kad se ide u smrt za svjedočanstvo činjenice, kao što je Isusovo Uskrsnuće, takav zaslužuje da mu se vjeruje.

Ta vjera apostola sadržana je u riječima sv. Ivana: »Tko vjeruje da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu i on u Bogu« (1 Iv 4,15). To je vjera, koja nam daje da budemo sjedinjeni s Bogom i da dobijemo oproštenje svojih grijeha: »Čovjek se opravdava po vjeri«, veli sv. Pavao (Rim 3,28).

Sloboda i čin vjere: »Jedno je od osobitih poglavlja katoličke nauke, a koje je sadržano u Božjoj riječi i koje Oci stalno propovijedaju, da čovjek mora Bogu svojevoljno odgovoriti vjerom. Stoga se nitko ne smije prisiljavati da prihvati vjeru protiv svoje volje« (II. Vat. Sabor, *Izjava o vjerskoj slobodi*, br. 10). U potpunoj slobodi čovjek se treba odlučiti da vjerom prihvati Krista, bez ikakvog prisiljavanja izvana. Ali isto tako nikakva vanjska sila ne smije čovjeka priječiti da slobodno pristane uz Krista. Crkva želi poštivati slobodu savjesti onih, koji ne vjeruju. Ali Crkva zahtijeva od svih država da poštuju slobodu savjesti vjernika ne samo riječima nego stvarno. Pascal veli: »Svi ljudi traže da budu sretni. Bez izuzetka, bez obzira kako različita sredstva za to upotrebljavaju. Svi teže k toj svrsi. A ipak nitko bez vjere nije stigao k tom cilju, prema kome svi težimo« (Pascal, *Misli*).

Drugo poglavlje

BOG STVORITELJ
BIBLIJSKA OBJAVA

Naš nam razum pomaže razumjeti da postoji Bog. Bez Boga se naš život kao ni život svih ostalih bića ne može shvatiti. Bog je vrhovni uzrok svega. Ali naš ljudski razum potpuno sâm ne može o Njemu ništa više reći. On ostaje za nas toliko tajanstven, da se neki ljudi zaustave pred tom nejasnoćom kao slijepac, koji neće da vjeruje u postojanje svjetla.

Crkva nas uči da je Bog Stvoritelj. Bog je slobodno učinio, da se pojavi svijet, koji nije postojao. Riječi Vjerovanja: »Stvoritelja neba i zemlje« znače da je Bog učinio da se iz ništavila pojave sve zvijezde SVEMIRA i sve što postoji na zemlji.

Da je Bog stvorio svijet, uči nas Biblija, Sv. Pismo. Biblija je skup knjiga, koje Crkva izričito smatra nadahnutima od Boga, Božjim knjigama. One knjige, koje su napisane prije Isusa Krista, zovu se knjige St. Zavjeta ili St. Saveza, koji je Bog uspostavio s izraelskim narodom. Knjige N. Zavjeta napisali su apostoli ili apostolski učenici. To su knjige N. Saveza, definitivnog, konačnog, zaključnog Saveza Boga sa svim ljudima svih naroda po svom Sinu Isusu Kristu da bi stvorio novi Izrael, to jest svoju Crkvu.

Crkva nas uči da je Biblija, koja se zove Sv. Pismo, direktno od Boga nadahnuto i da stvarno, istinito naučava Riječ Božju. Bog je glavni tvorac Biblije.

Kad nas naučava o vjerskoj istini, koju je Bog htio da bude zapisana u Bibliji za naše spasenje,

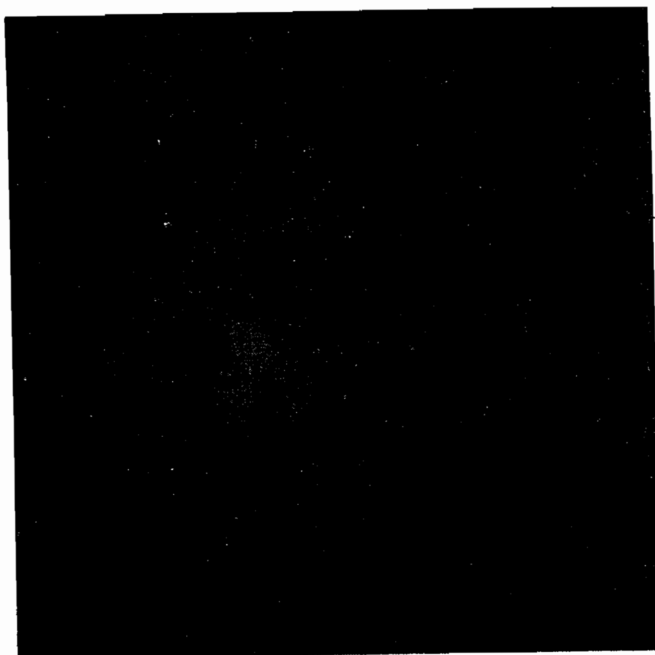
Biblija nam govori sigurno, bez ikakve zablude, istinu.

Biblija nam donosi vjersku nauku pod različitim oblicima. U njoj se nalaze povjesne, historijske knjige, zbirka proroštava, molitve u psalmima, mudrosne knjige, a u N. Zavjetu Evanđelja, Pisma ili Poslanice, i jedna knjiga Objave ili Apokalipse – Otkrivenja. U svemu 73 knjige. U vjerskim stvarima svaki pisac izražava se prema okolnostima svoga vremena, svoje kulture služeći se literarnim, književnim vrstama (Vidi 2. Vat. Sabor, *O božanskoj objavi,* br. 12).

Tako jedanaest prvih poglavlja prve biblijske knjige, knjige Postanka imaju posebnu književnu vrstu. Ta poglavlja opisuju pučkim načinom postanak svijeta i ljudskog roda. Uče nas najprije da je Bog stvorio sva bića i da je njegovo djelo bitno dobro. Pisac tvrdi posebnu intervenciju, posebni zahvat Božji pri stvaranju čovjeka i žene i povjerivši im da budu nad svim stvorenjima na zemlji. Pisac ističe također da ih je Bog stvorio u povlaštenom stanju odlikom, koju su izgubili nepokorenošću. Ali grješnom čovjeku obećao je Bog da će ga izbaviti od toga ropstva, u koje je upao. To su činjenice, o kojima pisac govori na pjesnički način, kao u omotnici iznosi veliko blago bitnih, glavnih vjerskih istina. Biblija govori, kako se Bog objavio Abrahamu. Pozvao ga je da dođe u Palestinu, u zemlju, koju je obećao dati njemu i njegovim potomcima. Njegovi potomci su izraelski narod. Kad se taj narod nalazio u Egipatskom progonstvu, Bog se objavio Mojsiju, kome je pomogao da izvede taj narod iz Egipta i vodi ga prema »obećanoj zemlji«. Preko njega je Bog sklopio savez s Izraelom na brdu Sinaju i dao mu Deset Zapovijedi (Dekalog). Ali Izrael je često bio nevjeran tom savezu. Iz prikaza te nevjernosti i poziva na obraćenje preko proroka, vidimo kako Bog govori i djeluje.

Tako se Bog objavljivao tijekom cijele biblijske povijesti. Objavljivao se kao **živi Bog**, koji se brine za ljude i intervernira, posreduje u povijesti. U isto vrijeme objavljivao se kao **sveti Bog**, koji želi dobro, a mrzi zlo. Zatim kao **istiniti Bog**, u koga ljudi mogu imati potpuno pouzdanje. Kao Hridina sigurna i čvrsta, na koju se mogu osloniti.

U knjigama St. Zavjeta još možemo opaziti, kako Bog objavljuje velike vjerske istine postepeno. Tako vjekovima Židovi nisu znali da nakon smrti ljudska duša i dalje živi. Potpuna Božja objava je potpuno u Isusu Kristu, koji je sama Božja Riječ, koja je došla na zemlju.

Treće poglavlje

VJEROVATI U BOŽJU LJUBAV

Paul Valery, francuski pisac, zapisao je olovkom na kraju svog života slijedeće riječi: »Krist nam je objavio, da je Bog ljubav!« Izvan kršćanstva mnogi ljudi vjeruju u Boga Stvoritelja, bez koga se ne bi moglo rastumačiti postojanje svijeta i života na zemlji i postojanje čovjeka.

Ali jedino nam je Krist objavio da je BOG NEIZMJERNA LJUBAV, koja nas je stvorila da se s Njim koji je naša sreća, sjedinimo. U Evanđelju sv. Ivana čitamo: »Bog je tako ljubio svijet, te je dao svoga Sina Jedinorođenca, da nijedan, koji u nj vjeruje, ne propadne, nego da ima život vječni. Bog nije poslao svog Sina da on osudi svijet, nego da se svijet spasi po njemu« (Iv 3,16-17).

Isti apostol, sv. Ivan, u svojoj prvoj poslanici divnom kratkoćom veli: »Bog je Ljubav« (1 Iv 4, 8-16).

Toj Ljubavi mi kršćani vjerujemo i nastojimo da svojim životom dademo sinovski odgovor na tu Ljubav. Sve što je Bog stvorio, stvorio je iz ljubavi prema nama. Iz ljubavi stvorio je svijet, sve je stvorio dobro. Zato ljubimo što je Bog stvorio. Iz ljubavi Bog bdije nad nama, brine se očinskom Providnošću. Iz ljubavi Bog je uzdigao čovjeka u nadnaravni red. Nakon čovjekova grijeha poslao nam je Spasitelja. Iz ljubavi Krist se predao za nas u smrt na križu. Iz ljubavi dao nam se u Euharistiji i u svoj svojoj Crkvi.

Evanđelje je objava te Božje Ljubavi. Prema smislu same riječi to je Radosna Vijest u najuzvišenijem smislu. Zato su prve riječi Isusove propovijedi: »Obratite se i vjerujte u Evanđelje, u Radosnu Vijest« (Mk 1,15).

Četvrto poglavlje

PRESVETO TROJSTVO

Evanđelja nam potanko govore o Ivanu Krstitelju, koji bijaše prorok i preteča Isusov. Propovijedao je i u život provodio »krštenje pokore«. Govorio je: »Ja krstim vodom na obraćanje, ali onaj koji za mnom dolazi, jači je od mene... On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem« (Mt 3,11).

Kad je ugledao Isusa kako dolazi k njemu reče: »Evo Jaganjca Božjega, koji odnosi grijehe svijeta« (Iv 1,29).

Isus je želio primiti krštenje pokore, ali Ivan je odbijao to govoreći: »Ti mene trebaš krstiti, a ne ja tebe« (Mt 3,14). Ali mu Isus odgovori: »Pusti sada! Dolikuje nam da tako ispunimo svu pravednost...« Odmah nakon krštenja izađe Isus iz vode i gle, otvoriše se nebesa i ugleda Duha Božjega kako silazi kao golub i spušta se na nj. I eto glasa s neba: »Ovo je Sin moj predragi. U njemu mi sva milina« (Lk 3,2; vidi: Mt 3,16-18; Mk 1,10-11; Iv 1,32-34).

U ovom izvještaju slušamo glas Oca nebeskog, promatramo njegova predragoga Sina Isusa i gledamo pojavu Duha Svetoga. Tu je objava najviše vrijednosti. Objava, koju nam donose sva četiri Evanđelja. Crkva nas uči da postoji samo jedan Bog, ali u Bogu su tri osobe jednake i različite, u jedinstvu jedne jejedine naravi: Otac, Sin i Duh Sveti. Svaka Osoba jest Bog, a ipak te Osobe su samo jedan jedini Bog. To je stvarnost, koju naš ljudski razum ne može potpuno shvatiti. To je tajna Presvetog Trojstva. Ali kršćanska tajna u isto vrijeme izvor je božanskog života za našu dušu i izvor svjetla za naš život.

Otac

Oca nebeskoga objavio nam je Isus u Evanđeljima. Isus ističe apsolutnu, neograničenu Očevu svetost, koja je izvor svake svetosti. »Budite sveti kao što je svet vaš Otac nebeski« (Mt 5,48). Otac je prema nama prava ljubav.

Prispodobama o pticama i poljskim ljiljanima služi se Isus da nam pokaže kako veliko pouzdanje moramo imati u dobrotu Oca nebeskoga, koju ima prema nama: »Ne budite zabrinuti za život svoj, što ćete jesti, što piti. Ni za tijelo svoje, u što ćete se obući. Zar život nije vrijedniji od jela i tijelo od odijela? Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju, niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš Otac nebeski. Zar niste vi vrijedniji od njih? A tko od vas zabrinutošću može svom stasu dodati samo jedan lakat? I za odijelo, što ste zabrinuti? Promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne obuče kao jedan od njih. Pa ako travu poljsku, koja danas jest, a sutra se u vatru baca, Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni? Nemojte, dakle, zabrinuto govoriti: Što ćemo jesti ili što ćemo piti ili u što ćemo se obući? Ta sve to pogani traže. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite zato najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo nadodati...« (Mt 6,25-34).

Sin

U prvim recima svog Evanđelja, sveti Ivan apostol nazivlje drugu osobu Presvetog Trojstva: Riječ (grčki Logos): »U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga, i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve postade po njoj i bez nje ne postade ništa. Svemu što postade u njoj bijaše život, i život bijaše

svjetlo ljudima... Svjetlo istinito, koje prosvjetljuje svakog čovjeka, dođe na svijet. Bijaše na svijetu, i svijet po njemu postade, i svijet ga ne upozna. K svojima dođe i njegovi ga ne primiše. A onima, koji ga primiše, dade moć da postanu djeca Božja, onima, koji vjeruju u njegovo Ime... I Riječ tijelom postade i nastani se među nama, i vidjesmo slavu njegovu – slavu, koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine« (Iv 1,1-16).

I sveti Pavao često govori u svojim Poslanicama o Sinu Božjem, koji je došao na zemlju. »Kad dođe punina vremena, odasla Bog svoga Sina: od žene bijaše rođen, Zakonu podložan, da podložnike Zakona otkupi, te primimo posinstvo« (Gal 4,4). Rimljanima navješćuje »Evanđelje Božje, koje Bog unaprijed obećavaše po svojim prorocima, u svetim Pismima, o Sinu svome, potomku Davidovu po tijelu, postavljenu Sinom Božjim, u snazi, po Duhu posvetitelju uskrsnućem od mrtvih« (Rim 1,1-4). Korinćanima piše: »Vjeran je Bog, koji vas pozva u zajedništvo svoga Isusa Krista, Gospodina našega« (1 Kor 1,9).

A govoreći o samom sebi, piše Galaćanima: »Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega, koji me je ljubio i predao samoga sebe za me« (Gal 2,20). Sveti Pavao govori o Ocu nazivljući ga često jednostavno »Bog«. Ali Sin mu je jednak. Filipljanima sveti Pavao izjavljuje: »Neka vam bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu. On trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe »oplijeni« uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan, obličjem čovjeku nalik...« (Fil 2,5-7). Kološanima piše: »U njemu prebiva sva punina božanstva« (Kol 2,9).

Duh Sveti

Što se tiče Duha Svetoga, Isus je o njemu govorio osobito u svojim zadnjim razgovorima s apostolima, uoči svoje muke. On Duha Svetoga zove »Duhom istine, kojega će dati Otac«, zove ga Tješiteljem i Braniteljem, »koji će poučiti o svemu« (Iv 14,26), koji će svjedočiti o Isusu (Iv 15,26) i koji će ih upućivati u svu istinu (Iv 16,13).

Zaista, Duh Sveti sišao je nad apostole prema Kristovu obećanju, na duhove. Govorit ćemo opširnije o Osobama Presvetog Trojstva tijekom slijedećih poglavlja.

Ono, što se osobito ne smije zaboraviti, jest da u Trojstvu nisu tri Boga, nego samo jedan Bog. Međutim, u jedinom Bogu je Otac, Sin i Duh Sveti, kao tri osobe, različite, ali međusobno sjedinjene najtješnje i najdublje.

Da se istakne misao o Presv. Trojstvu, često se govori: Otac misli i njegova je misao tako savršena da je živa slika Očeva. To je Riječ, to je Sin Božji. Između Oca i Sina postoji međusobna ljubav tako savršena da je ta ljubav Osoba, Duh Sveti. Ali sav pokušaj ljudskog tumačenja nemoćan je pred Neizmjernim, i ne može ga potpuno izraziti. Vjerujem u Presveto Trojstvo, jer nam ga je objavio Isus, Sin Božji!

Peto poglavlje

IMAMO DUŠU SLOBODNU I BESMRTNU

Učenjak Pascal napisao je: »Važno je za sav život znati da li je duša smrtna ili besmrtna« (Pascal, *Misli*).

Mi ljudi nemamo samo tijelo, kao životinje. U nama je duh. Kršćanskim jezikom zovemo ga dušom. Naša duša izvor je naše osobnosti. Dušom mislimo, razmišljamo, sudimo, govorimo.

Dušom je čovjek sposoban da uči, da napreduje. Zato sve zemlje svijeta šalju djecu u školu, dok nitko u školu ne šalje pse ni konje. Učenjak Pascal reče: »Sve naše dostojanstvo sastoji se u misli« (Pascal, *Misli*).

Da nemamo duše, ne bismo imali ni ideje, misli o Bogu, ni misli o dobru, ni misli o dužnosti. Niti bismo mogli biti gospodari svojih nagona, poriva, strasti.

Bog nam je stvorio dušu slobodnom. Slobodni smo izabrati dobro, koje nam Bog naređuje ili zlo, koje nam zabranjuje. Tako ljudsko biće može slobodno napredovati i dizati se do svetosti. Ali, budući da je čovjek slobodan, može postati i ubojica. Iako se čovjekova sloboda može upotrijebiti za zlo, ne može se Bogu prigovarati za to. Bog samo dopušta da čovjek slobodno djeluje. I trpi zlo, što ga čovjek čini. Strpljiv je, jer je vječan. Ali, budući da je naša duša besmrtna, nitko neće moći izbjeći Božjoj pravdi.

Tražiti da Bog na zemlji ne dopusti moralno zlo, što ga kršćani nazivaju grijehom, znači tražiti od Boga da ukloni, poništi ljudsku slobodu, koja je jedan od najljepših darova, koje nam je Bog dao. Zbog zloupotrebe slobode nekih ljudi, mnogi mora-

ju trpjeti. Ova tajna trpljenja ostaje zagonetka za ljudski razum. Ali Isus nam tu zagonetku razjašnjava, rasvjetljuje. On sam htio je na sebe uzeti i nositi svu ljudsku patnju i prikazujući Bogu tu patnju dao je zadovoljštinu za sve ljudske grijehe.

Ljudsko trpljenje često je strašno. Ali trpljenje ovdje na zemlji traje samo neko vrijeme, makar izgledalo nekad grozno i dugo, i svaki kršćanin može reći kao i sv. Pavao: »Malenkost naše časovite nevolje donosi nam obilje vječne slave« (2 Kor 4,17).

Između našeg tijela i duše postoji tako usko jedinstvo, međusobni tako duboki utjecaj da je sv. Augustin mogao napisati: »Čovjek je razumna duša, kojom se služi tijelo«.

Dugo vremena Izraelci nisu imali jasne ideje o duši, nisu imali jasne spoznaje o duši i o životu duše nakon smrti.

Ali Isus Krist nam je točno objavio i jasno nas poučio, da ljudska duša ne umire. Kad smrt dođe da je odvoji od našeg tijela, ona ide pred Boga na sud. Pred njom je ili sreća u nebu ili nesreća bez kraja u paklu.

Isus je govorio: »Ne bojte se onih, koji ubijaju tijelo, a duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga, koji može i dušu i tijelo baciti u pakao« (Mt 10,28).

Spoznaja da imamo dušu i da ta duša neće umrijeti, nije jednostavno nasljedstvo grčke filozofije, kako neki zamišljaju.

To je uvjerenje kršćanske vjere.

Crkva je na to podsjetila više puta na svojim saborima. Na Drugom Vatikanskom Saboru ponovo je ustvrdila: »Čovjek priznajući u sebi duhovnu i besmrtnu dušu, nije žrtva lažnog utvaranja, koje proistječe samo iz fizičkih i socijalnih uvjeta, nego, naprotiv, dohvaća samu duboku istinu stvari« (*Pastor. konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 14).

Šesto poglavlje

UTJELOVLJENJE SINA BOŽJEGA

Biblija nam pripovijeda na slikovit način, kako prvi čovjek, imenom Adam, i prva žena, imenom Eva, otkazaše poslušnost Bogu (Vidi knjigu Post. 3. poglavlje). Ali nije poznato u čemu se sastojala ta neposlušnost.

Bog ih je stvorio u stanju sreće i njihova duša bila je s njim u prijateljstvu, najuže povezana. To prijateljstvo s Bogom zovemo milost!

Po grijehu, Adam i Eva izgubili su stanje milosti, te narav ljudska, koju su prenosili na svoje potomke, bila je bez božanskog života, a osim toga bila je oslabljena.

Nepokornost naših praroditelja nazvana je kratko izvornim grijehom. Stanje bez milosti, u kome se rađaju potomci Adama i Eve zove se izvorni, istočni grijeh.

Ali Bog nije napustio ljude nakon njihova grijeha. Obećao im je Spasitelja, koji će opet ljudima vratiti život milosti.

Bog je izabrao čovjeka, imenom Abraham, koji postade praotac izraelskog naroda. U tom narodu izabrao je proroke, koji navijestiše dolazak Mesije (ili Krista) i koji će pripraviti njegov dolazak. Napokon, ima skoro dvadeset vjekova, da je Spasitelj došao. To je Isus Krist, Sin Djevice Marije. Onaj, koji je vječni Sin nebeskog Oca, a od Marije uzeo je tijelo, a ima dušu ljudsku. Sve kao što i mi imamo. Tajna Sina Božjega, koji postade čovjekom. Stvarno je postao čovjek kao i mi, u svemu, osim grijeha.

Navještenje

Sveti Luka ovako iznosi, kako je Djevica Marija prihvatila ponudu da postane Majka Spasiteljeva:

»Posla Bog anđela Gabrijela u galilejski grad imenom Nazaret, k djevici zaručenoj s čovjekom, koji se zvao Josip iz doma Davidova, a djevica se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče: Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom! Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati, kakav bi to bio pozdrav. Ali anđeo joj reče: Ne boj se, Marijo! Našla si milost u Boga. Evo, začet ćeš i roditi Sina i dat ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijeke i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.

Marija onda reče anđelu: Kako će to biti, kad ja ne poznajem muža? Odgovori joj anđeo: Duh Sveti sići će na te, i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona, u starosti svojoj zače sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj ovo je već šesti mjesec. Bogu nije ništa nemoguće! Tada Marija reče: Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj! I anđeo ode od nje« (Lk 1,26-38).

Isusovo rođenje

Isti sveti Luka iznosi ovako Isusovo rođenje:

»U one dane izađe naredba cara Augusta, da se provede popis svega svijeta. Bijaše to prvi popis izvršen za Kvirinijeva upravljanja Sirijom. Svi su išli na popis, svaki u svoj grad. Tako i Josip, budući da je bio iz doma i loze Davidove, uziđe iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju, u grad Davidov, koji se zove Betlehem, da se podvrgne popisu zajedno sa svojom zaručnicom Marijom, koja bijaše trudna.

I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi Sina svoga prvorođenca, povi ga i položi u jasle, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu.

A u tom kraju bijahu pastiri: pod vedrim nebom čuvali su noćnu stražu kod svojih stada. Anđeo im Gospodnji pristupi, i slava ih Božja obasja! Silno se prestrašiše. Ali anđeo im reče: Ne bojte se! Evo javljam vam radosnu vijest za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno, gdje leži u jaslama. I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: SLAVA BOGU NA VISINI! I NA ZEMLJI MIR LJUDIMA DOBRE VOLJE!« (Lk 2,1-14).

Sveta obitelj

Mi dajemo Mariji naslov »Majka Božja«, jer je njezin sin Isus u isto vrijeme vječni Sin. U jednoj jedinoj osobi Isus ima dvije naravi: ljudsku i Božju.

Sveti Josip, koji je s Marijom sklopio brak, stalno je poštivao njezino djevičanstvo. Zovemo ga Isusovim »ocem hraniteljem«. Svojim stolarskim radom uzdržavao je Svetu obitelj.

Isus se rodio u Betlehemu. Njegov rođendan slavimo 25. prosinca, na Božić. Živio je u Nazaretu do tridesete godine, s Marijom i Josipom. U pokrajini Galileji.

Kao dijete bijaše poslušan Mariji i Josipu. Izvana se nije ničim razlikovao od druge djece u Nazaretu. Odrastavši do mladenačke dobi, radio je s Josipom u stolarskoj radionici. On, koji bijaše Sin Božji, prihvatio se toga posla i radio svojim rukama više od petnaest godina i nazaretski stanovnici nisu ni naslućivali da je On Mesija, koga su najavili proroci.

Isusov javni život

Ali u tridesetoj godini života Isus ostavlja Nazaret, posti u pustinji četrdeset dana i javlja se Ivanu Krstitelju da primi krštenje pokore.

Od tada putuje zemljom propovijedajući kraljevstvo Božje. Govorio je: »Blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte Evanđelju« (Mk 1,15).

Kraljevstvo Božje (u kome vlada Bog), nije neko gospodarenje nad nama, nego ljubezna prisutnost, koju treba prihvatiti. Obraćenje, to je prihvaćanje kraljevstva kajući se iz sve duše za sve grijehe u punoj vjeri i pouzdanju u Krista.

Evanđelje je radosna Vijest nebeskog Oca, koji nas ljubi i koji nam želi sreću, i Radosna Vijest Sina Božjega, koji dolazi da nas spasi. To bijaše Isusov »javni život« koji će trajati oko tri godine. Tijekom tog javnog života Isus je propovijedao Evanđelje u Galileji, Judeji i Samariji. Kako smo vidjeli na početku, činio je i čudesa, osobito liječeći bolesnike. Jednoga dana učenici Ivana Krstitelja dođoše k njemu i upitaše ga: »Jesi li ti onaj, koga očekujemo, ili trebamo drugoga čekati?« Isus im svojim odgovorom pokazuje da je očekivani Mesija.

Rekao im je: »Idite i javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: Slijepi progledavaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se navješćuje Evanđelje. I blago onome, tko se ne sablazni nada mnom« (Mt 11,4-6). Ozdravljenje slijepaca, hromih, gubavih, to su čudesa, koja je trebao ispuniti Isus kako je navijestio prorok Izaija osam vijekova unaprijed (Iz 29,18-19; 25,5-6).

Prispodobe

Isus je nastojao da svi čuju Riječ Božju. Često je govorio u prispodobama. Isusove prispodobe slikoviti su Isusovi govori namijenjeni svima, da se bolje ulije Isusova nauka u srca slušatelja. Neke prispodobe pokazuju nam milosrđe Božje prema grješnicima, koji se obraćaju od svojih grijeha (Lk 15,1-32). Druge pokazuju da se Isusova Crkva treba razvijati kao živi organizam, kao živo tijelo (Mt 13,1-51). Druge ističu neke dužnosti Isusovih učenika (Lk 16, 18, 19, itd). Tako prispodoba o farizeju i cariniku: »Dva čovjeka uziđoše u hram pomoliti se. Jedan farizej, drugi carinik. Farizej, uspravan, ovako je u sebi govorio: Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci, nepravednici, preljubnici ili – kao ovaj carinik. Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu svega što imam. A carinik, stojeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: Bože, milostiv budi meni grješniku! Kažem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen, a koji se ponizuje, bit će uzvišen« (Lk 18,9-15).

Govor na gori

Sveti Matej u Govoru na Gori (Mt 5,6-7) iznio je posebnim redom neke najkarakterističnije Isusove riječi. Počinje BLAŽENSTVIMA: »Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!

Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!

Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi!

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!

Blago mirotvorcima: Oni će se sinovima Božjim zvati!

Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko! (Mt 5,3-10).

Ono što Isus ovdje želi istaknuti, jest duh, bez kojega se ne može ući u Kraljevstvo nebesko. Duh neprivrženosti za zemaljska dobra, duh poniznosti i prijateljstva, s drugima, duh trajnog traženja nutarnje savršenosti, pa i u trpljenju.

Kao što je Mojsije proglasio Stari Zakon na brdu Sinaju za izraelski narod, tako je Isus proglasio Novi Zakon za sve ljude svih vremena i svih naroda.

Svojim učenicima Isus govori: »Vi ste so zemlje« (Mt 5,13). »Vi ste svjetlo svijeta« (Mt 5,14).

Isus ističe razliku između Starog i Novog zakona. »Čuli ste da je rečeno starima... A ja vam kažem...« I on ponavlja te riječi kod više moralnih pitanja.

Mojsijev zakon govorio je, da se ne smije ubiti. Isus naređuje više od toga: ne prezirati bližnjega i ne vrijeđati ga.

Stari zakon zabranjivao je preljub. Isus dodaje, da je preljub i sam pogled sa zlom željom. Požudan pogled.

Stari zakon dopuštao je rastavu. Isus rastavu zabranjuje.

Stari zakon služio se odmazdom i dopuštao osvetu. Isus svakome naređuje da oprosti i da ljubi neprijatelje.

Tako Isus usavršuje Stari Zakon. Više vrijedi što je u srcu, nego što se ispunja izvana.

U vezi s milostinjom, molitvom i postom, Isus propisuje da se obavlja iz ljubavi prema Bogu, u dubokoj ljubavi bez osobnog interesa, ne tražeći divljenje ljudi.

Što se tiče novca, bogatstva, Isus nas upozorava da ne budemo previše zabrinuti za budućnost, jer Bog je Otac koji nas ljubi i pozna naše potrebe.

Isus napokon sažimlje novi Zakon u ove riječi: »Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac nebeski« (Mt 5,48).

Veliki učenjak Pascal reče: »Isus Krist je Bog, kome se čovjek približuje bez oholosti, i pred kojim se ponizuje bez očaja« (B. Pascal, *Misli*).

Sedmo poglavlje

OTKUPLJENJE SVIJETA

Svojom svetošću, svojom naukom izvanredne moralne uzvišenosti, Isus je pokazao da je čovjek Božji. Svojim čudesima pokazao je da je sam Bog s njim, kad je tvrdio »Sin sam Božji«. Zato svi trebaju u nj vjerovati.

Međutim izraelski prvaci u svojoj oholosti odbaciše ga i ne htjedoše u nj vjerovati. Čak odlučiše uhvatiti ga i ubiti.

Isus je dopustio, da ostvare svoje namjere. Malo prije toga rekao je: »Ja sam dobri Pastir. Dobri Pastir život svoj daje za svoje stado« (Iv 10,11). I dodao je: »Zato me i ljubi Otac, što dajem život svoj, da ga opet uzmem. Nitko mi ga ne uzima, nego ja ga sam dajem« (Iv 10,17-18). »Nema veće ljubavi nego život svoj dati iz ljubavi za drugoga« (Iv 15,13). Osuđen na smrt i raspet na križ, Isus je prikazao svoju muku i smrt Ocu nebeskom kao zadovoljštinu za grijehe svijeta, i da nam zasluži sve potrebne milosti za spasenje.

Cijeli život Kristov je Otkupljenje, ali u tom životu kao sadržaj svega jest smrt na križu.

Tajna Otkupljenja tajna je Isusa Krista umrlog na križu za otkupljenje svih ljudi od svih ljudskih grijeha.

On, koji je bez grijeha, htio je umrijeti za grijehe ljudi.

Tajna neizmjerne ljubavi

Otkupljenje je bitno tajna ljubavi. Ljubav Oca prema nama, ljubav Sina prema Ocu i prema nama. Dajući nam svoga Sina, Otac nebeski pokazuje neizmjernu ljubav prema nama. Sin pokazuje svoju ljubav prema Ocu prikazujući savršenu žrtvu svoje poslušnosti. Ta ljubav vodi ga u smrt na križu da nadoknadi za sve nepravde učinjene Ocu po ljudskim grijesima.

Krist pokazuje svoju ljubav prema nama, prema svakome od nas dajući zadovoljštinu, prihvaćajući sve muke i poniženja: za nas je prihvatio hapšenje, vezanje u lance, udarce bičevima po ramenima i svetu tijelu, pljuvanje po licu, trnje po čelu, uvrede i poruge, čavle, koji mu probiše ruke i noge. Sve je to podnio da nam pokaže svoju ljubav. Da shvatimo cijenu naših duša i strahotu grijeha.

Ljubio nas je prihvaćajući izdaju jednog od apostola, zatajenje Petrovo, osudu koju mu izrekoše neprijatelji što je tvrdio da je Sin Božji i napokon sramotu križa. Svaki od nas može ponoviti riječi svetog Pavla: »Ljubio me je i predao se za me« (Gal 2,20).

Sveti Pavao još reče: »Njegovom krvlju imamo otkupljenje i oproštenje grijeha« (Ef 1,7).

Tko bi samo gledao izvana površno smrt Isusovu na križu izgleda kao poraz. U stvari, po njegovu nutarnjem prikazanju Ocu, njegova je smrt već pobjeda. Pobjeda otkupiteljske ljubavi nad svim grijesima svijeta. Potrebno je čitati potpuni opis Muke (Mt 26 i 27; Mk 14 i 15; Lk 12 i 13; Iv 18 i 19), te u knjizi Izaije proroka, kako se unaprijed navješćuje muke patničkoga »Sluge« (Iz 53).

Križ u našem životu

Krist je nosio križ u svemu svom životu. I u životu kršćanina mora biti križeva.

Kao i svako ljudsko biće, tako je i kršćanin pozvan na trpljenje. Vjera u Krista nije neka vrsta magičnog pića, koje bi nas sačuvalo od bolesti, od moralnih patnja i životnih iskušenja.

Dugo vremena Židovi su mislili, da su trpljenje i smrt kazne koje Bog određuje za učinjene grijehe: nevoljnike su promatrali kao grješnike. Takvo mišljenje potječe iz nekih dijelova Biblije. Ali kasniji, noviji tekstovi iz Biblije ispravljaju takvo mišljenje.

Knjiga Mudrosti donosi slijedeće riječi:

»A duše su pravednika u ruci Božjoj, i njih se ne dotiče muka nikakva. Očima se bezbožničkim čini, da umiru, i njihov odlazak s ovog svijeta kao nesreća, ali oni su u miru« (Mudr 3,1-3). Sam Isus ustao je protiv mišljenja, da su nesreće na zemlji kao kazna.

Ali, u isto vrijeme Isus je rekao: »Tko želi za mnom poći, nek se odreče samog sebe, neka danomice uzima svoj križ i neka ide za mnom« (Lk 9, 23-24. Vidi također Mt 16,24; Mk 8,34).

»Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga. A tko izgubi život svoj radi mene i Evanđelja, spasit će ga« (Mk 8,35. Vidi također Mt 16,25; Lk 9,24).

Ove Isusove riječi treba dobro razumjeti. Ne znači da Kristovi učenici moraju mrziti život, tražiti trpljenje i izbjegavati svijet, prezirati svijet.

Mi kršćani naprotiv ljubimo svijet i prirodu s oduševljenjem, jer se u njemu divimo djelu Božjem. Ljubimo život, koji je dar Božji. Ljubimo znanost i napredak svake vrste, što nam moderna tehnika pruža, da nam učini život što ljudskijim.

Duh odricanja, kojega Isus traži, nije prezir tijela, ni prezir razuma ni ljudskog djelovanja.

Kad govorimo da treba »umrijeti svijetu«, radi se o svijetu grijeha.

Jer zavodljivost od tjelesnog uživanja, od novca i duha dominacije, isticanje nad drugima, postoji u svakom čovjeku.

Ako zaista ljubimo Krista, koji je nas ljubio do smrti, do smrti na križu, onda ćemo se boriti protiv zapreka, koje su nam na putu da budemo djeca Božja.

Ta svakodnevna borba, to je kršćansko odricanje!

Ta borba daleko je od toga, da bi nanosila štetu našem osobnom razvitku, nego je usmjerena protiv onoga, što nije dobro u nama, te pomaže duši da se digne na život bogatiji, ljepši i napunja nas radošću, koju daje Krist, ako ga ljubimo iz dubine svoje duše. Ako želimo rasti u božanskom životu, moramo se što više znati odricati svega, što nas priječi u našem zanosu prema Bogu. Sveti Ivan od Križa govorio je: »Ako je duša bilo čime privezana, ne može letjeti prema Bogu!«

Zato trebamo »odriješiti«, osloboditi, dići se iznad svih prolaznih dobara, kako bi mogli slobodno kročiti prema većem dobru: prema samom Kristu i njegovu Evanđelju. A to se ne postiže bez muke. Prema njemu pokazujemo svoju ljubav ukoliko se odričemo. Ali ljubeći Krista iznad svega, ne preziremo ni svijet ni našu braću. Ljubit ćemo ih kao i prije. Ljubavlju čišćom i slobodnijom, Isus nas je pozvao da nosimo svoj križ svaki dan! Svaki dan treba se boriti protiv duha zla. Svaki dan treba odgovorno djelovati, podnositi neugodnosti i životne teškoće. Svaki dan treba znati reći NE duhu sebičnosti. A to se ne postiže bez napora, bez muke.

Krist nam je dao primjer. Bio je progonjen. Bit ćemo i mi. Nositi svoj križ, znači spremno prihvatiti

trpljenje za Krista, pa ako ustreba i umrijeti za Krista.

Kristov križ bio je za nj put do Uskrsnuća. Sve muke, prihvaćene iz ljubavi prema njemu daju nam sigurnost najužeg sjedinjenja s uskrslim Kristom. »Bog nije došao ukloniti trpljenje, niti je došao tumačiti ga, nego je došao da ga sam prihvati« (P. Claudel).

Osmo poglavlje

KRISTOVO USKRSNUĆE I UZAŠAŠĆE

Na početku smo već govorili o Isusovu Uskrsnuću iznoseći izvatke iz Evanđelja, koji govore o Isusovim ukazanjima nakon Uskrsa. Na Sveti Petak navečer Isusovo Tijelo stavili su u grob na Kalvariji. U noći od subote na nedjelju Isus je uskrsnuo, i ukazivao se svojima, da sve utvrdi u vjeri (Mk 16,9; Mt 28; Lk 24; Iv 20 i 21; Dj 1,3-5).

Ovo Isusovo Uskrsnuće sigurna je činjenica. Već smo to vidjeli. Ali u isto vrijeme to je i »tajna vjere«, to jest događaj, kojeg se duboki smisao otkriva u vjeri. Drugi Vat. Sabor veli: »To djelo ljudskog Otkupljenja i savršene Božje proslave, Krist je izvršio posebno pashalnom Tajnom svoje Muke i Uskrsnuća i slavnog Uzašašća« (*Konst. o Sv. Liturgiji*, br. 5).

To djelo našeg spasenja zovemo »pashalnom Tajnom«, u kojoj se nalazi temelj samog Kršćanstva.

Život uskrslog Krista potpuno je novi život, a nije ponovni zemaljski život, kakav bijaše prije smrti. Isusova ljudska narav nakon uskrsnuća je kao produhovljena. Znakovi njegove muke, koje je pokazao Tomi, znak su stalnog zagovora kod Oca za sve nas. Njegovo Tijelo postalo je »slavno Tijelo« proslavljeno Tijelo, o kome govori sveti Pavao (Fil 3,21).

Kod svakog od Isusovih ukazanja nakon uskrsnuća, želja je Isusova da se pokaže svojim učenicima. Daleko od priviđenja sa željom da ga vide, nisu nikad očekivali Isusova ukazanja. Kad su žene donijele vijest, da su našle grob prazan, oni nisu vjero-

vali. Kad im se Isus ukazao u Cenaculu, u Dvorani Zadnje Večere, oni još i tada sumnjaju. Uvjerili su se tek, kad je Isus počeo s njima jesti i kad im je pokazao zarasle rane od čavala na svojim rukama.

Isusova ukazanja nakon uskrsnuića ponavljala su se kroz četrdeset dana. Četrdeseti dan, na dan Uzašašća, Isus je iščeznuo ispred očiju svojih apostola, nakon što ih je podsjetio na njihovo poslanstvo (Dj 1,6-11).

Isusovo uskrsnuće glavni je predmet kršćanskog navješćivanja, propovijedanja. Ono što propovijedaju sveti Petar, sveti Pavao i ostali misionari, poslanici Evanđelja, jest Isus, Sin Božji, koji je umro na križu i uskrsnuo na uskrsno jutro. »Ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je vjera naša«, govorio je sveti Pavao (1 Kor 15,14).

Vjerovanje govori da je Isus »sašao nad pakao«. To znači, da je Isus nakon svoje smrti došao navijestiti dušama svetih, pravednih, koji su živjeli prije njega, da će naskoro moći ući u nebesko blaženstvo, u nebesku sreću.

Vjerovanje veli također »uzašao na nebo«. Na dan svog uzašašća, Isus je znakovito pokazao kako se diže u visine, da pokaže da će odsad biti u slavi s Ocem. Ali On se nije udaljio od njih. Nije ih napustio. Nebo Božje (Raj) sasvim je blizu nas, okružuje nas sa svih strana, možemo reći, ali nije vidljivo. Uskrsli Isus blizu je, uz nas je. Mi smo stalno pod njegovim okom.

Vjerovanje još govori »sjedi zdesna Boga Oca svemogućega« (vidi Rim 8,34). Ovaj izraz znači, da je Isus Čovjek-Bog, potpuno združen, sa svojom ljudskom naravi, u slavi Očevoj. Izraz »sjedi zdesna« upotrebljava se kod nekih istočnih kraljeva, koji svečano ustoličuju starijeg sina postavivši ga sebi zdesna da pokažu, kako od tog časa s ocem imaju kraljevsku čast, autoritet. Tu je i aluzija na psalam

110,1: »Sjedi mi zdesna, dok ne položim dušmane za podnožje tvojim nogama« (Vidi Dj 2,34).

Uskrsnuće u našem životu

Isusovo uskrsnuće događaj je od tako velike važnosti u njegovu djelu spasenja, da sav naš kršćanski život mora teći u njegovu svjetlu.

Sveti Pavao pisao je kršćanima u Rimu: »Koji smo god kršteni, u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni, da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života« (Rim 6,4).

U našoj misli kao i u našem životu križ ne smije nikad biti odijeljen od Uskrsnuća. Tu su dva povezana pogleda jednog božanskog djela, koje zovemo pashalnom tajnom.

Riječ »Pasha« znači »prolaz«. Krist, da spasi svijet, prelazi iz ljudskog života u smrt groba i iz smrti prelazi u novi život Uskrsnuća.

S Isusom, zahvaljujući njegovu Svećeništvu, ljudi mogu preći iz nutarnje smrti grijeha na život očišćenja i pobožanstvenjenja. Krštenjem smo dionici u Kristovoj otkupiteljskoj smrti i u njegovoj uskrsnoj pobjedi, tj. u Duhu Svetom, koji ostvaruje tu divotu milosti dolazeći u nas, da se u nama nastani. Svake godine Crkva slavi Uskrsnuće Kristovo na uskrsnu svetkovinu. Uskrs je najveća od svih kršćanskih svetkovina.

Ali od apostolskih vremena kršćani se okupljaju svake nedjelje da slave Uskrsnuće Spasiteljevo. Tako je malo po malo nedjelja »dan Gospodnji« zamijenila židovsku Subotu. U nedjeljnom okupljanju kršćani dolaze najprije zato da se sjete zajednički uskrslog Krista. Ali, vidjet ćemo, kako je Krist ostvario posebnu vrstu čuda, da je stvarno među nama u svojoj Euharistiji. Svake nedjelje kršćani su s uskrs-

lim Kristom, prisutnim među njima, s otkupiteljskom tajnom svoje smrti i svog uskrsnuća. U neizrecivoj radosti i zahvalnosti kršćani prvih vremena tako okupljeni pjevali su u vjeri i ljubavi. Zato se i zove kršćansko bogoštovlje »Euharistija« prema grčkoj riječi, koja znači zahvaljivanje Bogu.

Ima već dvadeset vjekova, kako se kršćani okupljaju zbog tog bogoštovlja, na veliko sedmično svetkovanje. U životu pravog kršćanina nedjelja je izvor radosti i snage za svaku sedmicu. Vjernost Duhu Svetom, primljenom u krštenju, pomaže nam da živimo u duhu pregaranja i odricanja. Po toj vjernosti Duhu Svetom sjedinjujemo se s patnjama Kristovim za naše grijehe. Uz cijenu toga odricanja možemo upoznati radost, što smo sjedinjeni s Kristom uskrslim, pobjednikom grijeha.

Ako ne stavimo zapreku djelovanju Duha Svetoga, On nam daje da u sebi postignemo pobjedu Ljubavi i dobra u svim oblicima sebičnosti. Po toj pobjedi uskrsnuće Učitelja nastavlja se u svakome od njegovih učenika.

Zahvaljujući Kristovu uskrsnuću, Duh Sveti donosi nam radost Božju: radost što znamo, da je u nama prisutan, radost što znamo da nas Bog ljubi, radost što ga ljubimo svom dušom, radost da ljubimo svu djecu Božju, radost da na zlo odgovorimo dobrim, radost da slijedimo Krista i onda kad nas pridružuje sa svojom Mukom po različitim iskušenjima našeg života, radost što znamo, da smo sjedinjeni u Crkvi, u mnoštvu braće, koji kao i mi kroče prema Blaženstvu bez kraja.

Zemaljska uživanja donose samo djelomično i prolazno veselje. Duboku radost, koja podiže našu dušu do zanosa, daje nam Duh Sveti. To je veselje što znamo da je Isus uvijek pobjednik nad grijehom i smrću. Da je uz nas Uskrsli u našim poslovima i u našim patnjama, spreman da nas podigne kad god

padnemo, da se vratimo k njemu. Njegova uskrsna pobjeda obnavlja se stalno u djelovanju Duha Svetoga. Uskrsna radost zrači nad našim mislima i nad našim životom. Uvijek. Radost, koja nas neprestano podiže da gledamo prema budućnosti koja nam je obećana: slavni povratak Krista i naše vlastito uskrsnuće. To će biti konačna pobjeda našeg Spasitelja.

Za nas kršćane potpuna je sigurnost, da ćemo gledati Boga licem u lice. Putujemo u susret Onoga, koji je pobijedio zlo, u susret Kristu, koji nas zauvijek želi pridružiti svojoj pobjedi.

Pravi kršćanin nije strašljivac, koji prolazi kroz život, i ne treba se stidjeti svoje vjere.

Pred modernim poganima, koji idu za idolima novca i užitka, ne trebamo se držati manje vrijednima. Tko ide za Kristom, mora se smatrati pobjednikom.

Ipak, u tom ponosu ne smijemo pokazivati oholosti. Svi smo grješnici. Ništa ne možemo učiniti, nikakva dobrog djela nismo u stanju napraviti bez milosti Božje. A Bog po svojoj milosti djeluje u nama. Sveti Pavao je govorio: »Ne živim ja, nego Krist u meni živi!«

Moramo biti svjedoci uskrslog Krista. Radost zbog njegove pobjede mora odsijevati s našeg lica. Trebamo imati nutarnju, duboku radost, koju ništa ne može pomutiti, reče Georges Bernanos.

Deveto poglavlje

DUHOVI I CRKVA

Sveti Luka, pisac trećeg Evanđelja, napisao je i knjigu »Djela apostolska«, u kojima iznosi događaje nakon Isusova uskrsnuća.

Iznosi riječi, koje je Isus uputio svojim apostolima prije svoga Uzašašća: »Primit ćete snagu Duha Svetoga, koji će sići na vas, i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (Dj 1,8).

Evo kako Luka pripovijeda, što se dogodilo pedeseti dan iza Uskrsa, kad je Duh Sveti, prema Isusovu obećanju, sašao nad apostole: »Kad je napokon došao dan Pedesetnice, svi bijahu zajedno na istom mjestu. I eto iznenada šum s neba dođe, kao kad se digne silan vjetar. Ispuni svu kuću u kojoj bijahu. I pokažu im se kao neki ognjeni jezici razdijeljeni, te siđe po jedan na svakoga od njih. Svi se napuniše Duha Svetoga i počeše govoriti drugim jezicima, kako im već Duh davaše zboriti« (Dj 2,14).

Apostoli do tog dana nisu se usudili ni pokazati, ali tada preobraženi, ojačani, postadoše neustrašivi propovjednici. Već toga dana Petar progovori pred mnoštvom i obrati na tisuće slušatelja. Duh Sveti, koji siđe na Apostole, treća je osoba Presv. Trojstva, u svemu jednak Ocu i Sinu.

Tako se Duh Sveti nastanio u Crkvi. Prema Isusovu obećanju, Duh Sveti čuva Crkvu u istini, njom ravna, nju posvećuje i podržava u iskušenjima.

Što je Crkva

Vječni Otac, u svojoj ljubavi odlučio je ljude učiniti dionicima svog božanskog života. Sve, koji vjeruju u Krista, pozvao je u svetu Crkvu (Vidi: *Dogm. Konstitucija o Crkvi,* br. 2).

Crkva je zajednica, može se reći bratska zajednica, u kojoj svi mogu učestvovati u duhovnim dobrima. To je zajednica naroda Božjega, zajednica, koju je Isus osnovao za vječni spas svojih ljudi. »Krist ju je ljubio i predao se za nju, da je posveti...« veli sv. Pavao (Ef 5,26). Savez, koji je nekoć Bog sklopio s izraelskim narodom samo je priprava i slika Novog Saveza, kojeg je Krist utemeljio u svojoj krvi, koju je prolio za svoje ljude (Vidi 1 Kor 11,25).

Narod Novog Saveza, Kristova Crkva namijenjena je ljudima svih rasa i svih naroda, da navješćuje i osniva svuda Božje Kraljevstvo, kojeg je Crkva »početak na zemlji« (Vidi: *Dogm. Konst. o Crkvi,* br. 5).

Teolozi vele da je Crkva tajna, tj. sakramenat, sredstvo spasenja za sve ljude.

Ali u Crkvi su neki članovi primili posebne odgovornosti za dobro sviju. Krist ih je postavio da u njegovo ime vrše svećeničku službu (Vidi: *Dekret o službi i životu svećenika,* br. 2).

To je zbor apostola sa svetim Petrom na čelu, koji se nastavlja sa zborom biskupa s Papom na čelu voljom Kristovom, kako smo već vidjeli.

U narodu Božjem poglavari su u službi sviju, da svjedoče i podržavaju vjeru, da im dijele sakramente, da sve oduševljavaju za apostolat, i da sve čuvaju u jedinstvu.

U Crkvi vidljiva hijerarhija poglavara u službi je posvećenja svih članova. Svaki službenik Evanđelja je Božji službenik svoje braće.

U tom smislu govorio je sv. Augustin svojim kršćanima u Hiponu: »Za vas sam biskup, a s vama sam kršćanin«(Govor 340, I. P. L. 28, 148, 3). Dostojanstvo hijerarhije traje samo na zemlji. Na nebu će vrijediti samo svetost, dobra djela učinjena na ovom svijetu.

Ali znajući Isus ljudske slabosti, odredio je da na zemlji budu pastiri, zaduženi da nas vode putem Evanđelja.

Članovi Crkve

Papa, rimski biskup i nasljednik svetog Petra, ima odgovornost za svu Crkvu. Kad svečano definira, odredi neku vjersku istinu, on je onda kao glas sveopće Crkve i jer ga vodi Duh Sveti, ne može biti u zabludi. To se zove privilegij, povlastica neprevarljivost vrhovnog svećenika, rimskog pape. To je u vezi s obećanjem danim Petru. Isus Petru reče: »Molio sam se za te, da tvoja vjera bude sigurna...« Biskupi, nasljednici apostola, učestvuju u posveti i poslanstvu Kristovu. Oni su pastiri jednog dijela Crkve, koji se zove dijeceza, ili »mjesna Crkva«. Ali u isto vrijeme, svi biskupi zajedno s papom trebaju voditi brigu za svu Crkvu.

Kad se papa i biskupi skupe da rješavaju o vjerskim pitanjima, taj njihov zbor zove se opći Sabor. Dosad se održavalo u povijesti Crkve dvadeset i jedan opći Sabor. Zadnji bijaše Drugi Vatikanski, a održao se u Rimu od 1962. do 1965.

Svećenici, zaređeni od biskupa, učestvuju s njim u jedinom Kristovom svećeništvu, ali su u podređenom položaju. Biskupu pomažu i đakoni. Kršćani laici zovu se krštenici, koji vjeruju u nauku Kristovu, što je naučava Crkva i koji su u zajednici sa zakonitim pastirima. Zovu se i vjernici, tj. oni, koji žive u vjeri. Svi učestvuju po svom krštenju u Kristovu

svećeništvu, koje se zove krsteničkim svećeništvom, ili zajedničkim svećenstvom vjernika. Po krštenju i potvrdi, laici su pozvani da surađuju u poslanstvu Crkve, kako bi evanđeoski duh prodro u sve društvene slojeve.

Svećenici su polaganjem biskupovih ruku primili službeničko svećeništvo, koje se bitno razlikuje od krsteničkog svećeništva. Po tom svećeništvu dobivaju vlast posvećivati Euharistiju, tj. kruh i vino u Tijelo i Krv Kristovu, te vlast opraštanja grijeha.

Članovi Crkve, ujedinjeni međusobno po zajednici svetih, »Općinstvu Svetih« jesu vjernici na zemlji (putujuća Crkva), Sveci u nebu (slavna Crkva) i duše u čistilištu (patnička Crkva). Svi zajedno tvore, kako crkveni Oci nazivlju, »mistično Tijelo«, tj. Tajanstveno Tijelo kojemu je Krist glava i kojega je svaki od nas član. Svi, koji su s Bogom ujedinjeni, također su ujedinjeni između sebe.

Duh Sveti i Crkva

Isus je svojim apostolima obećao poslati Duha Svetoga. Na Sveti Četvrtak uvečer rekao je: »Još vam mnogo stvari imam kazati, ali sada ne možete nositi. Kad dođe Duh Istine, on će vas upućivati u svu istinu« (Iv 16,12-13).

Duh Sveti je kao duša Crkve. On je nadahnuo apostolske ljude, koji napisaše svete knjige Novog Zavjeta u kojima ostaviše poruku spasenja Isusa Krista.

Kako rekosmo, knjige Svetog Pisma, nadahnute Duhom Svetim, uče nas bez zablude istinama spasenja.

Što se tiče »Tradicije – Usmene Predaje«, koja dolazi od apostola i nastavlja se u Crkvi pod vodstvom Duha Svetoga (II. Vat. Sabor, *Konstitucija o Božanskoj Objavi*, br. 8) povezana je sa Svetim Pi-

smom i s njim tvori sveti sadržaj riječi Božje, povjeren Crkvi (Vidi: *Konstitucija o Bož. Objavi,* br. 10). Po istoj predaji Crkva dolazi do poznavanja cjeline kanona Svetih Knjiga (Vidi: *Konst. o Bož. Objavi,* br. 10). Duh Sveti, po kojemu se živa riječ Evanđelja razliježe u Crkvi i po njoj u svijetu, uvodi svoje vjerne u svu istinu, te čini da u njima stanuje riječ Kristova (Vidi: *Konst. o Bož. Objavi,* br. 8).

Na Crkvu se odnose prispodobe, u kojima nam Isus pokazuje Kraljevstvo Božje sa skromnim počecima kao zrno bačeno u zemlju, niče, razvija se i postaje veliko stablo. Isus je Kraljevstvo Božje još usporedio s kvascem, koji polako djeluje da tijesto naraste. Potresne slike polakog razvitka Crkve i njezinog djelovanja među ljudima.

Duh Sveti čuvao je Crkvu u vjernosti Kristovoj nauci i njezinom širenju. Kroz vjekove vjerske se istine sve jasnije iznose. Crkva ne iznosi nove dogme, nove vjerske istine, nego tvrdi i nekad svečano definira, određuje vjerske istine, koje se samo uključno, implicitno nalaze u Objavi.

Oznaka Crkve

Vjerovanje Nicejsko i Carigradsko veli: »Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu«. To su četiri znaka, četiri oznake Crkve.

Crkva je jedna. Isus je ustanovio samo jednu Crkvu i želio je, da njegovi učenici budu ujedinjeni.

Crkva pod vodstvom nasljednika sv. Petra, pod vodstvom pape, ima svuda istu nauku, iste sakramente, iste pastire. Toj jednostavnosti ništa ne smetaju pokrajinske različnosti drugog reda.

Postoje kršćanske zajednice nepotpuno sjedinjene s Katoličkom Crkvom, a to su pravoslavci, ili odijeljeni od nje u vrlo važnim istinama, a to su protestanti. Nakon Vat. Sabora nastao je tzv. Ekumenski

pokret, pa kršćani nastoje da se bolje upoznaju i približuju da bi postigli puno jedinstvo. Trebamo svi nastojati u sudjelovanju u tom pokretu prema svojim mogućnostima da se napokon ostvari Isusova molitva na Sveti Četvrtak: »Oče, kao što si ti u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu, da svijet uzvjeruje, da si me ti poslao... Da budu jedno kao što smo mi jedno, da budu savršeno jedno« (Iv 17,20-23).

Crkva je sveta, govorimo u Vjerovanju. Krist ju je osnovao, utemeljio. Ona je djelo Božje. Zato je sveta i izvor svetosti. I zaista, u svim vjekovima Crkva je izgrađivala svece, kojih je život za nas poziv i primjer. U Crkvi je prisutan Duh Sveti, koji djeluje u svakom kršćaninu. Duh Sveti posvećuje.

Ali, kako se Crkva sastoji od ljudi, ona je i ljudsko djelo, oslabljena zbog svih vrsta nesavršenosti i svih ljudskih grijeha. Zbog toga Krist ju je pozvao na stalnu obnovu, koja joj je potrebna, jer je ljudska i zemaljska ustanova (Vidi II. Vat. Sabor, *Dekret o Ekumenizmu,* br. 6).

Na tom djelu nutarnje obnove svi moramo sudjelovati. Nastojat ćemo, dakle, da u svom životu uklanjamo sve, što se protivi duhu Kristovu, uzet ćemo k srcu da provodimo Evanđelje u svemu svom životu. U Crkvi ima i dobrih i zlih. I među apostolima bijaše Juda izdajica. Međutim, dobra i zla ima u svakome od nas.

Na početku svake Mise, Crkva od nas traži da priznamo kako smo svi grješnici. Ali pomoću milosti Kristove, možemo postići oproštenje grijeha.

Crkva je katolička, tj. sveopća, za sve ljude svih zemalja i svih rasa, jer Bog je sve pozvao. Svaki od nas mora se brinuti, mora nastojati da ima katoličku dušu, otvorenu za radosti i iskušenja naše braće u svemu svijetu. Kraljevstvo Božje ne pozna granica. Isto je tako za svako kršćansko srce.

Crkva je apostolska, tj. utemeljena na apostolima. Vjera Crkve vjera je, koju su apostoli propovijedali i predali. Njezini biskupi neprekidnim slijedom idu do apostola. Crkvi je dužnost da slijedi djelo apostola. Da nastoji kako bi se ljudi upoznali s Kristovom porukom spasenja. Crkva je u svakom svom članu bitno misionarska. Svi su poslanici Crkve da šire nauku Kristovu.

Potreba Crkve

Krist je ustanovio Crkvu kao opći sakramenat spasenja (Vidi: II. Vat. Sabor, *Dogm. Konstitucija o Crkvi*, br. 48), tj. kao znak i sredstvo za sve, da budu u jedinstvu s Bogom.

Bog je htio spasenje svih ljudi (Vidi: 1 Tim 2,4). Jasno je, da je Crkva potrebna za spasenje. »Ali, oni koji bez svoje krivnje ne poznaju Evanđelja Kristova ni Kristove Crkve, ali traže Boga iskreno ... i nastoje ispuniti njegovu volju, koju su upoznali po savjesti ... mogu se spasiti« (Pavao VI, *Ispovijest vjere*, 30. lipnja 1968.).

Progonstva

Crkva ne teži za zemaljskom slavom. Jedina joj je svrha: Krista dati ljudima, da po Kristu postignu spasenje. Crkva se ne veže za bilo koji ekonomski ili politički sistem. Ali kako je Isus već navijestio (Mt 10,17-36) od početka i kroz vjekove, Crkva bijaše progonjena. Tako i danas u mnogim zemljama. Moramo moliti za progonjenu braću, da se utvrde u vjeri, da budu strpljivi i ustrajni u iskušenjima.

»Ova Crkva, što slavi Onoga, koji je uvijek bio slavljen, održala se bez prekida. I divno je, neusporedivo i sasvim božansko, što je ta religija, uvijek trajna, uvijek bila pobijana. Tisuće puta nalazila se

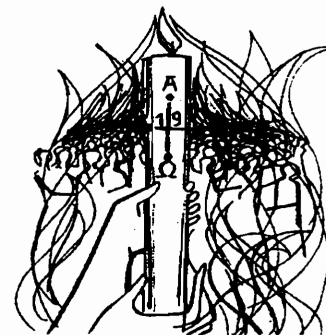
pred potpunim uništenjem, i svaki put Bog ju je opet podizao neobičnim zamasima svoje moći« (B. Pascal, *Misli*).

Slušati Crkvu

Zapamtimo riječi Isusove upravljene svojim apostolima: »Tko vas sluša, mene sluša, a tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga, koji me je poslao« (Lk 10,16).

Apostol Ivan veli: »Mi smo od Boga. Tko poznaje Boga, nas sluša, a tko nije od Boga, ne sluša nas« (Iv 4,6. Vidi Iv 8,47 i 10,26. Vidi još 1 Sol 1,13, te 5,12-13).

Slušati Crkvu, znači slušati Krista. Eto velike istine, koja treba usmjeriti sve naše vladanje u pogledu pape i biskupâ, koji su u jedinstvu s papom. Crkva je primila poslanstvo da nam pruža nauku Evanđelja i da nas upozorava na različite prilike u svijetu.

Deseto poglavlje

DJEVICA MARIJA – MAJKA ISUSOVA

Crkva časti svece. Oni su za nas uzori kršćanskog života sve do heroizma. U nebu, kod Boga su, da nas zagovaraju. Možemo im se moliti i moramo nastojati da ih nasljedujemo.

Ali Crkva časti Djevicu Mariju, Majku Isusovu, više nego ijednoga sveca.

»Od vječnosti određena ... da bude Majka Božja«, na uzvišen način otkupljena s obzirom na zasluge svoga Sina, sačuvana od svake ljage istočnoga grijeha, povezana je uz djelo svoga Sina na jedinstven način (*Konstitucija o Crkvi*, br. 63). Time što je Krista začela, rodila, hranila, u hramu ga Ocu prikazivala, i sa svojim Sinom, dok je na križu umirao, trpjela, na sasvim je osobit način sudjelovala u Spasiteljevu djelu, poslušnošću, vjerom, ufanjem i žarkom ljubavlju, da obnovi nadnaravni život duša. Radi toga nam je postala Majkom u redu milosti (*Dogm. Konst. o Crkvi*, br. 61).

Od najstarijih vremena štuje se kao Majka Božja (*Konst. o Crkvi*, br. 66).

Bezgrješno Začeće, to je povlastica kojom je Marija sačuvana od izvornog, istočnog grijeha i obogaćena jedinstvenom, izvanrednom svetošću, jer ju je Bog izabrao da bude Majka Spasiteljeva. Crkva slavi blagdan Bezgrješnog Začeća Marijina svake godine 8. prosinca.

Djevičansko Začeće, jest činjenica, da je Marija začela svoga Sina Isusa djelovanjem Duha Svetoga na dan Navještenja (Lk 1,26 ss). Blagdan Navještenja slavi se svake godine 25. ožujka.

Uznesenje Marijino, jest činjenica, da je Marija nakon zemaljskog života s dušom i tijelom uznesena u slavu nebesku. Crkva slavi Uznesenje Djevice Marije svake godine 15. kolovoza.

Marija je za nas Djevica, koja sluša Riječ Božju na dan Navještanja, i koja prihvaća tu Riječ s vjerom. Možemo za nju reći, što joj reče rođakinja Elizabeta: »Blažena si, što si povjerovala, što ti je rečeno od Gospodina!« (Vidi: Lk 1,45).

Marija je Djevica, koja moli. U svom Magnificat-u, Veliča duša moja, Marija slavi Boga u svojoj poniznosti, vjeri i nadi (Vidi: Lk 1,46 ss). U Kani Galilejskoj ona moli svoga Sina za čudo, pa Isus ispunja njezinu molbu. Nakon Kristova Uzašašća ustrajno moli s apostolima (Vidi: Dj 1,14). Uznesena u nebo ona i dalje vrši svoje posredničko poslanstvo.

Marija je napokon Djevica, koja prikazuje. Kod Prikazanja Isusa u jeruzalemskom hramu ona prikazuje svoga Sina Ocu nebeskom. Osobito ga prikazuje na Kalvariji, kad stojeći pod križem svojom materinskom ljubavlju pristaje na Žrtvu Spasiteljevu.

Njezin primjer uči nas, da u životu nasljedujemo ono, što je ona činila za života.

Ljubimo Djevicu Mariju kao Majku. Naša je sinovska ljubav utemeljena ne na osjećaju nego na vjeri. U osobi apostola Ivana, jedinoga, koji s Majkom Isusovom bijaše pod križem, na kojem je Isus visio raspet, dao je svima Mariju za Majku govoreći Ivanu: »Evo ti Majke!« A Majci reče: »Evo ti sina!« (Iv 19,26-27). Mariju zazivljemo u sinovskoj odanosti i pouzdanju.

Slaveći i casteći Mariju, ne činimo nikakvu nepravdu Bogu, jer u Mariji častimo Božje darove.

U Mariji se sve odnosi na Krista i sve ovisi o Kristu. Od vječnosti Bog Otac izabrao je Mariju kao najsvetiju Majku. Duh Sveti zbog Krista ukrasio je

Mariju duhovnim darovima, koje nikakvo stvorenje nije nikad primilo. Po Duhu Svetom Marija je postala Majkom Spasiteljevom.

Marija je duhovna Majka svih kršćana, jer svi krštenici učestvuju u božanskom životu njezina Sina Isusa. Zato je molimo da nas zagovara kod svog Sina, da bi se ostvarilo jedinstvo svih krštenika u jednom Božjem narodu.

Tako je razumljivo da je prava pobožnost prema Mariji put, koji vodi Kristu, kojega je Marija bila prva i najsavršenija učenica.

Jasno se vidi, da se čašćenje Marije bitno razlikuje od božanskog kulta, koji se iskazuje jedino Bogu. Čašćenje Marije vodi k boljem upoznavanju i k većoj ljubavi Krista. Potiče nas na sinovsku ljubav prema Mariji i na nasljedovanje Marijinih kreposti (Vidi: *Dogm. Konstituciju o Crkvi*, br. 67).

Crkva posebno preporučuje da se molimo Mariji Anđeoskim pozdravom: Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike sada i na času smrti naše. Amen.

Jedanaesto poglavlje

ANĐELI I ZLI DUHOVI

Bog je stvorio duhovna bića, koja se zovu anđeli. Bili su dobri i sretni. Ali neki od njih pobuniše se protiv Boga. Postadoše demoni, đavli, vragovi, zli dusi, pa ih je pravedni Bog bacio u pakao.

Dobri anđeli nas štite i zagovaraju kog Boga. Svaki od nas ima svog posebnog anđela čuvara. Na mnogim mjestima u St. Zavjetu, u Evanđeljima i u Poslanicama sv. Pavla spominju se anđeli.

Govoreći o djeci Isus izjavljuje: »Pazite da ne prezrete ni jednog od ovih najmanjih, jer kažem vam, anđeli njihovi na nebu uvijek gledaju lice Oca moga, koji je na nebesima« (Mt 18,10).

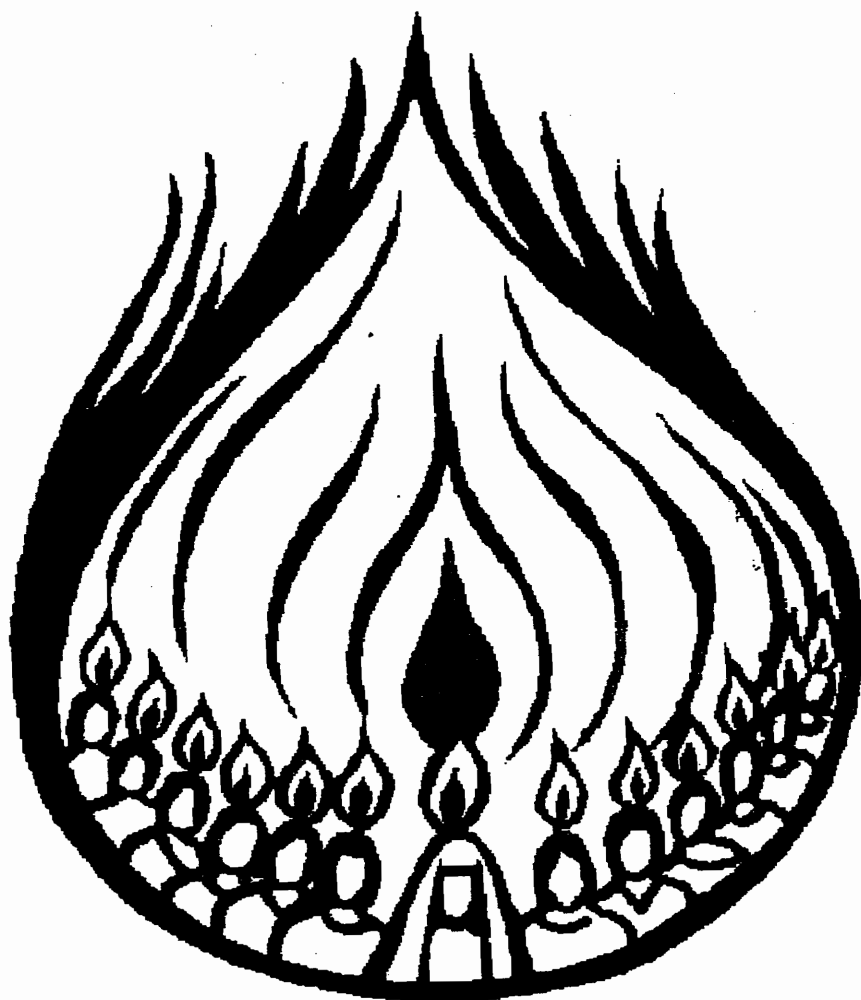
»Temelj našeg odnosa prema svetim anđelima i pobožnost koju im dugujemo, u nacrtu je Božjeg Kraljevstva, koje nas sjedinjuje jedne s drugima na poseban način u jednoj jedinoj Crkvi ... u nebu izgrađuje se samo jedna Crkva svih onih, koji žive sličnim životom, kao Božji prijatelji...« (Yves Congar, *Putevi živog Boga,* str. 229).

Zli duhovi nastoje da nas zavedu u grijeh različitim napastima. Možemo im se oduprijeti uz Božju pomoć, koju postižemo molitvom.

Evanđelje nam pokazuje, kako se Isus osobno suprotstavlja sotoni, vođi zlih duhova, te postiže nad njim pobjedu (Mt 4,10-11. Vidi: Iv 12,31).

U Evanđeljima često vidimo kako Isus čudesnim načinom liječi bolesnike bez ikakve aluzije na zle duhove. Ali vidimo i slučajeve, kako tjera zle duhove i zapovijeda im da šute. Evanđelisti iznose opet slučajeve liječenja, ozdravljenja kao tjeranje

zlih duhova, jer su oni uzrokom nesreći bolesnika opsjednućem (Vidi: Lk 13,11). U tim ozdravljenjima Isusovi učenici gledali su pobjedu Kristovu nad sotonom.

Dvanaesto poglavlje

ŽIVOT VJEČNI

Isus je često govorio o neizbježivoj smrti. Govorio je, kako smrt može doći iznenada, kad se najmanje očekuje, kao kradljivac u noći. Zato treba bdjeti, paziti, da nas ne iznenadi. Trebamo uvijek biti spremni pristupiti k Učitelju, kad nas pozove k sebi (Vidi: Lk 12,40).

Smrt je odvajanje duše od tijela. Tijelo se polako u grobu raspada i vraća u prah, od kojeg je i uzeto.

Naša duša pojavljuje se pred Bogom i daje račun za sav život na zemlji. To je posebni sud.

Dušu čeka nebo ili čistilište ili pakao, prema duhovnom stanju u kojem se našla u času smrti.

Ako je u stanju milosti Božje, te ako je na zemlji okajala pokorom sve grijehe, ulazi direktno u nebo, u raj, gdje su anđeli i sveci u vječnoj sreći gledajući Boga, uživajući u Bogu.

Ako nije zadovoljila za grijehe, odlazi najprije u čistilište (Vidi: 1 Kor 3,13-15. Tridentinski Sabor, *Dekret o Čistilištu*).

Ako je duša u smrtnom grijehu, odlazi u muke paklene, gdje su zli ljudi i zli dusi, vragovi zauvijek odijeljeni od Boga (Vidi: Lk 16,19s; Mt 13,42; Mk 9, 43; Mt 5,22; Mt 10,28).

Govoreći o paklenoj vatri, Isus želi reći da su paklene muke za dušu strašne. Ali najveća kazna u paklu jest kazna prokletstva, tj. život bez Boga. Osuđenici su svjesni, da je njihova sreća biti u Bogu i da je nikad neće postići.

Bog nas je stvorio za sreću u nebu. Ali uvijek smo u žalosnoj mogućnosti da izdamo Isusa Krista, svog nebeskog Učitelja. Ako tvrdoglavo odbijemo njegovu ljubav i umremo u takvom stanju, bit ćemo zauvijek od njega odbačeni. I u tome je pakao. Isus, koji nas ljubi, nastoji nas odvratiti od pakla: Pakao postoji i pakao je vječan! Isus nam je obećao da će doći u svojoj slavi na svršetku svijeta. Neke sekte više puta najavile su taj dolazak u određeni dan, ali to bijaše lažno proroštvo. Isus nam je u sv. Pismu jasno rekao, da nitko na zemlji ne može znati dana ni časa, kad će on doći. To je tajna, koju je sebi pridržao Bog!

Kad Krist dođe u svojoj slavi, izvršit će se Općeniti Sud! Isus nam je u Evanđelju taj dolazak ovako slikovito prikazao: »Kad Sin čovječji dođe u slavi, i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolju slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce s lijeva.

Tada će kralj reći onima sebi zdesna: Dođite blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo, pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer bio sam gladan, i dali ste mi jesti. Bio sam žedan, i dali ste mi piti. Bio sam stranac, i primili ste me. Bio sam bez odjeće, i ogrnuli ste me. Bio sam bolestan, i pohodili ste me. Bio sam u tamnici, i došli ste k meni.

Tada će mu pravednici odgovoriti: Gospodine, kad smo te vidjeli gladna i nahranili te, ili žedna i napojili te? Kad smo te vidjeli kao stranca i primili te, ili bez odjeće i ogrnuli te? Kad smo te vidjeli bolesna ili u tamnici i došli k tebi? A kralj će im odgovoriti: Zaista, kažem vam, što ste god učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili.

Zatim će reći onima s lijeva: Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, pripravljen đavlu i njegovim anđelima. Jer bio sam gladan i niste mi dali jesti. Žedan i niste mi dali piti. Stranac i niste me primili. Bez odjeće i niste me ogrnuli. Bolestan i u tamnici i niste me pohodili!

Tada će mu i oni odgovoriti: Gospodine, kada smo te vidjeli gladna ili žedna ili stranca ili gola ili bolesna ili u tamnici i nismo te poslužili? Tada će im on odgovoriti! Zaista vam kažem, što god niste učinili jednome od ovih najmanjih, ni meni niste učinili!

I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni!« (Mt 25,31-46).

Isus nam je tako dao razumjeti, da ćemo na kraju našeg života svi biti suđeni, a posebno o našoj ljubavi na djelu, o našoj brizi za našu braću, posebno najjadniju braću. Za sve bližnje! Posebno za najnesretnije!

U času drugog Kristovog dolaska ljudi će ustati iz grobova, ustat će od mrtvih, što Vjerovanje nazivlje Uskrsnuće tijela. Bog će ponovo oživjeti naša tjelesa i pridružit će ih s dušom i za svu vječnost primiti pravedne k sebi, nepravedne otjerati od sebe. Ali »uskrslo« tijelo bit će slično uskrslom Kristu na uskrsno jutro (Vidi: Rim 8,11; Iv 5,29).

To će biti konačna Kristova pobjeda, a za izabrane bit će sreća bez kraja. Ostvarit će se sve plemenite želje pravednika!

Slavni dolazak Uskrslog Krista glavni je predmet naše nade. Ta misao mora nas oduševljavati svaki put kad molimo u Očenašu: »Dođi kraljevstvo tvoje«.

Sveti Pavao pisao je svom učeniku Titu: »Pojavila se doista ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi. Odgojila nas, da se odreknemo bezbožnosti i svjetovnih požuda, te razumno, pravedno i pobožno ži-

vimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista« (Tit 2,11-13).

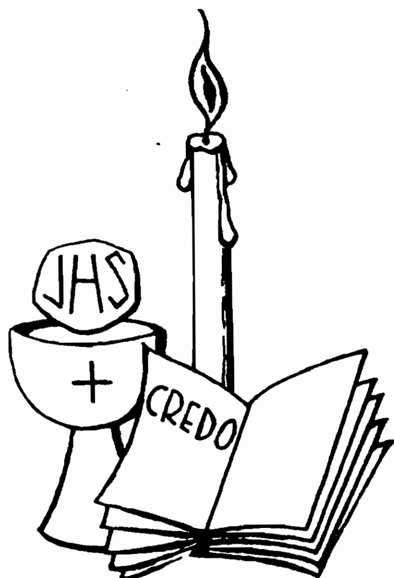
Očekujemo Kristov dolazak. Treba da naša duša teži prema njemu.

Naša nada mora nas voditi prema dolasku Kristove slave.

Sveti Pavao veli, da »stvorenje sa svom žudnjom iščekuje objavljenje sinova Božjih« (Rim 8,19). Kakva li mora biti težnja, žudnja naših kršćanskih srdaca prema našem Spasitelju!

Svake godine, jednako sigurno, znamo da će nakon zime doći proljeće i učiniti da se svuda pojave pupoljci i cvjetovi.

Sa svom sigurnošću naše vjere isto tako znamo, da će na kraju svijeta opet doći Krist i donijeti vječno, rajsko proljeće! »Između nas i pakla ili neba ima samo život između toga dvoga, a taj je život najtrošnija stvar na svijetu« (B. Pascal, *Misli*).

Trinaesto poglavlje

SAKRAMENTI

Isus je svojom Otkupiteljskom Žrtvom zaslužio, da svi ljudi mognu živjeti u najtješnjem jedinstvu s Bogom.

Ustanovio je Crkvu kao prvotni sakramenat, koji je ujedno znak i sredstvo toga života s Bogom.

Ali Isus je ustanovio i sakramente u pravom smislu riječi i povjerio ih Crkvi, da se po njima božanski život širi u vjernicima.

Dakle, sakramenti su sveti znakovi, ustanovljeni od Krista, da primijeni ljudima svoje spasonosno djelo.

Po sakramentima se vjernici sjedinjuju s patničkim i proslavljenim Kristom i on djeluje u njima s Duhom Svetim.

Sedam je svetih sakramenata.

Po **krštenju** Krist nam pomaže da se rodimo za Božanski život.

Potvrdom jača taj život u nama!

Euharistijom hrani našu dušu dajući se nama!

Pokorom oprašta nam naše grijehe!

Bolesničkom pomasti liječi naše tijelo i posvećuje stanje bolesti ili starosrti.

Svećeničkim redom posvećuje biskupe, svećenike i đakone.

Sakramentom ženidbe posvećuje kršćanske obitelji.

Neki od ovih sakramenata mogu se u životu primiti samo jednom: Krst, Potvrda i Sveti Red.

Svaki put, kad se prima sakramenat s potrebnom pripravom, Bog djeluje u našoj duši i to Božje dje-

lovanje ne ovisi od moralnog stanja djelitelja sakramenta. To Božje djelovanje zove se i milost, jer je nezasluženi dar Božje ljubavi prema nama. Cjelokupna nauka o milosti sažeta je u ovim Isusovim riječima: »Bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv 15, 5). Djelovanje Božje vrši se i po Duhu Svetom izvan sakramenata, posebno kad s vjerom čitamo Riječ Božju u Svetim Knjigama, u Sv. Pismu.

»Ne samo da sakramenti pretpostavljaju vjeru, nego je još riječju i stvarno hrane, jačaju, izražavaju. Radi toga zovu se tajnama vjere« (*Konstitucija o Liturgiji*, br. 59).

Četrnaesto poglavlje

SAKRAMENAT KRSTA

»Krštenjem se ljudi uključuju u Kristovu pashalnu tajnu. S njim su suumrli, supokopani i suuskrsli, primaju duha posinjenja« u kojem vičemo: Abba! Oče! (Rim 8,15) i postaju klanjaoci kakve Otac traži« (*Konstitucija o Liturgiji*, br. 6).

Pomažući nam tako da učestvujemo u smrti i Uskrsnuću Kristovu (Vidi: Rim 8,3 ss), krštenje je sakramenat, koji nam daje božanski život (koji se zove i nadnaravni život, ili posvetna milost, ili milost, koja diže u nebo). Čini od nas kršćane i djecu Božju. Oslobađa nas od izvornog grijeha i daje da uđemo u narod Božji, koji je Crkva. Ako odrasli primaju krst, opraštaju im se i svi osobni grijesi.

Krštenik postaje živi hram Duha Svetoga (Vidi: 1 Kor 6,19), posinjeno Očevo dijete (Vidi: Gal 4,5 ss), brat i subaštinik Kristov (Vidi: Rim 8,2-9; Ef 2,6).

Tko se god krsti, nalazi se »u stanju milosti« i u njemu je prisutnost Duha Svetoga, koji mu pomaže da učestvuje tajanstveno u životu Božjem. Tu je izvanredno čudo, koje Bog u svojoj ljubavi čini za nas. Mi na ljudski način ne možemo ništa reći o toj Božjoj prisutnosti u nama. Ali sigurni smo u to iz Božje objave. Isus nam je to objavio. I sveti Pavao tako je naučavao. Zato nas Crkva o tome poučava u ime Božje.

»Djelatna milost« je prolazna pomoć, koju nam Bog daje u bezbrojnim okolnostima našeg dnevnog života.

Krštenje pretpostavlja vjeru. Ako bi se nekome, koji je u odrasloj dobi, a bez vjere podijelilo kršte-

nje, bilo bi bez vrijednosti. Isus šaljući apostole u svijet, reče: »Pođite po svemu svijetu, propovijedajte Evanđelje svakom stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se« (Mk 16,15-16). Sveti Matej donosi opet ove Isusove riječi: »Pođite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih da čuvaju sve što sam vam zapovijedio« (Mt 28,19).

Krštenje ne djeluje na magičan način. Obraćenje, koje krštenje zahtijeva mora biti početak novog života, u pravoj vjernosti Evanđelju. Potrebno je stalno nastojanje boriti se protiv grijeha i stalno čuvati život Božji u duši (Vidi: Rim 6,12 ss).

Redovito svećenik podjeljuje sakramenat krsta. Ako nema svećenika, a nadođe hitan slučaj, svaka osoba može i mora krstiti.

Da krštenje bude valjano, treba u isto vrijeme polijevati vodu po čelu krštenika i u isto vrijeme izgovarati riječi: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«.

Krštenici čine »narod Božji«. Plemstvo tog naroda jest u dostojanstvu i slobodi sinova Božjih, u čijim srcima kao u hramu stanuje Duh Sveti. Krist od njih traži da se međusobno ljube, kao što ih je Krist ljubio (Vidi: Iv 13,34). Svrha im je kraljevstvo Božje, što ga je na zemlji zasnovao sam Bog (*Konstitucija o Crkvi,* br. 9).

Osim toga, krst je temelj kršćanskog apostolata, kršćanskog poslanstva. Krštenik, postavši član »Mističkog, Tajanstvenog Tijela« mora biti »svjedok Kristov i u isto vrijeme živo oruđe crkvenog poslanstva« (*Konst. o Crkvi,* br. 33).

Petnaesto poglavlje

SAKRAMENAT POTVRDE

Sakramenat potvrde redovito podjeluje biskup u svojoj biskupiji. Potvrda dovršuje ono, što je započeo. Krst je sakramenat rođenja na božanski život, a Potvrda nam pomaže doći do nadnaravne zrelosti.

Potvrda nas potpunije ujedinjuje s Kristom pružajući nam nove darove Duha Svetoga.

Darovi su Duha Svetoga: mudrost, razum, znanje, savjet, jakost, pobožnost i strah Božji.

Svrha je ovim darovima da nam daju više »ukusa Božjega«, da nam pomognu kako bi što više bili priljubljeni Bogu, te da budemo sposobniji svjedočiti za svoju vjeru riječju i životom.

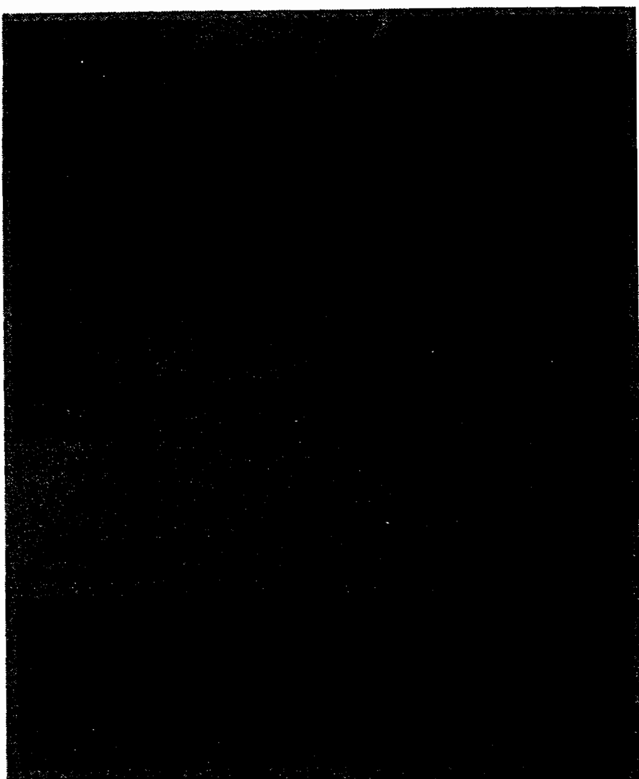
Potvrda u nama i u Crkvi stvara novu vezu, koja u nama povećava »smisao Crkve«. Taj smisao nam pomaže da živimo svjesnije s Crkvom.

Potvrđenik se osjeća tako sudionikom u narodu Božjem, pa osobno trpi nesavršenosti Crkve, napadaje na Crkvu i neshvaćanja Crkve. Tako i radosti Crkve postaju njegove radosti. Kršćani, sjedinjeni s Kristom krštenjem i potvrdom, trebaju biti svjesni svoje dužnosti da sudjeluju u širenju Evanđelja (vidi: II. Vat. Sabor, *Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve,* br. 36).

Potvrđeni kršćanin mora u život provoditi savjet sv. Petra: »Budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade, koja je u vama, ali blago i s poštovanjem« (1 Pt 3,15).

Potvrda nije bezuvjetno potrebna da se čovjek mogne spasiti, ali bez nje se čovjek lišava mnogih

milosti, ako se zanemari primiti je. »Sakramentom potvrde kršćani su savršenije vezani uz Crkvu, nadareni su posebnom jakošću Duha Svetoga, i tako su više obvezani da kao pravi Kristovi svjedoci riječju i djelom šire i brane vjeru«. (II. Vat. Sabor, *Konst. o Crkvi,* br. 11).

Šesnaesto poglavlje

SAKRAMENAT EUHARISTIJE

Ustanova

Sutradan, nakon umnoženja kruhova u pustinji, reče Isus svojim slušateljima u sinagogi, u Kafarnaumu: »Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti« (Iv 6,35).

»Ja sam kruh živi, koji je sišao s neba. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijeke. Kruh, koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta« (Iv 6,51).

Kako se Židovi uznemiriše i protestiraše protiv njegovih riječi, Isus im reče: »Zaista, zaista vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega, i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi! Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni, i ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan. Jer tijelo je moje istinsko jelo, krv je moja piće istinsko. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu...« (Iv 6,53-56).

To je obećanje Euharistije!

Ali uoči svoje smrti, navečer na Veliki, Sveti Četvrtak Isus je ustanovio Euharistiju. Apostoli su okupljeni oko Isusa u dvorani zadnje Večere. Na kraju Večere Isus uze kruh, blagoslovi ga i dade im govoreći: »Uzmite i jedite. Ovo je Tijelo moje, koje se za vas predaje«. Zatim uze kalež s vinom, zahvali i dade im govoreći: »Pijte iz njega svi. Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge prolijeva za otpuštenje grijeha«. Zatim je dodao: »Ovo činite na moju uspomenu« (Vidi: Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,15-20; 1 Kor 11,23-26). Kako je čudom pretvo-

rio vodu u vino u Kani, tako čudom mijenja kruh u svoje tijelo i vino u svoju Krv.

Euharistija je, dakle, sakramenat, koji stvarno sadrži Tijelo, Krv, Dušu i Božanstvo Isusa Krista pod prilikama kruha i vina. Krist je htio ovaj Sakramenat, kako bi učinio prisutnom svoju Žrtvu na križu za sve ljude svih vremena, te bude hrana našim dušama u Pričesti.

Misa

Od početka Crkve apostoli su se držali Isusova naloga: »Činite ovo na moju uspomenu!«

Kažemo da je Misa žrtva, jer je Misa tajanstveno prikazivanje Žrtve na križu, kao što bijaše i Sveta Večera Svetog Četvrtka. Misa je prisutnost, tajanstvena, ali stvarna prisutnost Žrtve na križu. Prikazuje se Bogu Ocu po službi svećenikâ. Na misnom Oltaru kao i na križu isti je svećenik i ista žrtva: Isus Krist stvarno prisutan, koji se prikazuje za naše grijehe.

Kod Posvete, svećenik izgovara riječi, koje je izgovorio Isus na Sveti Četvrtak kod Zadnje Večere. Činjenica, da su kruh i vino odvojeni, podsjeća na nasilno odvajanje Tijela i Krvi Isusove na križu. Kad svećenik izgovori posvetne, pretvorbene riječi nad kruhom i vinom, mjesto kruha i vina nalazi se uskrsli Isus.

Današnja Misa, prije i poslije pretvorbe, posvećenja, obuhvaća skup obreda. Na početku je liturgija, bogoštovlje Riječi, u kojoj se čitaju različiti biblijski dijelovi, koje zatim tumači svećenik. Zatim slijedi liturgija, bogoštovlje Žrtve, koja se završava obredom Pričesti. Liturgija Riječi određena je da oživi našu vjeru i da nam pomogne bolje sjediniti se s liturgijom Žrtve. Zato je potrebno biti prisutan na početku Mise. Vjernici, koje je krst učinio sposobnima za božanski kult, za bogoštovlje, moraju sudjelovati na Misi svjesno i aktivno držanjem, odgovorima, pjevanjem, a u potrebi da zamjenjuju čitača, tumača, pa čak i djelitelja Pričesti itd.

Pričest

Pričest znači primiti Isusa u Euharistiji. Isusove riječi izgovorene nakon umnoženja kruhova, pokazuju kako je Isus želio da se kršćani pričešćuju.

Pričest o Uskrsu, što Crkva naređuje, najmanje jednom u godini, naredba je, koja obvezuje. A najnaravnije bi bilo primiti Pričest svaki put, kad kršćanin sudjeluje na Misi.

Ali treba upamtiti da za Pričest kršćanin mora biti u stanju milosti, u Božjem prijateljstvu. Tko je učinio teški, smrtni grijeh, ne može se pričestiti prije nego dobije oproštenje od Boga u sakramentu Pokore, Ispovijedi.

Primajući Pričest, sjedinjujemo se s Isusovom Žrtvom i Njegovim prikazivanjem svom Ocu nebeskom. Da bi se mogli lakše pričešćivati, Isus je izabrao obični kruh i vino, da ih pretvori u svoje Tijelo i Krv.

Po Pričesti Krist nas proniče svojom Ljubavlju i svojim duhom žrtve i nadahnjuje u naše duše bratsku ljubav, koja nas mora sjedinjivati sa svom djecom Božjom.

Djeca treba da se pričešćuju kad dođu k razumu i kad su dostatno pripremljena za to.

Za Pričest traži se i euharistijski post: jedan sat prije Pričesti ne smije se ništa jesti ni piti, osim prirodne vode. Ako se Pričest nosi bolesniku, rok posta svodi se na četvrt sata. U Tabernakulu, koji se zove i Šatorom, čuvaju se posvećene Hostije za Pričest bolesnika u bilo koje vrijeme, te za klanjanje uskrslom Isusu prisutnom u Tabernakulu, na Oltaru.

Pričest je početak neba, gdje ćemo, ako se spasimo, biti uvijek uz Isusa!

Sedamnaesto poglavlje

SAKRAMENAT POKORE ILI POMIRENJA

Kristova ljubav prema grješnicima

Sakramenat Pokore bitno je sakramenat Isusove ljubavi prema grješnicima. Grješnici su svjesno odbili ljubav, koju im Bog nudi i pokazuje. Svi, koji odbiju tu Božju ljubav, gube božanski život, život milosti i to je najveća nesreća za njih. Za njih je Isus rekao: »Sin čovječji došao je potražiti i spasiti izgubljeno« (Lk 19,10). Kad su književnici i farizeji Isusu prigovarali što posjećuje grješnike, Isus im je odgovorio: »Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni. Ne dođoh zvati pravednike, nego grješnike« (Mk 2,16-17).

U proročanstvu Ezekijela Bog je korio »Pastire«, tj. odgovorne za izraelsku zemlju, što se nisu brinuli za svoje stado: »Nemoćne ne krijepite, bolesne ne liječite, ranjene ne povijate, zalutale natrag ne vodite, izgubljene ne tražite...« (Ez 34,4). Isus navješćuje, da će se on sam pobrinuti za svoje stado: »Past ću ih na izvrsnim pašama« (Ez 34,14). »Tražit ću izgubljenu, dovesti natrag zalutalu, povit ću ranjenu i okrijepiti nemoćnu...« (Ez 34,16).

Evo kako se Isus predstavlja kao dobri Pastir: »Ja sam dobri Pastir. Dobri Pastir daje život svoj za svoje ovce« (Iv 10,11). Pripovijeda kako pastir ostavlja 99 ovaca i traži izgubljenu, nosi je na ramenu i govori prijateljima: »Radujte se sa mnom! Nađoh ovcu svoju izgubljenu. Kažem vam, tako će na nebu

biti veća radost zbog jednog obraćena grješnika nego li zbog devedeset i devet pravednika, kojima ne treba obraćenja« (Lk 15,4-7).

U tim usporedbama vidi se ljubav Srca Isusova. Isus je protiv grijeha, ali želi spasiti grješnika. Srce Isusovo i njegovo milosrđe vidi se još u prispodobi o rasipnom sinu.

»Neki čovjek imao dva sina« (Lk 15,11). Jednoga dana mlađi traži svoj dio od oca, putuje u daleku zemlju i potroši sve što je imao s bludnicama. Kako ostade bez ičega, postade sluga i osjeti se vrlo nesretan. Požalio je svoj ludi život i odlučuje vratiti se svom ocu, zamoliti ga za oproštenje i komad kruha. Otac je stalno imao nadu, da će mu se nesretni sin osvijestiti i vratiti se kući. I jednog dana opazi otac, kako mu dolazi ususret jadni sin – odrpanac. Ražali se nad njim, zagrli ga očinski i izljubi u suzama. Sretan što mu se izgubljeni, rasipni sin, vratio, priređuje neku vrstu slavlja i veselja s pozvanima, s prijateljima. Na to slavlje odbija ući stariji sin, koji mu uvijek bijaše vjeran i vrlo radin, čudeći se, kako njegov otac može tako lako oprostiti zlo, koje mu je mlađi sin nanio. Njemu i cijeloj obitelji. Sve je osramotio... Ali otac reče starijem sinu: »Sinko, ti si uvijek sa mnom, i sve moje – tvoje je. Ali trebalo je veseliti se i radovati, jer ovaj tvoj brat bijaše mrtav i oživio je, bijaše izgubljen i nađe se« (Lk 15,11-32).

Tako i Isus pokazuje milosrđe primajući obraćenu grješnicu, koja pade preda nj na koljena prigodom gozbe farizeja Šimuna. Isus joj reče: »Tvoja te je vjera spasila. Idi u miru!« (Lk 8,36-50). Istu dobrotu Isus pokazuje prema ženi preljubnici, kojoj jednostavno reče: »Idi, i odsad više ne griješi!« (Iv 8,1-11).

Sakramenat pokore

Isus, koji je sama svetost, dođe k nama da nas spasi iz naše moralne bijede. Da nas izbavi i spasi od grijeha. Prije nego će izliječiti padavičara u Kafarnaumu, reče mu Isus: »Oprošteni su ti tvoji grijesi«. Židovi su se na to zgranuli, sablaznili. Isus je ustanovio Sakramenat za svećenike svoje Crkve, da u njegovo ime nastave opraštati grijehe, tj. da primjenjuju dušama grješnika, koji se kaju i obraćaju, oproštenje grijeha, da im daruju mir, koji je sam Isus zaslužio svojom smrću na križu.

Uvečer na Uskrs rekao je svojim apostolima: »Primite Duha Svetoga. Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni. Kojima zadržite, bit će im zadržani!« (Iv 20,22-23).

Sakramenat Pokore jest Sakramenat, koji briše grijehe učinjene iza sakramenta Krsta.

Božje zapovijedi, kako ćemo vidjeti, nisu policijske naredbe. To su velika svjetla, koja za nas rasvjetljuju put, kako ćemo biti vjerni Bogu u različitim područjima moralnog i vjerskog života. Bog nas je stvorio slobodne. Njegove zapovijedi nas ne prisiljavaju. Njegove su zapovijedi pozivi na našu ljubav. Sin ljubi svoga oca slobodno. Naše pokoravanje Bogu slobodni je izraz te ljubavi. Naprotiv, ako izaberemo nepokornost Bogu, odbijamo poziv njegove ljubavi. To odbijanje zovemo grijehom.

Ako se radi o teškoj stvari, i znade se da je teška i svojevoljno se otkazuje poslušnost Bogu, onda je to teški smrtni grijeh. Ako manjka neki od tih uvjeta, onda je laki grijeh. Smrtni grijeh, potpuno odbijanje Božje ljubavi, uzrokuje gubitak božanskog života primljenoga u Sakramentu Krsta.

Tko učini takav grijeh, za dušu je potrebno da primi oproštenje u Sakramentu Pokore.

Ispovijed

Ispovijediti se znači priznati svoje grijehe pred svećenikom. Potrebno je znati, da je svećenik dužan čuvati sakramentalnu tajnu najstrože. Unatoč svega toga, priznati pred svećenikom grijehe jest težak čin. Ali moramo se sjetiti, kad se ispovijedamo svećeniku, da se zapravo ispovijedamo Kristu, kojega je svećenik predstavnik, kome priznajemo grijehe. Ispovijedajući se pred svećenikom, ispovijedamo se pred svom Crkvom i priznajemo se grješnicima. Ispovijed kao poniženje već je zadovoljština za naše grijehe. Crkva traži, da ispovijedimo sve svoje smrtne grijehe. Po mogućnosti i broj grijeha i otežavajuće okolnosti u kojima su učinjeni.

Korisno je ispovijedati i lake grijehe. Međutim, sakriti, zatajiti, svojevoljno samo jedan teški, smrtni grijeh, znači ne postići oproštenja ni za druge grijehe. Znači učiniti nevaljalu ispovijed. Ako se koji smrtni grijeh nesvojevoljno zaboravi, to nije zapreka da se postigne Božje oproštenje.

Pokajanje

Da Bog oprosti grijehe, treba se za njih pokajati, tj. iskreno žaliti što su grijesi učinjeni i iskreno odlučiti unaprijed više ne upadati u grijehe.

Pokajanje je savršeno, kad se žalost i kajanje za grijehe čini zbog uvrede neizmjernog Boga, radi čega je Isus podnio muku i smrt. Nesavršeno pokajanje čini se onda, kad se žali i kaje za grijehe zbog straha od pakla.

Savršeno pokajanje briše grijehe prije same ispovijedi, ukoliko grješnik ima nakanu da grijehe prizna na ispovijedi.
Da se postigne oproštenje u sakramentu Pokore, potrebno je imati barem nesavršeno pokajanje.

Odrješenje

U času, kad svećenik izgovara riječi odrješenja, pokajanom i skrušenom grješniku, opraštaju se grijesi i daruje mu se stanje milosti, ukoliko ga nije postigao već savršenim pokajanjem. U isto vrijeme grješnik postiže pomirenje s Crkvom. Sakramenat Pokore uostalom zove se i Sakramenat pomirenja. Posebna milost ovoga Sakramenta jest milost obraćenja, koja treba biti na djelu u našem životu.
U slučaju odrješenja kod mnoštva, kod zajedničkog odrješenja, dužnost je ispovijediti teške, smrtne grijehe pred svećenikom što je prije moguće.

Zadovoljština

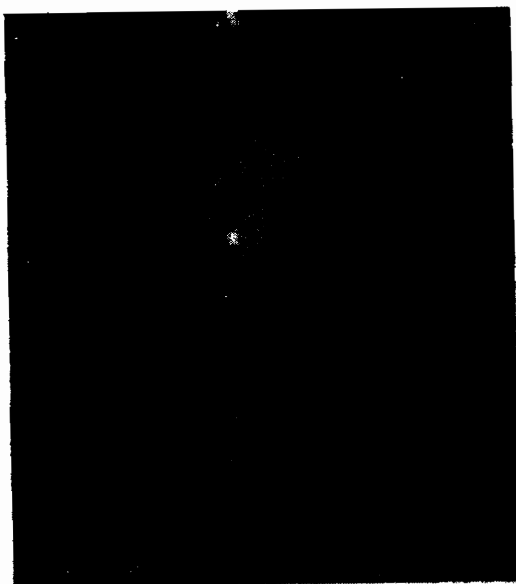
Zadovoljština se sastoji da se nakon primljenog odrješenja dade nadoknadu zbog uvrede nanesene Bogu izvršavajući »pokoru« naređenu od svećenika. Zatim treba nadoknaditi štetu nanesenu bližnjemu. Bilo njegovoj osobi, njegovoj časti ili njegovim materijalnim dobrima. Tko nije spreman na tu zadovoljštinu u času odrješenja, ne može dobiti oproštenja.

Oprosti

Oprosti su opraštanje vremenitih kazna za već oproštene grijehe. Crkva izvodi na obraćenog grješnika »nadoknadu ljubavi» svetih i Božjih izabranika, kako veli kardinal Journet. Ima tu vlast prema

Isusovim riječima svojim apostolima: »Što god svežete ili odriješite na zemlji, bit će svezano ili odriješeno i na nebu«.

Ako se ispuni pokora, koju Crkva daje u tu svrhu s velikom ljubavlju, oprost biva potpuni. Ako se ispuni s manje ljubavi, oprost je djelomičan.

Osamnaesto poglavlje

SAKRAMENAT BOLESNIKA

Evanđelje sv. Marka pripovijeda, kako je Isus, za svog javnog djelovanja, slao dvojicu po dvojicu apostola da propovijedaju obraćenje, da izgone zle duhove i da mažu uljem nemoćnike, koji su ozdravljali. (Vidi: Mk 6,13). A sveti Jakov piše u svojoj Poslanici: »Ako boluje tko među vama, neka dozove starješine Crkve! Oni neka mole nad njim, mažući ga uljem u Ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika. Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se« (Jak 5,14-15).

Crkva nastavlja tu službu po Sakramentu bolesnika. Čudesna ozdravljenja, koja je Krist činio, znak su njegove svemoćne ljubavi i njegove pobjede nad silama zla. Kad Crkva dijeli Sakramenat bolesnika, ona moli Boga da nastavi svoje djelo ozdravljenja. Sakramenat bolesnika, ili »Bolesnička Pomast« jest sakramenat za zdravlje duše i tijela bolesnikâ.

Taj Sakramenat briše ostatke grijeha, te jača bolesnika protiv napasti. U isto vrijeme taj sakramenat daje hrabrost bolesniku, da mogne lakše i strpljivije podnositi svoju bolest ili starost, a u isto vrijeme vraća tjelesno zdravlje, ako je to volja Božja, ako je to dobro za dušu. Po tom sakramentu sva Crkva preporučuje bolesnika Bogu.

Bolesničko Pomazanje treba primati u teškoj bolesti ili starosti. Za primanje Bolesničke Pomasti treba biti u stanju milosti, ili ako se bolesnik ne može ispovijediti, da barem učini nesavršeno pokajanje.

Devetnaesto poglavlje

SAKRAMENAT SVETOG REDA

Isus Krist, vječni Pastir, sagradio je svetu Crkvu poslavši apostole, kako je i sam bio poslan od Oca. Htio je da njihovi nasljednici, to jest biskupi, budu u njegovoj Crkvi pastiri do kraja vjekova (II. Vat. Sabor, *Konstitucija o Crkvi,* br. 18). Učinio je biskupe dionicima posvećenja i poslanstva (*Konst. o Crkvi,* br. 28).

Današnji biskupi nasljednici su apostola neprekidnom vezom.

Biskupi su zakonito povjerili u različitom stupnju dužnost svoje službe različitim osobama u Crkvi. Tako Crkvenu od Boga ustanovljenu službu vrše u raznim redovima oni, koji se već u starini zovu biskupima, svećenicima i đakonima (*Konst. o Crkvi,* br. 28).

Sakramenat Svetog Reda, dakle, sakramenat je, koji posvećuje biskupe, svećenike i đakone i daje im vlast i milost da sveto vrše svoju službu. Samo biskupi dijele Sakramenat Svetoga Reda.

Biskupi biskupskim posvećenjem primaju puninu Sakramenta Svetoga Reda i dužnost pastira Crkve. Kao nasljednici apostola primaju od Krista poslanstvo da poučavaju sve narode i da propovijedaju Evanđelje svakom stvorenju (*Konst. o Crkvi,* br. 24). Propovijedanje Evanđelja prva je njihova briga. Njihova pastirska služba jest »služenje« prema riječi svetog Pavla (Rim 11,13; 1 Tim 1,12).

Svećenike zaređuje biskup da budu njegovi suradnici. Povezani su s biskupom svećeničkom čašću... Posvećeni su da propovijedaju Evanđelje, da

budu pastiri vjernika i da vrše bogoštovlje kao pravi svećenici Novog Zavjeta. Dionici su službe jedinog Posrednika Krista (*Konstitucija o Crkvi,* br. 28). Sa svojim biskupom čine jednu svećeničku družbu (*Konst. o Crkvi,* br. 28).

Đakone zaređuje biskup. Ojačani sakramentalnom milošću, služe narodu Božjem u zajednici s biskupom u službi bogoštovlja, liturgije, riječi Božje, ili propovijedanja i ljubavi, u službi milosrđa (*Konst. o Crkvi,* br. 29).

Mogu svečano krštavati, dijeliti Euharistiju, u ime Crkve prisustvovati kod sklapanja braka, propovijedati riječ Božju, posluživati kod Oltara i predvoditi sprovode.

Ime đakon označuje služenje (službenik) i podsjeća da su sve službe u Crkvi posluživanje drugima. Sam je Isus rekao: »Tko od vas želi biti velik, neka svima bude sluga«. Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da On služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge (Mt 20,26-28). Kršćanski je svećenik prije svega prorok jedne poruke, čovjek vjere, kojega je sveukupno djelovanje u službi vjere. Kad okuplja ljude, to čini prije svega da im prenese poruku Kristovu. Kult, koji iskazuje Bogu i kad propovijeda, duhovno je to bogoslužje kao i ono sv. Pavla, koji je govorio: »Doista, svjedok mi je Bog, komu duhom svojim služim u Evanđelju Sina Njegova« (Rim 1,9).

Svi su kršćani dužni biti apostoli. Ali uuloga je svećenika da ih oduševljava, da ih vodi, kako bi njihov apostolat bio istinit, vjerodostojan. Krist je htio da u Crkvi postoji svećenik, da propovijeda njegovo Evanđelje i dijeli njegove milosti. Svećenik je bitno poslanik, misionar. Služba mu je bitno pastirska.

Svijetu je potreban svećenik i danas kao i prije, jer je tako Bog htio. Bez svećenika ne bi bilo odrje-

šenja od grijeha, ne bi bilo euharistijskog posvećivanja ne bi bilo Pričesti.

Sveta Terezija Avilska govorila je da bi tisuću života dala da spasi samo jednu dušu. Svećenik se u toj službi žrtvuje potpuno i uvijek. Zvanje! Po Božjem vječnom nacrtu svako je ljudsko biće pozvano, svi smo pozvani da se sjedinimo s Ocem, po Kristu, u zajednici Duha Svetoga.

Ali osim ovog općeg poziva, postoji i posebni poziv, posebno zvanje. Moramo moliti kako bi bili svjesni toga zvanja i da mu budemo vjerni. Neki su pozvani u svećeništvo, neki u redovništvo, kako bi slijedili Krista na poseban način.

»Manjak pravog svećenika u životu, najveća je bijeda«, reče književnica i obraćenica Madeleine Delbrel.

Devetnaesto poglavlje

SAKRAMENAT ŽENIDBE

Sakramenat ženidbe jest sakramenat, koji pred Bogom sjedinjuje muža i ženu kako bi osnovali kršćansku obitelj.

Bog je stvorio čovjeka i ženu. Bog im je povjerio organe da prenose život, te stavio u njihovo biće nagon, koji ih privlači između sebe. Ali Bog ih nije stvorio samo s nagonima kao životinje. Dao im je i razum i volju, kojima dobivaju moć da vladaju svojim nagonima mjesto da im postanu robovima.

Za sreću roditelja kao i za sreću djece, Bog je htio da se prijenos života izvršava u obitelji. Stara je riječ: »Ne poželi tijelo, osim u ženidbi, u braku!« Od kršćanskog braka Krist je učinio sakramenat, koji za muža i ženu mora biti trajni izvor svjetla i snage, kako bi kroz cijeli život mogli raditi za međusobnu sreću. Dakle, svaki seksualni čin izvršen izvan braka, teški je, smrtni grijeh.

Sakramenat ženidbe sastoji se u međusobnom pristanku zaručnika, koji su se slobodno izabrali, pred dvama svjedocima i u prisutnosti mjesnog župnika ili drugog svećenika, koga odredi mjesni župnik. Međusobna ljubav, prihvaćanje nerazrješivosti kršćanskog braka, odluka o potpunoj vjernosti u ljubavi i sigurna volja prihvatiti djecu, uvjeti su bez kojih ne može biti kršćanske ženidbe, kršćanskog braka.

Međusobna ljubav

Za svaki brak traži se ljubav između muža i žene. Ta ljubav vodi ih, da se u životu ujedine zauvijek, jer su došli do uvjerenja, da za njih nema sreće jednog bez drugoga. Zato tu odluku prihvaćaju u punoj slobodi. Ali za njihovu ljubav potrebno je posvećenje a to se sastoji u pravom susretu s Kristom, koji blagosivlje njihovu ljubav i zove ih da s njim idu u svemu svom životu. To je sakramenat ženidbe.

Nerazrješivost braka

Kad se mladi zaručnik i zaručnica vole, njihovo srce ima jednu jedinu želju: da ta ljubav uvijek traje! Bog je stavio u njih tu težnju i želi da bude ostvarena. Isus je u Evanđelju potvrdio značenje nerazrješivosti braka. Jednog dana farizeji su ga iskušavali pitajući ga: »Je li dopušteno otpustiti ženu s kojega god razloga?« On odgovori: »Zar niste čitali: Stvoritelj od početka stvori muško i žensko i reče: Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uz svoju ženu. I dvoje njih bit će jedno tijelo? Tako više nisu dvoje, nego jedno tijelo. Što, dakle, Bog združi, čovjek neka ne rastavlja« (Mt 19,1-9).

Kršćanski se brak ne može razvrgnuti rastavom, koju civilni, građanski sudovi proglase. Za kršćane to je samo razdvojenost, koja ne dopušta sklapanje nove veze, nove ženidbe, novog braka.

Vjernost bračnih drugova

Ako se vjenčani zaista vole, pomisao da jedno drugom budu nevjerni, za njih je nepojmljiva i neprihvatljiva. Ali malo po malo opažaju mane i nedostatke jedno na drugom i zbog toga trpe. Jedno drugom i prigovaraju i jedno od drugoga se u sebi zatvaraju i nekako se udaljuju i zamrze.

Zbog toga jedno ili drugo pogledavaju na druge, preko granica svoje zajednice i ta napast može postati vrlo opasna, vrlo pogibeljna.

Sakramenat ženidbe ne jamči, ne garantira sreću bračnih drugova magijski, začaranošću! Moraju znati i biti uvjereni da je prava ljubav stalno izgrađivanje i utvrđivanje ljubavi.

Mjesto da se tuže jedno na drugo, mjesto da jedno drugom predbacuju nesavršenosti i manjke, svako od njih treba se truditi i nastojati usavršavati se, kako bi postali blaži, strpljiviji, dobrohotniji, izgrađeniji, snošljiviji. A sve to u vidu sreće druge strane. Tada će se opaziti, da u traženju sreće za drugoga, napokon svako od njih dvoga nalazit će u isto vrijeme vlastitu sreću.

Naprotiv, sebičnost, egoizam, najgori je neprijatelj obiteljske zajednice, najgori je neprijatelj braka.

Prihvaćanje djece

Da brak bude valjan, zaručnici ne smiju isključiti mogućnost da imaju djecu, da prihvate djecu. Ne smiju odlučiti, da u braku neće djece. Iskustvo pokazuje da odanošću djeci, bračni drugovi imaju najveću priliku da se razvije njihova ljubav. Da se usavrši.

Što se tiče broja djece, kršćanski supruzi dužni su slijediti svoju savjest, koja se mora ravnati prema Božjem zakonu, kako ga crkveno učiteljstvo tumači u svjetlu Evanđelja. Protuprirodno sprečavanje začeća nije moralno dopustivo. Prema Enciklici »*Humanae vitae*« od 25. srpnja 1968. slobodno se mogu služiti bračnim životom u neplodne dane, što je uvijek Crkva dopuštala. Inače, svaka upotreba bračnog čina, seksualnog čina, da se zapriječi stvaranje živo-

ta, vrijeđa Božji zakon, oskvrnjuje prirodni zakon, i koji tako čine, postaju krivci teškog smrtnog grijeha (Pio XI, Enciklika *Casti connubii*).

Božji su zakoni za naše dobro

Dobro je za bračne drugove i za njihovu djecu, što je Krist zabranio rastavu braka. To iskustvo pokazuje. Budući da civilni, građanski zakoni dopuštaju rastavu braka, mnogi se žene nepromišljeno i bez ozbiljnog proučavanja međusobnog karaktera, ćudi, značajnih oznaka. Tako obitelji postaju lomljive, nesigurnije, te najmanja nesloga lako se može izroditi u teški sukob. Što se tiče djece kod rastavljenih bračnih drugova, djeca su uvijek žrtve. Nije čudo, nije slučajno, da su mladi prestupnici i zločinci od rastavljenih roditelja.

Savršen kršćanski brak

U Bibliji, u Sv. Pismu, jedinstvo bračnih drugova slika je ljubavi Božje prema svom narodu. Sveti Pavao u tome vidi živi znak ljubavi Krista i Crkve: »Muževi, ljubite svoje žene, kako je Krist ljubio Crkvu« (Ef 5,25). Eto uzroka kršćanskim bračnim drugovima za međusobnu odanost i žrtvu jednoga prema drugom. Ako kršćanski bračni drugovi Isusov primjer budu uzeli za životno pravilo, njihova ljubav će rasti neprestano, osobito ako budu svaki dan molili Duha Svetoga da ih rasvjetljuje u životu. Duh Sveti će ih nadahnjivati kako će se njihova međusobna ljubav sve više razvijati iz dana u dan.

Roditelji i kršćanski odgoj djece

Kršćanski roditelji trebaju se pobrinuti da se njihova djeca što prije krste. Zato će se povezati sa

svećenikom nakon rođenja djeteta ili čak prije rođenja. Krst je sakramenat vjere. Dijete, koje još nije došlo do upotrebe razuma, ne može samo imati tu vjeru. Ali bar jedan od roditelja mora je imati. Svećenik će tom prilikom pomoći, da se ta vjera obnovi.

Da Crkva mogne prihvatiti krštenje djeteta, nije dosta obećanje, da će to dijete dolaziti na vjeronauk k svećeniku. Vjerska pouka mora mu se osigurati u roditeljskoj kući, osobito prije nego počne vjerska pouka u školi ili u crkvi. Treba djetetu osigurati pravu kršćansku izgradnju.

Prve godine u tom pogledu izvanredno su važne. Kad dijete počne govoriti s drugima, treba naučiti govoriti i s Bogom. To će dijete činiti, ako svaki dan njegova majka moli, i to glasno, pred njim i s njim, jednostavnim riječima, pa će dijete s pouzdanom vjerom nastojati povezivati se sve više s Ocem nebeskim.

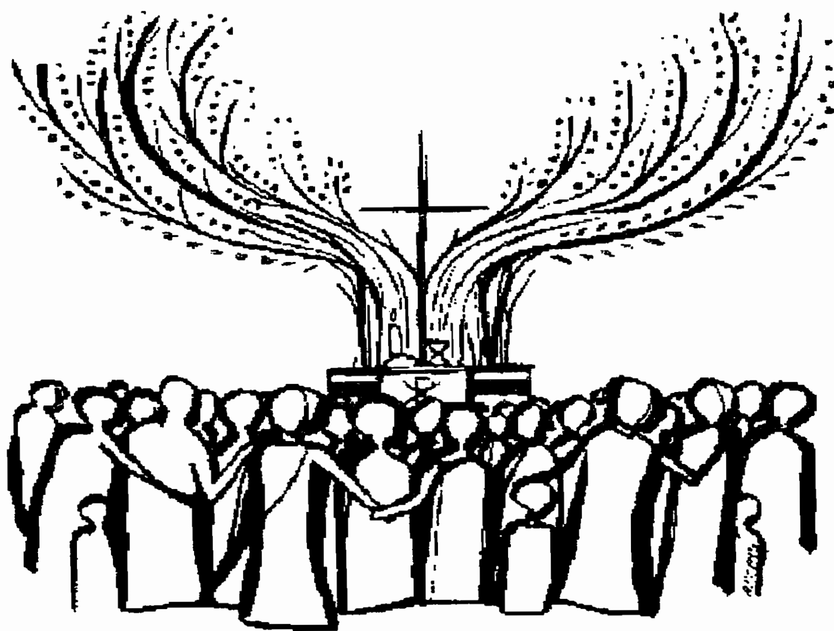
U djetetu se prije četvrte njegove godine ucjepljuju najdublji utisci, najdublji dojmovi. U to vrijeme kršćanska majka mora nastojati da dijete upozna je najvažnije činjenice iz Isusova života.

U isto vrijeme majka će dijete kod svake prigode učiti, da Bogu prikazuje svoja nastojanja u poslušnosti, bratskoj ljubavi, hrabrosti, iskrenosti, vjernosti, dobroti, čestitosti i poštenju. Ali da majka ne zaboravi davati djetetu primjer svojim životom, a ne samo da mu o tome govori. Ako majka djetetu govori da ne laže, a ona sama laže, to će imati velikog utjecaja na dijete u negativnom smislu. Više vrijedi dobar primjer u odgoju, nego same riječi. Duševni život majke prenosi se na duševni život djeteta.

Apostolat bračnih drugova

Odlična škola apostolata nalazi se u obitelji, gdje kršćanska vjera prodire u svagdanji život i ob-

likuje ga sve više i više. Tu bračni drugovi nalaze svoje vlastito zvanje: biti jedno drugome i svojoj djeci svjedoci vjere i ljubavi (*Konst. o Crkvi,* br. 35). Obitelj, koja nastoji da svijet postane pravedniji i bratskiji, svjetlo je za druge.

Dvadeseto poglavlje

TRI VELIKE KREPOSTI: VJERA, UFANJE I LJUBAV

Tri velike kršćanske kreposti, zovu se i bogoštovne, jesu: Vjera, ufanje i ljubav (Vidi: 1 Sol 5,8). Duh Sveti stavlja u nas živu klicu tih kreposti dolazeći u našu dušu u sakramentu Krsta.

Vjera

Vjera je nadnaravna krepost, kojom čvrsto vjerujemo u Boga i prihvaćamo bezuvjetno sve istine, koje nam je objavio i koje nas uči po svojoj Crkvi (Hebr 11,1-3; Kol 2,6-7; 1 Sol 2,15).

Već smo o toj kreposti govorili u prvom poglavlju.

Kršćanin mora hraniti svoju vjeru molitvom, proučavanjem i razmišljanjem. U slučaju teškoća o nekom vjerskom pitanju, treba se obratiti kojem svećeniku, koji će pomoći stvar rasvijetliti, a nikad ostati u neizvjesnosti.

Kad nestane vjere u živoga Boga, počne se razvijati praznovjerje. Čudna viđenja, gatanja, vračanja svake vrste. Vračarstvo je vrlo rašireno tamo, gdje je nestalo prave vjere.

Ufanje

Ufanje je nadnaravna krepost po kojoj od Boga očekujemo s čvrstim pouzdanjem njegovu milost na ovom svijetu i vječnu sreću na drugom svijetu (Rim 8,24-25). Nadamo se, ufamo se, jer nam je Bog dao

svoja obećanja i jer je Bog vjeran svojoj Riječi (1 Sol 5,24; Hebr 10,23-24).

Ufanje Crkve usredotočuje se posebno u očekivanju slavnog dolaska Isusova na kraju svijeta. Taj njegov dolazak zovemo Opći sud (Dj 1,11; 3,20).

Duboki razlog našeg ufanja jest neizmjerna Božja ljubav prema svojoj djeci. Poput svetoga Pavla možemo klicati od radosti na pomisao Kristova dolaska, koga očekujemo (1 Kor 15,54 i dalje).

Ljubav

Ljubav je nadnaravna krepost, kojom ljubimo Boga više nego išta drugo, a bližnjega kao same sebe iz ljubavi prema Bogu.

U duhu mnogih ljudi riječ ljubav označuje pruženi milodar siromahu, čin, koji ne košta ništa. Postoji umanjivanje pravog smisla »ljubavi«, koju kršćanin ne može prihvatiti. Ljubav znači ljubiti svom svojom dušom.

I. Prema Bogu

U Starom Zavjetu Bog je zapovijedio, da ga ljubimo iznad svega: »Samo je jedan Bog. Ljubi Boga svim srcem, svom dušom i svom snagom« (Pnz 6,4). Ali u Novom Zavjetu Isus obnavlja tu zapovijed na precizniji, točniji način. Farizej, učitelj zakona, pita Isusa, da ga iskuša: »Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakonu?«

Isus mu odgovara: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samog sebe. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci« (Mt 22,34-40).

Za Isusa ove dvije zapovijedi su nerazdvojive. Ne može se obdržavati jedna bez druge. Ne može se

pravo ljubiti Boga, ako se ne ljubi bližnjega. Sveti Pavao govorio je: »Kad ne bih imao ljubavi, bio bih ništa« (1 Kor 2,13).

Opslužujući zapovijedi pokazujemo Bogu da ga ljubimo. Isus je govorio: »Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi« (Iv 14,21).

Naša ljubav prema Bogu mora biti odgovor na Njegovu Ljubav, jer smo »upoznali ljubav, koju Bog ima prema nama i povjerovali joj« (1 Iv 4,16). Mi ljubimo Njega, jer je On nas prvi ljubio (Iv 4,19).

U stvari vjera, ufanje i ljubav tri su neraskidive oznake istog duhovnog ponašanja, koje Evanđelje katkad jednostavno nazivlje VJERA.

II. Prema bližnjemu

Sveti Ivan je napisao: »Rekne li tko: Ljubim Boga, a mrzi brata svoga, lažac je« (1 Iv 4,20). Ivan ponavlja nauku svoga Učitelja: »Ako, dakle, prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom: idi i najprije se izmiri s bratom, pa onda dođi i prinesi dar« (Mt 5,23-24).

Pravi kršćanin mora činiti dobro drugima, pa i onima, koji njega ne ljube, kao što Isus traži u prispodobi o dobrom Samaritancu: »Neki čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojnike, koji ga svukoše i izraniše, pa odoše, ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki židovski svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit, prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samaritanac, putujući, dođe do njega, vidje ga, sažali se, te mu pristupi i poveza rane, zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga postavi na svoje živinče, odvede ga u gostionicu i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: Pobrini se za nj. Ako što više potroši, kad se budem vraćao, isplatit ću ti. Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji

onomu, koji je upao među razbojnike? On odgovori: Onaj koji mu iskaza milosrđe. Na to mu Isus reče: Idi pa i ti čini tako« (Lk 10,30-35).

Primjer posebno vrijedan, jer su Židovi i Samaritanci bili međusobno neprijatelji!

Pravi kršćanin mora se žrtvovati za druge. Uoči svoje smrti Isus nas je obvezao na bratsku ljubav: »Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedni druge, kao što sam ja vas ljubio. Tako i vi ljubite jedni druge. Po tom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge« (Iv 13,34).

Treba dobro upamtiti Isusove riječi: »Kao što sam ja vas ljubio«.

Nikad ne možemo misliti da imamo dosta ljubavi. Ta riječ Isusova pokazuje uzor prave kršćanske ljubavi.

Naš bližnji, to su svi ljudi, pa i oni, koji nas ne ljube: »Ako ljubite one, koji vas ljube, kakvu ćete plaću imati? Zar i carinici ne čine tako? Ako jedino svoju braću pozdravljate, što izvanredno činite? Zar i pogani ne čine isto? Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski« (Mt 5,46-48).

Dakle, moramo opraštati zlo drugima, koje su nam učinili. Isus je to mnogo isticao. Potrebno je u djelo provoditi prispodobe, koje iznosi sveti Luka u 15. poglavlju svog Evanđelja. Tri prispodobe, te u Evanđelju svetog Mateja o nemilosrdnom dužniku (Mt 18,23-35).

Životno pravilo bratske ljubavi, koje se zove zlatno pravilo, Isus je ovako izrekao: »Što želite, da ljudi vama čine, činite i vi njima: tu je sav Zakon i proroci« (Mt 7,12).

Prava ljubav prema bližnjemu neodvojiva je od ljubavi prema Bogu.

Sveti Ivan reče: »Po ovom znamo da ljubimo djecu Božju: kad ljubimo Boga i zapovijedi njegove vršimo« (1 Iv 5,2).

Upamtimo Isusove riječi: »da svi budu jedno, da svijet uzvjeruje« (Iv 17,21). Taj prizor bratske ljubavi među kršćanima može nevjernike privesti Kristu.

Evanđelje Ljubavi mora proniknuti sav naš život.

Pravi kršćanin, koji ljubi Boga i koji ljubi braću, može pomoći drugima da upoznaju Krista. Takav kršćanin ima misionarsku, poslaničku dušu.

Isto tako pravi kršćanin želi poraditi na tome, da se svi ljudi oslobode od svake nepravde. Ljubav Kristova i njegove braće potiče kršćanina da sudjeluje u svim borbama za pravdu i mir među ljudima. 8,40-48; Lk 11,5-8; Rim 12,12).

Dvadesetdrugo poglavlje

MOLITVA

Moliti znači govoriti Bogu kao Ocu našem nebeskom. Molitva može biti poklonstvena, zahvaljujuća na dobročinstvima (1 Sol 5,18), molitva za oproštenje grijeha i zahvalna molitva. Molitvom pokazujemo Bogu svoju vjeru, ufanje i ljubav. Klanjati se Bogu znači priznati našu potpunu ovisnost o njemu. Može se moliti ili mišlju ili riječima, u kojima se izražavamo sami, kako nam naviru misli ili riječi. Ili sastavljenim molitvenim formulama, koje s pažnjom čitamo.

Molitva je dužnost, na koju je Isus često upućivao i opominjao. Isus je sam davao primjer, provodeći nekad po cijelu noć u molitvi.

Crkva nas pozivlje da molimo osobito izjutra i navečer, zatim u napastima, u nevoljama i opasnostima.

Moramo moliti za se i za druge, za žive i za mrtve.

Treba moliti pažljivo, ponizno poput carinika u evanđeoskoj prispodobi (Lk 18,9-14), s pouzdanjem u dobrotu Božju (Mk 11,23; Iv 1,5-8) i ustrajno (Lk 8,40-48; Lk 11,5-8; Rim 12,12).

»Treba uvijek moliti i nikad ne sustati«, rekao je Isus (Lk 18,1).

Kad molimo, Isus nas uvijek sluša.

Liturgija, bogoštovlje jest službena molitva Crkve, koja obavlja javni kult po Isusu Ocu nebeskom u zajednici s Duhom Svetim. Liturgija uprisutnjuje Pashalnu Tajnu i svake godine od Adventa do Božića, od Korizme do Uskrsa i Duhova pomaže da se

upozna od nedjelje do nedjelje sva povijest spasenja i sav Isusov život. Redovito učestvovanje u liturgiji prvi je i bezuvjetno potreban izvor pravog kršćanskog duha. II. Vat. Sabor podsjetio je na to u Konstituciji o Liturgiji.

Moliti ne znači samo govoriti Bogu, nego i slušati Boga. Osobito u tišini i samoći može se čuti što nam govori Bog u nutrini bez buke riječi.

Moliti znači i razmatrati, razmišljati o Bogu i čudesima njegove ljubavi. Tako se ostvaruje susret vjere s Ocem, s Kristom, s Duhom Svetim. Moliti ne znači samo zadivljujući pogled, što ga dižemo prema Bogu. Taj pogled ljubavi usmjeruje nas prema braći cijelog svijeta, osobito prema najsiromašnijima, najnesretnijima, prema onima, koji najviše trpe, te u punoj solidarnosti s njima potiče nas da od Boga molimo što više pravde, mira i ljubavi.

U svakoj religiji čovjek se molitvom obraća Bogu. Ali mi kršćani po molitvi se sjedinjujemo s Duhom Svetim, prisutnim u našim krštenim dušama, te u Njemu učestvujemo po Kristovu trajnom zauzimanju kod Oca. Dakle, naša se molitva penje do Oca! Kao i apostoli, molimo se Isusu da nas nauči moliti, a On nam odgovara: Kad molite, govorite: Oče naš!

U tome je bitna nauka. Treba nam se obraćati Bogu kao Ocu, koji nas ljubi. Koliki izvor pouzdanja u našim zemaljskim radostima, koliki izvor pomoći u danima kušnje! Bog je Otac, koji je sasvim blizu nama, koji nas bez prestanka gleda i koji nas želi dovesti k sebi.

On nam ne daje uvijek baš ono, što mi tražimo, jer njegovi pogledi na nas nisu uvijek kao naši, ali iako može izgledati da nam ne odgovara, on želi ostvariti što je bolje za naše duše.

»Dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja«, molimo u Očenašu. Izgovarajući te riječi, podlažemo se

njegovoj volji, a to je svaka prava molitva. Zato možemo moliti da nam dade kruh naš svagdanji i da nas oslobodi od zla.

Najbolja je molitva ona, koju nas je Isus naučio preko apostola:

Molitva Gospodnja, tj. Oče naš:
OČE NAŠ, KOJI JESI NA NEBESIMA,
SVETI SE IME TVOJE,
DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE,
BUDI VOLJA TVOJA,
KAKO NA NEBU TAKO I NA ZEMLJI.
KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS.
I OTPUSTI NAM DUGE NAŠE,
KAKO I MI OTPUŠTAMO DUŽNICIMA
NAŠIM, I NE UVEDI NAS U NAPAST,
NEGO IZBAVI NAS OD ZLA.
AMEN!

Dvadesettreće poglavlje

BOŽJE ZAPOVIJEDI

Prije svog odlaska k Ocu nebeskom, rekao je uskrsli Isus apostolima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Idite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, i učeći ih da čuvaju sve, što sam vam zapovjedio!« (Mt 28,19-20). Nije dosta samo vjerovati. Treba živjeti prema Evanđelju. Kršćanski moral, kršćansko ćudoređe jest posljedica, zaključak kršćanske vjere. Moramo živjeti kao »djeca Božja«. Veliki teolog sveti Toma Akvinski napisao je: »Dvostruki je elemenat u vjeri Evanđelja. Glavni je milost Duha Svega, koga smo primili s Krstom. Drugi je elemenat, drugotni, ustanovljen dokumentima vjere i zapovijedima, koje ravnaju vladanjem i ljudskim činima!« Već u Starom Zavjetu, Bog je po Mojsiju dao židovskom narodu Deset Zapovijedi (Pnz 5,6-21; Iz 1,2-17). Ove Zapovijedi opominju na temeljne zahtjeve ljudske savjesti. Možemo reći s književnikom Jacques Maritan-om: »Oni, koji vjeruju u Isusa Krista, podložni su zakonu Božjem, kao svjetlu na putu slobode«.

Isus je tražio, da se održavaju zapovijedi Božje. Jednog dana neki mladić dođe k njemu i upita ga: »Učitelju, koje mi dobro trebamo činiti da dobijemo život vječni?« Isus mu odgovori: »... Ako hoćeš ući u život, čuvaj zapovijedi!« Upita ga: Koje? Isus mu reče: »Ne ubij! Ne čini preljuba! Ne svjedoči lažno! Poštuj oca i majku! I ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe!« (Mt 19,17-19).

Evo Deset Božjih zapovijedi: JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ –

1. **Nemoj imati drugih bogova uz mene.**
2. **Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.**
4. **Poštuj oca i majku, da dugo živiš i da ti dobor bude na Zemlji.**
5. **Ne ubij.**
6. **Ne sagriješi bludno.**
7. **Ne ukradi.**
8. **Ne reci lažna svjedočanstva.**
9. **Ne poželi tuđeg ženidbenog druga.**
10. **Ne poželi nikakve tuđe stvari.**

Ali iznad ovih Zapovijedi Isus ističe Zakon Ljubavi: Ljubiti Boga i bližnjega svoga (Vidi: Mk 12, 28-34).

»Čuli ste da je rečeno: Ljubi svoga bližnjega, a mrzi neprijatelja. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje, molite za one, koji vas progone, da budete sinovi svoga Oca, koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima, i da kiša pada pravednicima i nepravednicima. Jer ako ljubite one, koji vas ljube, kakva li vam plaća? Zar to isto ne čine i carinici? I ako pozdravljate samo braću, što osobito činite? Zar to isto ne čine i pogani? Budite, dakle, savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!« (Mt 5,43-48).

Velika zapovijed, u kojoj je Isus sažeo sav svoj zakon ljubavi, jest zapovijed ljubavi: Ljubi gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom, i ljubi bližnjega kao samog sebe!«

»Neka u vama bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu«, govorio je sveti Pavao Filipljanima (Fil 2,5). Bitno pravilo kršćanskog vladanja jest nasljedovati Isusa u ljubavi, koja se pokazuje prije svega u darivanju sebe Bogu i drugima. Tako smo po Duhu Svetom pozvani da u sebi ostvarujemo sličnost Kristu.

Poslušnost tim zapovijedima potrebna je kršćaninu, da ne propadne i da se ne izloži vječnom prokletstvu, odbačenju, vječnoj osudi. Charles de Foucauld reče: »Nema boljeg oblika ljubavi od poslušnosti!«

U svako ljudsko biće Bog je usadio savjest: »Naredbe božanskog zakona čovjek prima i prihvaća posredstvom svoje savjesti. Tu savjest mora vjerno slijediti u svemu svom djelovanju, da dođe do Boga, do svog cilja. Ne smije se, dakle, siliti da radi protiv svoje savjesti, ali se ne smije ni priječiti da radi po svojoj savjesti, osobito u vjerskoj stvari...« (II. Vat. Sabor, *Deklaracija o vjerskoj slobodi*, br. 3).

Prva zapovijed: **Bogoštovlje**

Klanjati se Bogu i ljubiti ga iznad svega!

Privatno bogoštovlje. Prva zapovijed naređuje nam da se klanjamo Bogu i da ljubimo Boga.

Klanjati se Bogu znači iskazivati mu čast, koja mu pripada kao Stvoritelju i vrhovnom Gospodaru svih stvari.

U Evanđelju Isus preuzimlje riječi iz St. Zavjeta (Pnz 6,13) i veli: »Klanjaj se Gospodinu Bogu svome i njemu jedinom služi!« (Mt 4,10). Ali cjelokupno Evanđelje uči nas, da naše klanjanje mora uvijek biti proniknuto sinovskom ljubavlju prema Onome, koji nas ljubi kao svoju djecu.

Dužni smo se klanjati svakoj Osobi Presvetog Trojstva.

Ne klanjamo se Djevici Mariji, nego je častimo kao Majku Božju i njoj se molimo s pouzdanjem.

Častimo i Svece, jer su i oni Božji prijatelji.

Javno Bogoštovlje. Bogu dugujemo javno Bogoštovlje, a ne samo privatno. U Svetoj Liturgiji, javnom Bogoštovlju klanjamo se Bogu u ime Crkve.

To se čini u slavljenju Euharistije i u ostalim Sakramentima. Ono što Crkva slavi u Bogoštovlju, uvijek je Pashalna Tajna Krista, našeg Spasitelja. Po Kristu, u Duhu Svetom, Crkva prikazuje svoju molitvu Ocu nebeskom.

Isus je rekao: »Gdje su dvojica ili trojica skupljena u moje ime, tu sam i ja među njima« (Mt 18,20).

Druga Zapovijed: **Poštivanje Božjeg imena**

Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud!

Druga Božja zapovijed zabranjuje nam psovati, huliti na Boga, zaklinjati se, zavjete ne ispunjavati.

Psovati znači izgovarati pogrdne riječi protiv Boga, protiv vjere ili protiv svetaca Božjih. Zaklinjati se znači uzimati Boga za svjedoka. Uzalud se zaklinjati znači uzimati Boga za svjedoka za nevrijedne stvari ili za lažne stvari.

Zavjetovati znači obećati nešto Bogu s nakanom da se obavezujemo pod grijeh.

Ako imamo pravi osjećaj prema Bogu, naša sinovska ljubav prema njemu mora nas proniknuti dubokim poštovanjem. Uvijek nam mora biti teško, kad čujemo da se ružno govori o Bogu.

Treća Zapovijed: **Svetkovanje nedjelje**

Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!

Treća Božja zapovijed traži od svakog katolika, da posveti dan Gospodnji, tj. nedjelju!

Kod Židova se slavila subota kao dan Gospodnji, ali kod kršćana je dan Gospodnji nedjelja, kad je Isus uskrsnuo od mrtvih. Svake nedjelje zapravo slavi se Uskrs. Crkva Božju zapovijed o danu Gospodnjem određuje za vjernike da sudjeluju u nedjeljnoj Misi.

Nedjelja je i dan odmora. Nedjeljom Crkva naređuje, da se ne rade teški poslovi.

Svetkovanje nedjelje ističe već sveti Pavao (1 Kor 16,2) i sveti Luka u Djelima Apostolskim (Dj 20,7). O tom svetkovanju govori i II. Vat. Sabor.

Četvrta Zapovijed: **Obiteljske dužnosti**

Poštuj oca i majku, da dugo živiš i da ti dobro bude na zemlji!

Poštovati oca i majku znači ljubiti ih, poštivati ih, slušati ih i pomagati. Ne bi zadovoljilo dijete tim dužnostima, ako bi uskratilo pomoć roditeljima u slučaju siromaštva, slabosti ili bolesti ili starosti. Ne samo u materijalnom pogledu nego i u vjerskom.

Ljubav prema roditeljima je dužnost. Međutim, Isus je rekao: »Tko ljubi oca svoga ili majku svoju više nego mene, nije me dostojan!« (Mt 10,37). Bog je i iznad samih roditelja.

Obično se uz ovu zapovijed povezuju i dužnosti roditelja prema svojoj djeci. Dužni su ih krstiti čim se rode, kršćanski ih odgajati, izgrađivati njihov karakter i davati im uzoran primjer u svemu. Prvi vjerski odgoj, kojega roditelji trebaju pružiti svojoj djeci prije vjeronauka u školi ili u crkvi, već smo rekli nenadomjestiv je temelj za sav budući život.

Svi su ljudi članovi obitelji djece Božje. Prema svim ljudima trebamo se odnositi tako, da sve ljubimo, da izbjegavamo svaki osjećaj odbojnosti prema drugim narodima.

Moramo nastojati da se stvore zakoni, koji će svakome osigurati sredstva da dolično živi, te poštivati dostojanstvo svakog čovjeka. Moramo raditi na učvršćenju mira u svijetu. Pomagati napredak zemalja na putu razvitka.

Jedan od najstarijih kršćanskih dokumenata, »Poslanica Diognetu«, veli za kršćane: »Cjelokupno inozemstvo njihova je domovima, i sva njihova domovina jest inozemstvo... Provode život na zemlji, ali oni su građani neba... Oni ljube sve ljude...«

Peta Zapovijed: **Poštivanje života**

Ne ubij!

Peta Božja zapovijed zabranjuje sve, što može nanijeti štetu životu tijela i duše. Nama samima i bližnjemu.

Dopušteno je raniti ili ubiti nepravednog napadača, ako drukčije ne možemo spasiti vlastiti život.

Samoubojstvo, kojim se promišljeno oduzimlje vlastiti život, teški je smrtni grijeh. Ako se izvrši u stanju poremećenosti uma u potpunosti, ne može biti odgovornosti za taj čin.

Treba poštivati sav život. II. Vat Sabor veli: »Već od začeća treba najbrižnije štititi život. Pobačaj i čedomorstvo užasni su zločini« (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 51). Zločin je i eutanazija, po kojoj se zadaje smrt starcima i bolesnicima. Zločini su i torture – mučenja, sakaćenje, psihološke prisile. Sve što vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kao što su neljudski uvjeti života, proizvoljna hapšenja, deportacije, ropstvo, prostitucija, trgovina bijelim robljem i mladeži, nedostojni uvjeti rada... (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 27).

Može se nanijeti šteta i duši ljudskoj sablaznima, zavođenjem drugoga na grijeh riječima, činima ili spisima-knjigama. Tko nanese drugome veliku štetu zavođenjem i sablaznima, može teško, smrtno sagriješiti. Isus je govorio: »Teško onome, po kome dolazi sablazan« (Mt 18,7). O miru i ratu, vidi pogl. 25, »Crkva u suvremenom svijetu«.

Šesta i deveta Zapovijed: **Čistoća**

Ne sagriješi bludno!

Kršćanin koji zaista ljubi Krista i koji zna da je naše tijelo po Kristu postalo hram Duha Svetoga, treba poštivati tu Božju prisutnost. Iz ljubavi prema Bogu, prema Spasitelju! To poštivanje vlastitog tijela

i tuđega zahtijeva napor, jer seksualni nagon postoji u svakom ljudskom biću i vrlo je jak.

Isus je rekao: »Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njom učinio preljub u srcu« (Mt 5,28). Nesvojevoljna nečista misao nije grijeh. Sveti Pavao pisao je: »Bludnost i svaka nečistoća ili pohlepa neka se i ne spominje među vama, kako dolikuje svetima« (Ef 5,3).

Isti sveti Pavao, nadahnut Evanđeljem, napisao je: »Doista, ovo je volja Božja: vaše posvećenje da se uzdržavate od bludnosti, da svatko od vas zna svoje tijelo posjedovati u svetosti i poštovanju, a ne u pohotnoj strasti kao pogani, koji ne poznaju Boga« (1 Sol 4,3-5). Ako je po Krstu naše tijelo posvećeno prisutnošću Duha Svetoga, onda »nije tijelo za bludnost, nego za Gospodina« (1 Kor 6,13). Poslušajmo svetog Pavla: »Ne varajte se! Ni bludnici, ni idolo-poklonici, ni preljubnici, ni mekoputnici, ni pijanice, ni psovači, ni razbojnici, neće baštiniti kraljevstva Božjega« (1 Kor 6,9-10; Rim 1,24-27).

Krepost čistoće, traži pravu disciplinu, stegu, nadzor u svagdanjem životu, da duh i srce ostanu slobodni od tjelesnih strasti i nagnuća. Zato, tko ljubi Isusa Spasitelja i svoju dušu, ulagat će marljivo potrebne žrtve.

Isus nam je rekao: »Ako te desno oko sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. Bolje je da ti propadne jedan dio tijela, nego da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao« (Mt 5,29).

Isus ne želi reći, da treba uzeti nož i iskopati oko. Želi reći, ako u našem životu postoji neka osoba, stvar ili navika, ili prijateljstvo, a za nas uzrok teškog grijeha, treba imati hrabrosti, da se svega toga otresemo, da se od svega toga otkinemo, da se od svega toga oslobodimo i udaljimo, pa makar koliko nas stajalo muke zbog toga, jer sve to bolje je odbaciti, nego biti osuđen u vječni pakao.

Sveti Pavao u tom pogledu uspoređuje položaj kršćana položaju atleta, koji se lišavaju mnogih stvari spremno i svojevoljno, kako bi postigli prolaznu nagradu. A kršćani svojom borbom i disciplinom postići će vječnu nagradu. U tom smislu sveti Pavao iznosi svoj osobni primjer: »Krotim svoje tijelo i zarobljavam ga da, pošto sam drugima propovijedao, sam ne budem odbačen« (1 Kor 9,27).

Ali čistoća ima i svoju, posebnu pozitivnu stranu, koja se ne smije zaboraviti. Ta krepost čini nas osjetljivima na duhovne stvari. »Blago onima koji su čista srca, reče Isus, jer će Boga gledati« (Mt 5,8).

Oni, koji puste da ih zarobi nečistoća, postaju robovi svojih strasti. Čistoća daje slobodu!

Sedma i deseta Zapovijed: **Poštivanje tuđeg vlasništva**

Ne ukradi! Ne poželi nikakve tuđe stvari!

Sedma i deseta zapovijed zabranjuju oduzeti, oteti, zadržati, oštetiti i nepravedno poželjeti bilo što, što pripada drugome, bližnjemu (1 Sol 4,6-25). Vidi: 1 Kor 6,10).

Zemaljska je dobra Bog stvorio, da služe svim ljudima. Ta dobra pripadaju onima, koji ih zakonito posjeduju. Ali ne smiju se tim dobrima služiti na sebičan način.

O društvenoj pravdi vidi pogl. 25. »*Crkva u suvremenom svijetu*« Dobro je znati što Crkva naučava o tome. Njezina nauka izložena je u Enciklikama Pape Ivana XXIII. »*Mater et Magistra*«, te »*Pacem in terris*«, Zatim u Enciklici Pape Pavla VI. »Razvitak naroda«, pa u poglavljima 3, 4 i 5. Saborske konstitucije »*Crkva u suvremenom svijetu*« To su dokumenti, koje bi katolici trebali pažljivo proučavati.

Osma Zapovijed: **Poštivanje istine**

Ne reci lažna svjedočanstva!

Osma Zapovijed zabranjuje lagati, krivo svjedočiti, štetu nanositi dobrom glasu bližnjega (Ef 4,25).

Lagati znači govoriti protiv svoje misli s nakanom drugoga prevariti. Bližnjemu se može nanijeti šteta klevetom, kad se na nekoga iznosi nešto neistinito. Ili ogovaranjem kad se bez potrebe iznose tuđe mane ili grijesi (Jak 4,11).

Suditi nepromišljeno znači zlo misliti o drugima bez dostatna razloga. Tko drugome nanese štetu ogovaranjem i klevetanjem, treba nadoknaditi pričinjenu štetu.

CRKVENE ZAPOVIJEDI

Crkvene zapovijedi jesu točnije i jasnije odredbe, koje Crkva donosi da nam pomogne bolje spoznati, kako ćemo neku Božju zapovijed provoditi u životu.

Božje zapovijedi naređuju da se moramo klanjati Bogu, da mu se moramo moliti, i »posvetiti« dan Gospodnji, Crkva nam naređuje da moramo sudjelovati u Euharistijskoj Žrtvi, u Svetoj Misi svake nedjelje i u neke zapovijedane blagdane.

Drugi Vat. Sabor opominje kršćane u vezi s nedjeljom ovako: Crkva svetkuje uskrsnu tajnu svakog nedjeljnog dana, koji se s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. To biva prema apostolskoj predaji, koja potječe od samog dana uskrsnuća Kristova. Toga su dana vjernici dužni sastati se zajedno, da slušaju riječ Božju i da sudjelujući kod Euharistije obave spomen-čin muke, uskrsnuća i proslave Gospodina Isusa, te da zahvaljuju Bogu, koji ih je »uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodio za živu nadu« (1 Pt 3). Stoga je nedjelja prvotan blagdan, koji se ima predlagati i uporno

preporučivati vjerničkoj pobožnosti, da bude i dan radosti i počinka od posla. Neka joj se druga slavlja, osim doista najznačajnijih, ne pretpostavljaju, jer je nedjelja temelj i jezgra čitave liturgijske godine« (*Konstitucija o liturgiji*, br. 106).

Isus je govorio i o potrebi Pričesti (Iv 6,48-51). Crkva naređuje da se kršćanin mora najmanje jednom na godinu pričestiti i to u uskrsno vrijeme. Djeca se pričešćuju, kad dođu do razuma i kad se dostatno priprave za to.

Isus je zahtijevao i obraćenje od grijeha, tražio je i traži ispovijed. Crkva naređuje da se kršćanin treba ispovijediti barem jednom godišnje.

Isus je govorio i o pokori za grijehe. Crkva traži od vjernika po najnovijim propisima post (samo jednom do sitosti jesti) i nemrs na Čistu Srijedu i na Veliki – Sveti Petak. Čista srijeda je početak Korizme, a Sveti Petak jest dan muke i smrti Isusove na križu. Zakon posta obvezuje od 18. do 60. godine, ako zdravlje i prilike dopuštaju.

Svakog petka Crkva pozivlje kršćane da izaberu vrstu pokore. Post u petke kroz godinu, ili uskratu pića, pušenja, davanje materijalne pomoći siromasima. U korizmene petke Crkva traži da se ne jede mesna hrana.

NEDJELJNA MISA

Od prvih kršćanskih vremena, kršćani su se, kako smo vidjeli sakupljali svake nedjelje da proslave Kristovo Uskrsnuće. To su činili u radosti sudjelujući kod Euharistijske Žrtve, po kojoj se uskrsli Krist uprisutnjuje stvarno među nama. Kršćani su se uvijek okupljali nedjeljom oko Uskrslog Krista. Nisu to zanemarivali ni u najžešćim progonima. Ginuli su za to svoje uvjerenje i ljubav prema Kristu. Skupljeni oko Krista uskrslog slušali su čitanja iz svetog Pisma i tumačenje svećenika za vrijeme Mise. To je priprava na Bogoslužje Žrtve. Posvetom kruha i vina, Pretvorbom u Tijelo i Krv Kristovu, Isus Krist je među vjernicima. Pod Misom prikazujemo Ocu nebeskom Isusa Krista, našeg Spasitelja, a prikazujemo s Njim i sebe sjedinjujući s Božanskom Žrtvom žrtvu svagdanjeg života s poslovima, radostima, žalostima, mukama i patnjama. U Pričesti nam se daruje uskrsli Krist.

Nedjeljno okupljanje vjernika jest okupljanje djece Božje, koja su u druge dane raspršena svuda zbog različitih dužnosti. Nedjeljom se skupljaju, da zajedno kao posvojena djeca budu uz Krista. Da čuju Kristovu nauku i da se okrijepe živim Kristom. Nedjelja je sedmični Uskrs. Krist, pobijedivši smrt i grijeh, uz nas je kao Pobjednik. Duhovna radost treba napuniti svakog kršćanina svake nedjelje oko Kristova Žrtvenika. Kao u prvo kršćansko vrijeme! U prva kršćanska vremena kršćani su rado dolazili na Misu bez posebne crkvene naredbe ili poziva. Iz ljubavi! Iz želje, da se duhovno obogate! Okrijepe! Kad je žar kod kršćana oslabio, kad su u vjeri popustili, onda je Crkva naredila dolazak k Misi pod

grijeh, kao što majka djeci naređuje da uzimlju hranu, koja im je potrebna.

Ako smo svjesni da je Misa veliki dar Božji za naše duhovno dobro, dolazit ćemo svake nedjelje rado i nećemo to smatrati teretom. Zar pravo dijete smatra teretom doći k ocu i majci?! Teška je obaveza nedjeljom biti na Misi! Slušajmo Crkvu, kad nas pozivlje svojim zapovijedima da slijedimo Krista, da ljubimo Krista. Tko sluša Crkvu, sluša Krista!

Dvadesetčetvrto poglavlje

KRŠĆANSKI ŽIVOT

Mi kršćani moramo prije svega živjeti u vjeri, živjeti po vjeri. U vjeri u Oca nebeskoga, koji nas ljubi kao svoju djecu. U vjeri u Isusa Krista, koji je umro i uskrsnuo za nas. U vjeri u Duha Svetoga, koga smo primili u svetom Krstu i koji živi u nama. To je vjera, koja nam pomaže da živimo u trajnoj zahvalnosti za tolika čudesa, koja je Bog učinio za nas. Moramo u isto vrijeme živjeti u Ljubavi. Moramo nastojati ostvariti veliku poruku Kristovu: sinovsku ljubav prema Ocu nebeskom i pravu ljubav prema svoj našoj braći ljudskoj bez izuzetka. Isus je rekao da je to znak, po kojem će nas svijet upoznati da smo Njegovi učenici. To je velika Kristova zapovijed, kojoj su druge primjene i posljedica.

Naša ljubav prema našoj braći mora se pokazati našom brigom da budemo puni pažnje i poštovanja prema svima, da ih primamo u bratskom duhu i saslušamo u potrebi. Ljubav nas nagoni da pomažemo ljude u nevolji, da nastojimo našu braću osloboditi od svih nepravdi.

Prema tumačenju sv. Pavla u pogl. 13. svoje prve Poslanice Korinćanima, prava je ljubav ponizna, uslužna, nezavidna, nesebična, puna blagosti i strpljivosti. Bez nje nikakva druga krepost nema vrijednosti, jer je ljubav najveća od sviju. U ljubavi bratskoj, u ljubavi prema Bogu kršćansko je savršenstvo.

Moramo živjeti u nadi, ufanju. Naše ufanje jest potpuno pouzdanje u dobrotu našeg Oca nebeskog, potpuno pouzdanje u Krista, koji nam je bez ikakve naše zasluge dao da imamo udjela u njegovom djelu

spasenja. Pouzdanje, trajno pouzdanje u Duha Svetoga, prisutnoga u nama, koji želi da nas svaki dan sve više povezuje s Presvetim Trojstvom.

Duh Sveti neprestano nam pruža svjetlo i snagu, kako bi mogli svaki dan odbijati sve što se protivi Bogu. To ćemo činiti uzdajući se potpuno u Providnost Oca nebeskoga čineći sve po volji Božjoj, koju upoznajemo iz Evanđelja, koje nam tumači Kristova Crkva. Poslušnost Duhu Svetom pomoći će nam da budemo u svemu životu, obiteljskom i društvenom, pravi svjedoci Kristovi.

Bez prestanka moramo moliti, jer sve milosti dolaze od Boga. U isto vrijeme, dok molimo, trebamo i raditi svim snagama, jer se Kraljevstvo silom osvaja, trudom, radom, mukom, djelovanjem koje ne smije prestati. Posvetiteljsko Božje djelovanje ne izvršuje se samo prisutnošću Duha Svetog u našim krštenim dušama, nego i po drugim Sakramentima, posebno po Euharistiji. Svaka sveta Misa čudo je milosti. Kršćanin, koji je toga svjestan, sudjelovat će kod misne Žrtve, i često, kad god može, primati u Pričesti uskrsloga Krista. U povezanosti s Kristom, moći ćemo crpsti na samom Izvoru duha Ljubavi.

Ali svaki kršćanin brzo opaža, unatoć svojih želja, da je slab pred mnogim napastima. Sakrament Pokore, ako smo bili slabi i pogriješili, dat će nam pomoć Božju, da se pomirimo s Bogom, koji skrušenom grješniku oprašta grijehe. Ne smijemo biti naivni. Kršćanin se mora uvijek obraćati Bogu, Kristu. Život kršćanina mora biti život obraćenja, trajnog obraćenja.

Na putu prema nebu, u našu »obećanu zemlju« ne putujemo sami, svaki za se. Krstom smo postali članovi Crkve, »Mističnog, Tajanstvenog Tijela«, nevidljivog, ali stvarnog, kojega je Krist glava, a svaki od nas živi član.

Naša misao mora biti misao članova, koji žele raditi za Kraljevstvo Božje sa svim kršćanima.

Naše djelovanje mora biti zajedničko s drugima!

Naša molitva mora biti molitva članova Crkve. Molitva, koja se uvijek upućuje »Našem Ocu« zajedno sa svom braćom.

Pravi katolik živi sjedinjen u misli i molitvi s Papom, Ocem svega Božjeg naroda. Živi u zajedništvu s biskupom, mjesnim predstavnikom Isusa Krista za širenje Evanđelja i posvećenje sviju. Pravi katolik sudjeluje u radu i brizi, u radosti i kušnji opće Crkve, živi sa svojim vremenom sa svim nastojanjima i svim nadama današnjih ljudi. Ali ne smije se privezati samo za zemlju, nego mora stalno gledati prema vječnoj Sreći, za koju nas je Bog stvorio. Znamo da će jednog dana Krist doći sa svojom slavom i silom. S njim ćemo uskrsnuti! Trpljenje i smrt bit će konačno pobijeđeni. Eto, to mi kršćani očekujemo. U duhu već živimo u Raju, koji nam je obećan. Nemamo još rajskog viđenja. Ali duboka radost već ispunja naša srca. Na putu smo prema Božjoj sreći.

Dvadesetpeto poglavlje

CRKVA U DANAŠNJEM SVIJETU

»Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema uistinu ljudskoga, a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu«. Tako počinje jedan od najvažnijih dokumenata Drugog Vatikanskog Sabora: »*Pastoralna Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*«. Te riječi upravljene su ljudima svega svijeta.

Tu je Crkva željela u svjetlu Evanđelja objasniti neke velike probleme, koji se nameću ljudima.

Crkva se obraća ne samo kršćanima, nego svim ljudima dobre volje, jer znade da u svakom srcu djeluje nevidljivo milost Božja.

Crkva podsjeća da je Bog htio da svi ljudi sačinjavaju samo jednu ljudsku obitelj i da se međusobno vladaju kao braća. Svi su pozvani jednoj jedinoj pravoj svrsi, samom Bogu. (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 24).

Prava svake ljudske osobe

Crkva ne propovijeda ljudima samo o njihovim dužnostima, nego brani i njihova prava. »Svako ljudsko biće je osoba, tj. narav s razumom i slobodnom voljom« (Ivan XXIII: *Mir na zemlji,* br. 3).

Čovjek je stvoren da živi u društvu, ali ljudska osoba jest i mora biti princip, početak, razlog i svrha svih institucija. (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 25). Crkva ističe uzvišeno dostojanstvo ljudske osobe. Osoba nadilazi sve stvari i njezina su

prava i dužnosti univerzalna i nepovrediva. Treba, dakle, učiniti pristupačnim čovjeku sve ono, što mu je potrebno da živi uistinu ljudskim životom, kao što su hrana, odjeća, pravo na slobodan izbor životnog zvanja i na osnivanje obitelji, pravo na odgoj, na rad, na dobar glas i poštivanje, na potrebnu informiranost, pravo da radi prema ispravnoj normi svoje savjesti, pravo na zaštitu sfere privatnog života, te na opravdanu slobodu i na religioznom području (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 26). Čovjek ima pravo na osiguranje u slučaju bolesti, invaliditeta, udovištva, starosti, nezaposlenosti i svaki put kad je lišen sredstava za život u okolnostima, koje nisu ovisne o njegovoj volji (Ivan XXIII, *Mir na zemlji,* br. 4).

»Budući da su svi ljudi razumnom dušom i stvoreni na sliku Božju, iste naravi i istog porijekla, i jer svi, od Krista otkupljeni, imaju isti poziv i isto božansko određenje, treba da im se sve više priznaje temeljna jednakost sviju. (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 29). Svaka diskriminacija u temeljnim pravima osobe na društvenom ili kulturnom polju, ili zbog spola, rase, boje kože, društvenog položaja, jezika ili religije mora se prevladati i ukloniti, jer se protivi Božjoj nakani (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 29). Sve što se protivi samom životu, kao što je ubojstvo bilo koje vrste, genocidi, pobačaji, eutanazija, pa i svojevoljno samoubojstvo. Sve što povređuje integritet ljudske osobe, kao što su sakaćenje, tjelesna i moralna mučenja, psihološke prisile. Sve što vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kao što su neljudski uvjeti života, proizvoljna hapšenja, deportacije, ropstvo, prostitucija, trgovina bijelim robljem i mladeži. Zatim nedostojni uvjeti rada, gdje se s radnicima ne postupa kao sa slobodnim i odgovornim osobama, nego kao s prostim sredstvima zarade. Svi ti i slični postupci bez sumnje su sramotni

već sami po sebi (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 27).

Sabor podsjeća da javne i privatne institucije trebaju služiti da poboljšaju uvjete ljudskog života, da svaki čovjek vrši svoju dužnost ljubavi. Glavna dužnost današnjeg čovjeka jest u društvenoj solidarnosti.

»Za vjernike je jedno sigurno: pojedinačna i kolektivna ljudska djelatnost, taj divovski napor, kojim ljudi tijekom vjekova nastoje poboljšati svoje životne uvjete, promatran sam u sebi, odgovara Božjoj zamisli. Čovjek, stvoren na sliku Božju, primio je nalog da sebi podloži zemlju sa svim što ona sadrži, da upravlja svijetom u pravednosti i svetosti...« (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 34). I u samom svagdanjem radu Crkva vidi nastavak djela Stvoriteljeva. Uostalom, čovjek vrijedi više po onome, što on jest, nego po onome što on ima (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 35). Isto tako sve ono, što ljudi čine da se postigne veća pravda, šire bratstvo i čovječnije uređenje u društvenim odnosima, vrijedi više nego sam tehnički napredak (*Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 35). Vjera i znanost ne mogu biti u suprotnosti. Na svim poljima znanstvenog istraživanja neće nikad doći do protivljenja vjeri (Vidi: *Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 36).

Krist djeluje u ljudskom srcu po Duhu Svetom da se usmjeri i utvrdi u plemenitosti, koja ga navodi da poboljšava uvjete života i u tom smislu podloži svu zemlju.

Crkva u svijetu

Crkva po svjetlu Evanđelja, koje ona projicira na svijet, uzdiže dostojanstvo ljudske osobe, učvršćuje koheziju društva, proniče ljudsku djelatnost

višim smislom i tako pridonosi sve više humaniziranju ljudske obitelji. U isto vrijeme Crkva otkriva čovjeku smisao njegova vlastita života i podsjeća ga da nijedan ljudski zakon ne može osigurati dostojanstvo čovjeka kao što čini Crkva (Vidi: *Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 40-41). Kako nije povezana ni s jednom pojedinačnom kulturom, ni sa bilo kojim političkim sistemom, ekonomskim ili socijalnim, po toj univerzalnosti Crkva može biti veza među različitim narodima, koje pozivlje da nadvladaju sve nesuglasice među narodima i rasama.

Crkva potiče kršćane da vjerno vrše zemaljsku zadaću, izbjegavajući brižno rastavu vjere od života.

Obitelj

Obitelj je temelj društva. Obitelj je zajednica života i ljubavi, koju je utemeljio Stvoritelj i dao joj svoje vlastite zakone. Ona je osnovana osobnim, slobodnim i neopozivim pristankom bračnih drugova, koji su sjedinjeni brakom.

Zbog dobra bračnih drugova, djece i samog društva, ta sveta bračna veza jest nerazrješiva po volji Kristovoj. Samo smrt može rastaviti bračne drugove. Krist stanuje s bračnim kršćanskim supruzima, kako bi oni mogli ljubiti se iskreno u trajnoj vjernosti. Prava ljubav između muža i žene nadilazi jednostavnu erotsku sklonost i želi dobro ljubljenoj osobi kao i svoju pravu sreću. To se izriče osobito u činima, koji ostvaruju intimnu vezu supružnika, a koji su čini pošteni i dostojni.

U dužnosti je supružnika da prenose život i da odgajaju djecu, oni su suradnici Boga Stvoritelja. Odgoj djece traži od njih pažljivu suradnju. Bez solidnih obitelji društvo ide k svojoj propasti. Crkva pozivlje građanske vlasti, da promiču pravu politi-

ku obitelji u vidu zajedničkog dobra sveopćeg čovječanstva.

Razvitak kulture

U času, kad se u svijetu rađa novi humanizam, u kojem se čovjek definira prije svega po odgovornosti prema ljudskoj braći i cjelokupnoj povijesti (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 55), treba se sjetiti, da ljudska osoba po kulturi dolazi do prave i potpune čovječnosti (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 53). Crkva zahtijeva pravu slobodu, da bi se mogla razvijati, i zakonitu mogućnost da samostalno djeluje prema vlastitim načelima (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 59).

Posebna zadaća se nameće osobito u naše vrijeme da se bore kako bi oslobodili ljude od bijede neznanja, da pomogne svima upoznati pravo na kulturu i osigura njezina ostvarenja bez razlike na rasu, spol, narod, religiju i socijalni položaj.

Ekonomski i socijalni poredak

Socijalna nauka Crkve jest sam Dekalog (Deset Božjih Zapovijedi) i Evanđelje primjenjeno na različite epohe i društvene prilike. Crkva nije povezana s bilo kojim ekonomskim ili političkim režimom. Evo što Crkva o tome naučava:

Privatno vlasništvo naravno je pravo, koje se odnosi i na produktivna dobra i koje se mora promatrati kao životni prostor obitelji. Ali privatno vlasništvo ima i društvenu funkciju, jer Bog je odredio zemlju i svi bi bili opskrbljeni dobrima prema pravednosti i ljubavi (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 69). Pravo privatnog vlasništva nije apsolutno pravo. Pravo svakom čovjeku da se služi potrebnim materijalnim dobrima nad svakim je ekonomskim i privatnim pravom. Prema kršćanskom shvaćanju privatno pravo, privatno vlasništvo ne znači da se vlasnik smije njim služiti kao neovisni gospodar, nego kao blagajnik, koji mora o svemu polagati račun Gospodaru svih stvari.

Isti Sabor kaže: »Pravo na privatno vlasništvo ne protivi se pravu različitih oblika društvenog vlasništva. Prijenos dobara u društveno vlasništvo može vršiti samo nadležna vlast prema zahtjevima općeg dobra i njegovim granicama uz pravednu nadoknadu. Osim toga, na javnu vlast spada da predusretne da ne bi tko zloupotrijebio privatno vlasništvo protiv općeg dobra« (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 71).

»Ekonomski se rast ne smije prepustiti niti samo mehaničkom tijeku ekonomske djelatnosti pojedinaca niti samo moći javne vlasti. Treba stoga smatrati zabludom isto tako one nauke, koje se u ime krivog pojma slobode opiru potrebnim reformama kao i one, koje temeljna prava pojedinih osoba i skupina žrtvuju kolektivnoj organizaciji proizvodnje« (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 65). Rad treba tako nagrađivati, da se čovjeku osiguraju sredstva za dostojno materijalno, društveno, kulturno i duhovno življenje svoje i svojih (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu,* br. 67).

Crkva i politička zajednica

Crkva, kojoj je dužnost brinuti se za duhovno dobro vjernika, ne veže se ni za bilo koji politički sistem, i neovisna je od političke vlasti. Propovijedajući Evanđelje svima, Crkva radi tako da zavlada pravda i mir među ljudima. Ne traži od građanske vlasti ništa drugo nego slobodu propovijedanja kršćanske vjere, izlaganje svoje društvene nauke, do-

nošenje svog moralnog suda o temeljnim pravima ljudske osobe, i vršenja poslanstva među ljudima.

Za mir u svijetu

Mir nije samo odsutnost rata. Mir je u pravdi, u poštivanju drugih ljudi i drugih naroda. Kršćani moraju raditi sa svima da se uspostavi mir svuda. Da se izgradi mir, prvi je uvjet da se uklone uzroci nesloge među ljudima: nepravde, nejednakosti u ekonomskom pogledu, duh dominacije, prezir osoba, zavist, nepovjerenje, oholost i druge egoističke strasti (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 83). Svi se kršćani pozivlju, da se provodeći u život istinu u ljubavi (Ef 4,15) ujedine sa svim mirotvornim ljudima, da bi izmolili i izgradili mir (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 79).

Sabor veli: »Svaki ratni čin, koji ide za uništenjem čitavih gradova ili prostranih krajeva zajedno s njihovim stanovništvom bez razlike jest zločin protiv Boga i protiv samog čovjeka, što treba odlučno i bez oklijevanja osuditi« (*Konst. o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 80). Sa svim ljudima dobre volje, kršćani trebaju raditi da se neprestano usavršavaju već postojeće međunarodne organizacije, kako bi se stvorila organizacija prave ljudske zajednice među svim narodima.

SADRŽAJ

* * *

Naš poznati prevodilac Dr. SREĆKO BOŠNJAK obogatio je naše čitateljstvo nizom lijepih knjiga kako se vidi iz slijedećeg popisa:

1. **Sveti Jeronim kao Učitelj kršćanskog morala** (Rasprodano)
2. **Tajna sakramenta ženidbe** (Rasprodano)
3. Dr. Levičnik, **Propovijedi o Gospinim litanijama** – Prijevod sa slovenskog (Rasprodano)
4. Fernand Lelotte, **Mladež pred Bogom** – Prijevod s francuskog (Rasprodano)
5. Fernand Lelotte, **Za tebe, djevojko** – Prijevod s francuskog (Rasprodano)
6. Fernand Lelotte, **Za tebe, mladiću** – Prijevod s francuskog (Narudžbe: Hrv. Knjiž. Društvo SĆIM, Zagreb, Tomislavov Trg 21)
7. Kardinal Journet, **Marija Majka Crkve** – Prijevod s francuskog (Narudžbe: Hrv. Knjiž. Društvo SĆIM, Zagreb, Tomislavov Trg 21)
8. Kardinal Petit de Julleville, **Naša Katolička Vjera** – Prijevod s francuskog. Rasprodano.
9. Eugène Engel, **Zašto baš ja?** – Tajna trpljenja – Prijevod s francuskog (Narudžbe: Marko Majstorović, Slavonski Brod, Kumičićeva 16)
10. L. Laurand, **Sveti Tarzicije** – Prijevod s francuskog (Narudžbe: Knjižnica UPT, Đakovo, pp 62)
11. A. Fauvelle, **Znam kome sam povjerovao** – Prijevod s francuskog (Narudžbe: Knjižnica UPT, Đakovo, pp 62)
12. M. Leist, **Molitvenik za djecu i njihove roditelje** – Prijevod s njemačkog (Narudžbe: Knjižnica UPT, Đakovo, pp 62)
13. **Mladež pred ženidbom** (Narudžbe: Marko Majstorović, Slav. Brod, Kumičićeva 16)
14. **Mladež s Bogom** – Prijevod s njemačkog (Narudžbe: Knjižnica UPT, Đakovo, pp 62)